

گزارش کارشناسی مطالعه تطبیقی سند تحول قضائی مصوب ۱۳۹۹
و سند تحول و تعالی قوه قضائیه مصوب ۱۴۰۳
همراه با پیشنهادهای اصلاحی

مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی
گروه فقه و حقوق / کارگروه حقوق

عنوان گزارش:	گزارش کارشناسی مطالعه تطبیقی سند تحول قضائی مصوب ۱۳۹۹ و سند تحول و تعالی قوه قضائیه مصوب ۱۴۰۳ همراه با پیشنهادی اصلاحی
شماره ثبت در مرکز:	۶۸۳ - ۲۲ - ۰۴/
تاریخ انتشار:	تابستان ۱۴۰۴
نویسنده:	محمد مهدی سعیدی محمد صادق ذوقی
ناظر:	دکتر حسینعلی بای
کارشناس مرکز:	دکتر محمد رجبی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**گزارش کارشناسی مطالعه تطبیقی سند تحول قضائی مصوب ۱۳۹۹
و سند تحول و تعالی قوه قضائیه مصوب ۱۴۰۳
همراه با پیشنهادهای اصلاحی**

مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی

گروه فقه و حقوق / کارگروه حقوق

تابستان ۱۴۰۴

فهرست مطالب

۲	درآمدی بر تاریخچه هر دو سند
۵	ضرورت نگارش سند سال ۱۳۹۹
۷	خلاصه‌ای از دستاوردهای سند سال ۱۳۹۹
۹	ضرورت نگارش سند ۱۴۰۳
۱۱	اهم ویژگی‌ها و دستاوردهای سند ۱۴۰۳
۱۳	ضرورت مطالعه تطبیقی این دو سند
۱۵	رویکرد، اهداف و یافته‌های گزارش فعلی
۱۹	جدول مطالعه تطبیقی دو سند به همراه پیشنهادهای اصلاحی
۱۵۳	ملاحظات، چالش‌ها و پیشنهادها
۱۵۳	الف) خلأها و چالش‌ها
۱۵۶	ب) پیشنهادها

درآمدی بر تاریخچه هر دو سند

سند تحول قضائی مصوب ۳۰ آذر ۱۳۹۹ به عنوان یک نقشه راه اساسی برای اصلاح ساختار، فرایندها و رویکردهای قوه قضائیه در نظام جمهوری اسلامی ایران، با هدف ارتقای کارآمدی، عدالت محوری، پاسخگویی و اعتماد عمومی تدوین شد و توانست در مدت نسبتاً کوتاه اجرا، گام‌های مؤثری در جهت تحول ساختاری و محتوایی قوه قضائیه بردارد. با این حال، نظر به گذشت چند سال از تصویب آن و تحقق نسبی برخی اهداف پیش‌بینی شده، همچنین بروز تحولات اجتماعی، حقوقی و قضائی در سطح کشور و ضرورت بازاندیشی در اولویت‌ها و رویکردهای مدیریتی، سند جدیدی با عنوان «سند تحول و تعالی قوه قضائیه» در تاریخ ششم فروردین ۱۴۰۳ به تصویب رسید که ضمن تأیید مبانی، اهداف و راهبردهای کلان سند قبلی، رویکردی به‌روزتر، دقیق‌تر و هم‌راستار با تحولات محیطی و نهادی قوه قضائیه اتخاذ کرده است؛ به گونه‌ای که این سند جدید نه صرفاً نسخه‌ای بازنگری شده از سند پیشین، بلکه تجمیعی از تجارب انباشته شده، نقدهای علمی و کارشناسی و همچنین آسیب‌شناسی‌های دقیق در حوزه اجرای عدالت و ساختار قضائی کشور به‌شمار می‌آید.

در تحلیل تطبیقی این دو سند، نخست باید بر این نکته تأکید شود که سند تحول قضائی ۱۳۹۹ بیشتر بر ایجاد تحول اداری و نهادی در قوه قضائیه متمرکز بود و تلاش داشت با ایجاد اصلاح در زیرساخت‌های الکترونیکی، فرایندهای رسیدگی، ساماندهی منابع انسانی، ارتقای شفافیت، پیشگیری از فساد و تسهیل دسترسی مردم به خدمات قضایی، یک چارچوب عملیاتی برای بهبود عملکرد دستگاه قضائی فراهم کند؛ اما با توجه به بروز پیچیدگی‌های جدید اجتماعی، قضائی و مدیریتی، سند تحول و تعالی ۱۴۰۳ گام را فراتر نهاده و ضمن حفظ اصول پیشین، به سمت تحقق عدالت هوشمند، مردم‌محور و پایدار حرکت کرده است. در واقع، سند جدید با برجسته ساختن مقولاتی همچون «عدالت ترمیمی»، «قضای پاسخگو»، «داده‌محوری در تصمیم‌گیری»، «نظام ارزیابی مستمر عملکرد قضات»، «تعامل اثربخش با نهادهای مردمی و نخبگانی» و نیز «پیشگیری ساختاری از جرم» به نوعی تلاش کرده است که از مرحله اصلاح ساختار عبور کرده و به سوی نهادینه‌سازی تعالی سازمانی در قوه قضائیه گام بردارد.

نکته قابل توجه در سند سال ۱۴۰۳ آن است که برخلاف نسخه سال ۱۳۹۹ که گاه در مقام نظرپردازی‌های کلان و آرمان‌گرایانه باقی می‌ماند، در سند جدید سعی شده با بهره‌گیری از نتایج اجرای برنامه‌های پیشین، رویکردی واقع‌بینانه، اولویت‌محور و مبتنی بر شاخص‌های عملکردی اتخاذ شود. به همین دلیل، راهکارهای پیشنهادی در سند ۱۴۰۳ غالباً همراه با برش‌های زمانی مشخص، نظام ارزیابی دقیق و هدف‌گذاری مرحله‌ای تدوین شده‌اند و این نشان می‌دهد که سیاست‌گذار قضائی کشور به مرحله‌ای از پختگی رسیده است که بتواند از تجربه‌های پیشین بهره‌برداری عملیاتی و آینده‌نگرانه نماید. برای نمونه، برنامه‌ریزی جهت «پیاده‌سازی کامل دولت هوشمند قضایی»، «راه‌اندازی سامانه‌های فراگیر نظارت عمومی»، «توسعه عدالت باز» و «مدیریت دانش قضایی» از جمله مصادیق بارز نگاه سیستمی و مبتنی بر شواهد است که در سند ۱۴۰۳ مورد توجه جدی قرار گرفته است.

از لحاظ مفهومی نیز سند تحول و تعالی به لحاظ واژگان و اصطلاحات مورد استفاده، نسبت به سند قبلی غنای بیشتری دارد و تلاش کرده است مفاهیمی همچون «رضایت‌مندی مردم»، «نظارت پیش‌نگر»، «کارایی فرایندی»، «پاسخگویی نهادی»، «نوآوری حقوقی» و «تعامل با نهادهای برون‌قضایی» را به‌صورت نظام‌مند در پیکره تحولات قضائی وارد کند. این تحولات مفهومی به‌وضوح نشان‌دهنده گرایش به حکمرانی نوین و الگوهای مدیریت تحول در نهادهای عمومی است که در اسناد بالادستی نظیر سیاست‌های کلی نظام اداری، سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ و بیانیه گام دوم انقلاب نیز بازتاب یافته است. از این رو می‌توان گفت سند جدید در صدد هماهنگ‌سازی عملکرد قوه قضائیه با سایر اجزای حاکمیت در مسیر کارآمدسازی نظام اسلامی است.

سند جدید برخلاف سند قبلی که گاه با نگاه از بالا به پایین و تمرکزگرایانه تدوین شده بود، تلاش دارد با اتکا به سازوکارهای مشارکت‌جویانه، از ظرفیت‌های مردمی، صنفی، نخبگانی و حتی تجربیات بین‌المللی بهره‌مند شود و این موضوع به‌طور خاص در برنامه‌هایی مانند ارتقای نظام رسیدگی‌های مردمی، تسهیل دسترسی اقشار آسیب‌پذیر به خدمات قضایی، توسعه نظام داوری و میانجی‌گری و نیز استفاده از ظرفیت وکلای دادگستری و اساتید دانشگاهی در سیاست‌گذاری‌های قضائی مشهود است؛ بنابراین می‌توان ادعا کرد که سند تحول و تعالی، عدالت را نه فقط در مفهوم قضائی آن، بلکه به‌عنوان یک فرایند اجتماعی و چندلایه مدنظر قرار داده و این نکته‌ای است که در اسناد پیشین کمتر دیده می‌شد. باید تأکید کرد که هرچند سند ۱۳۹۹ بنیان بسیاری از اصلاحات قضائی مهم را پایه‌ریزی کرد و توانست در زمینه‌هایی چون توسعه فناوری اطلاعات قضایی، کاهش اطاله دادرسی، بهبود سطح نظارت‌های درون‌سازمانی، بازطراحی سازوکارهای بازرسی و ارتقای سطح پاسخگویی، عملکرد قابل‌توجهی داشته باشد، اما کاستی‌هایی چون ضعف در ارزیابی اثربخشی راهکارها، عدم اولویت‌بندی واقع‌بینانه برنامه‌ها، تمرکز بیش از حد بر ساختار و توجه کمتر به فرهنگ سازمانی و نیز فقدان پیوند کافی با نظام آموزشی و پژوهشی کشور موجب شد ضرورت بازنگری در آن به‌شدت احساس شود؛ در نتیجه، سند ۱۴۰۳ با اصلاح و تکمیل این ضعف‌ها، رویکردی ترکیبی و متوازن میان ساختار، فرایند، منابع انسانی، فناوری، فرهنگ و ارتباطات مردمی اتخاذ کرده و در تلاش است با محور قرار دادن تعالی و پیشرفت، تحولی پایدار، عمیق و نهادینه در قوه قضائیه رقم بزند.

ضرورت نگارش سند سال ۱۳۹۹

روزآمدسازی سند تحول قضائی نه صرفاً پاسخی به پایان دوره اجرای سند قبلی، بلکه واکنشی است هوشمندانه، منسجم و هدفمند به مجموعه‌ای از عوامل ساختاری، راهبردی و ارزشی که قوه قضائیه در سال‌های اخیر با آنها مواجه بوده است؛ از جمله این عوامل، می‌توان به تأکیدات مکرر و مؤکد رهبر معظم انقلاب در سال‌های اخیر درباره ضرورت تحول مستمر در قوه قضائیه اشاره کرد، که به‌ویژه در دیدارهای سالانه با مسئولان قضائی و نیز در احکام انتصاب ریاست این قوه، برجسته‌ترین و پرمضامین‌ترین محور سخنان ایشان را تشکیل داده است. ایشان نه تنها تحول را امری دفعی و موقت ندانسته، بلکه با تأکید بر تداوم مسیر تحول، تحقق آن را مستلزم بازاندیشی مستمر، به‌روزرسانی تدابیر و هم‌افزایی با سایر نهادهای حاکمیتی دانسته‌اند؛ از این رو، در حکم انتصاب ریاست فعلی قوه قضائیه نیز تداوم مسیر تحول را با کلیدواژه‌هایی چون «تحول‌آفرینی»، «مردم‌مداری» و «کارآمدسازی» مورد تأکید ویژه قرار دادند.

نگاهی به اسناد بالادستی نظام جمهوری اسلامی ایران، از جمله سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه کشور، نشان می‌دهد که تحول در قوه قضائیه از سطح مطالبه درون‌نهادی فراتر رفته و به راهبرد ملی برای اصلاح ساختار قدرت و کارآمدسازی نظام حکمرانی ارتقا یافته است؛ زیرا در متن سیاست‌های ابلاغی برنامه هفتم، به‌صراحت از ضرورت اجرای سند تحول قضائی و ضرورت روزآمدسازی آن سخن رفته و از قوه قضائیه خواسته شده است در چارچوب همین سند و با اولویت مقابله با فساد، ارتقای شفافیت، توسعه عدالت هوشمند و افزایش بهره‌وری، برنامه‌های اجرایی و زمان‌بندی شده خود را تدوین و اجرا نماید. در این میان، پایان دوره رسمی اجرای سند پیشین در اسفندماه ۱۴۰۲، فرصتی ساختاری برای ارزیابی عملکرد، آسیب‌شناسی تدابیر گذشته و طراحی نقشه جدید حرکت فراهم ساخت که بلافاصله منجر به تدوین سند تحول و تعالی قوه قضائیه شد.

سند تحول و تعالی، که در تاریخ ششم فروردین ۱۴۰۳ توسط رئیس قوه قضائیه تصویب و ابلاغ شد، دقیقاً در پاسخ به این سه ضرورت بنیادین تدوین شد: نخست، تحقق بخش قابل توجهی از برنامه‌های سند ۱۳۹۹ و ضرورت گسترش دامنه اصلاحات؛ دوم، پایان دوره زمانی سند قبلی و نیاز به چشم‌انداز جدید برای دوره ۱۴۰۳ تا ۱۴۰۵؛ سوم، توجه به مقتضیات جدید نهادی، اجتماعی، اقتصادی و حقوقی کشور که مستلزم به‌روزرسانی راهکارها و اولویت‌هاست. این سند جدید تلاش کرده است ضمن تأکید بر نقاط قوت سند پیشین، از جمله اهتمام به فناوری‌سازی فرایندها، تسریع رسیدگی‌ها، تقویت نظارت، ارتقای شفافیت و پیشگیری از فساد، تجربه‌های عملیاتی سال‌های گذشته را با نگاه نقادانه بررسی و با رویکردی آینده‌نگر، راهکارهای جدیدی برای ارتقای اثربخشی، پاسخگویی، مردمی‌سازی عدالت و تقویت سرمایه اجتماعی قوه قضائیه پیشنهاد دهد.

آنچه سند تحول و تعالی را از نسخه پیشین متمایز می‌کند، نه صرفاً در قالب‌بندی و شیوه نگارش آن بلکه در نوع نگاه کل‌نگر، اقتضایی و تلفیقی آن نهفته است. این سند با درک پیچیدگی‌های نوپدید جامعه ایرانی، به‌ویژه در حوزه انتظارات مردم از نهاد عدالت‌گستر، به‌جای تمرکز صرف بر «ساختار»، توجه خود را بر «فرایند»، «فرهنگ نهادی» و «تعاملات

بین‌نهادی» متمرکز کرده است. به همین دلیل، در تنظیم برنامه‌های تحول‌آفرین خود، نه تنها از ظرفیت‌های درون‌سازمانی قوه قضائیه، بلکه از تمامی ظرفیت‌های قانونی نظام جمهوری اسلامی بهره گرفته و بر هم‌افزایی با دیگر قوا، نهادهای عمومی غیردولتی، مراکز علمی و حتی ظرفیت‌های رسانه‌ای و مردمی تأکید کرده است. این رویکرد تلفیقی به‌وضوح نشان‌دهنده درکی جامع از مفهوم تحول در حکمرانی عدالت است که نه در خلأ، بلکه در بستر اجتماعی - سیاسی گسترده‌تری باید تحقق یابد.

سند جدید تحول و تعالی به‌صورت هدفمند تلاش کرده است در دو حوزه کلیدی «مقابله با فساد» و «تحقق کارآمدی» تمرکز مضاعفی اعمال کند. مقابله با فساد در این سند، تنها به معنای برخورد قهری با مفسدان تلقی نشده، بلکه شامل طراحی نظام‌های پیشگیری، شفاف‌سازی فرایندهای قضایی، تقویت سازوکارهای نظارتی هوشمند، ایجاد شفافیت در انتصابات و ارتقای سلامت اداری شده است. در حوزه تحقق کارآمدی نیز این سند با تکیه بر شاخص‌های عینی و قابل‌سنجش، همچون زمان رسیدگی، نسبت ورودی به خروجی پرونده‌ها، میزان رضایت‌مندی مراجعان، و نسبت هزینه به نتیجه، ساختار تحول در قوه قضائیه را به سوی بهره‌وری عملیاتی سوق داده است.

آنچه پیامد نهایی این سند تلقی شده، نه صرفاً اصلاحات سازمانی یا بهبود شاخص‌های اداری، بلکه دستیابی به دو غایت بنیادین است: «عدالت» و «رضایت‌مندی مردم». این دو مفهوم کلان، در آموزه‌های قانون اساسی جمهوری اسلامی، اندیشه‌های امام خمینی (ره)، رهنمودهای رهبری و انتظارات اجتماعی مردم ریشه دارد و تنها در صورتی محقق خواهد شد که قوه قضائیه نه تنها ساختار و فرایندهای خود را متحول سازد، بلکه در نگاه، فرهنگ، باور و تعاملات خود با مردم نیز دچار تغییر بنیادین شود. به همین دلیل است که سند تحول و تعالی، برخلاف بسیاری از اسناد راهبردی که صرفاً بر رویه‌ها تمرکز دارند، بر تغییر ماهوی در عملکرد قوه قضائیه، بازسازی سرمایه اجتماعی، و احیای اعتماد عمومی تأکید دارد.

خلاصه‌ای از دستاوردهای سند سال ۱۳۹۹

اجرای سند تحول قضائی ابلاغی سال ۱۳۹۹، با وجود محدودیت‌های گسترده در زمینه منابع انسانی، بودجه‌ای و زیرساختی، یکی از کم‌سابقه‌ترین دوره‌های اصلاحات ساختاری و عملیاتی در تاریخ قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران را رقم زد که در آن، مجموعه‌ای از اقدامات راهبردی، فناورانه، حقوقی، تقنینی، نظارتی و مردمی به صورت هم‌افزا و هدفمند دنبال شد و منجر به تحقق دستاوردهایی گردید که نه تنها ظرفیت‌های موجود دستگاه قضائی را ارتقا بخشید، بلکه در مواردی به شکل‌گیری نهادها و سازوکارهای جدیدی انجامید که از حیث پایداری نهادی، الگویی نوین در ساختار عدالت قضائی کشور ایجاد کرد. در این چارچوب، یکی از برجسته‌ترین دستاوردهای سند تحول قضائی را باید توسعه فناورانه و الکترونیکی‌سازی خدمات قضائی دانست؛ به نحوی که بخش عمده‌ای از فرایندهای دادرسی، ثبت دادخواست، ابلاغ اوراق، نوبت‌دهی، پرداخت هزینه‌های دادرسی، پیگیری پرونده و حتی استعلامات میان‌دستگاهی به صورت برخط و از طریق سامانه‌های هوشمند قابل دسترسی شد و این امر نه تنها از مراجعات فیزیکی کاست، بلکه شفافیت، سرعت و دقت در رسیدگی‌ها را نیز افزایش داد.

در کنار این تحول فناورانه، تحول در منابع انسانی نیز به‌عنوان یکی از پایه‌های اجرای عدالت، مورد توجه قرار گرفت و روند جذب و آموزش نیروی انسانی صالح و کارآمد در هر دو حوزه قضات و کارکنان اداری تقویت شد؛ به‌ویژه با تغییر رویه‌های جذب و ارزیابی علمی - اخلاقی داوطلبان قضائی و نیز اصلاح نظام آموزش قضات و کارمندان، گام بلندی در راستای ارتقای کیفیت کادر قضائی کشور برداشته شد. هم‌زمان، قوه قضائیه با راه‌اندازی ساختارهای نظارتی جدید و تقویت نقش دادستان‌ها و بازرسی‌های میدانی، موفق شد در موارد متعددی از تضييع اموال عمومی جلوگیری کرده و با احیای حقوق عامه، مشروعیت نهادی خود را نزد افکار عمومی ارتقا دهد که مصادیق آن را می‌توان در اقداماتی نظیر ممانعت از تغییر کاربری اراضی زراعی، جلوگیری از ساخت‌وسازهای غیرمجاز، آزادسازی سواحل، مقابله با زمین‌خواری و اجرای دقیق طرح حدنگار مشاهده کرد، که نه تنها موجب اعتمادسازی عمومی شد، بلکه پیوند عدالت قضائی با منافع ملی و زیست‌محیطی را نیز تقویت کرد.

در سطح تقنینی نیز سند تحول قضائی توانست موجی از تلاش‌های مستمر برای بازنگری در قوانین ناکارآمد و تسریع روند تصویب لوایح قضائی ایجاد کند. در این راستا، قوه قضائیه نه تنها با مجلس و دولت همکاری نزدیکی داشت، بلکه در تدوین و پیگیری طرح‌ها و لوایحی مانند «طرح الزام به ثبت رسمی معاملات اموال غیرمنقول» نقش محوری ایفا کرد و بستری برای اجرای دقیق‌تر قوانین و کاهش دعاوی فراهم ساخت. همچنین، اجرای قانون شوراهای حل اختلاف و ایجاد دادگاه‌های صلح، با رویکرد توسعه سازش و داوری به‌عنوان بدیل دادرسی‌های طولانی‌مدت، یکی دیگر از مصادیق برجسته نوآوری‌های ساختاری ناشی از سند تحول بود که هدف آن، کاهش ورودی پرونده‌ها، افزایش رضایت مردم و فرهنگ‌سازی در استفاده از شیوه‌های جایگزین حل اختلاف بوده است.

در حوزه مبارزه با فساد، قوه قضائیه با استفاده از ظرفیت‌های موجود در سند تحول، موفق شد برخوردهای قاطع، مؤثر و بازدارنده‌ای با مفسدین، اعم از عوامل داخلی و خارجی قوه، انجام دهد و با تمرکز بر مقابله با بسترهای فسادزا، نه تنها به برخورد فردمحور بسنده نکرد، بلکه ساختارها و فرایندهایی را که منجر به فساد می‌شدند، هدف قرار داد. نمونه بارز این رویکرد، در اصلاح نظام مزایده‌ها و مناقصه‌های قضایی، افزایش شفافیت در انتصابات، و راه‌اندازی سامانه‌هایی مانند سامانه شفافیت اموال و دارایی‌ها نمود یافت. افزون بر این، قوه قضائیه در تعامل با نهادهای اقتصادی و تولیدی کشور نیز نقش فعالی ایفا کرد و با تشکیل کارگروه‌های حمایت قضائی از تولید، تلاش کرد موانع حقوقی و قضائی بر سر راه واحدهای تولیدی را رفع و زمینه بازگشت آنها به چرخه اقتصاد مولد را فراهم سازد.

در کنار همه این اقدامات، قوه قضائیه در دوران اجرای سند تحول، ارتباط مستقیم با مردم را به‌عنوان یک اصل راهبردی بازتعریف کرد؛ به‌گونه‌ای که برگزاری میزهای خدمت در مساجد، نماز جمعه‌ها، راهپیمایی‌ها و نشست‌های مردمی در استان‌ها، موجب شد مدیران قضائی به‌دور از مناسبات رسمی، دغدغه‌های مردم را مستقیماً شنیده و برای حل آنها تدبیر کنند. این تحول در نحوه تعامل با مردم، در بازسازی سرمایه اجتماعی قوه قضائیه و افزایش اعتماد عمومی به عدالت، نقشی اساسی ایفا کرده است. همچنین، با فعال‌سازی مجدد شورای عالی پیشگیری از جرم و تمرکز بر اقدامات پیشگیرانه در حوزه‌های مختلف، از جمله پیشگیری از خشونت خانگی، آسیب‌های اجتماعی، و بزهکاری‌های شهری، قوه قضائیه توانست خود را از نقش صرفاً واکنشی خارج کرده و در مسیر حکمرانی پیش‌دستانه و ایجابی گام بردارد.

در حوزه عدالت کیفری نیز استفاده گسترده از نهادهای ارفاقی، همچون تعلیق مجازات، آزادی مشروط، مجازات‌های جایگزین حبس و نظام نیمه‌باز، باعث شد ضمن کاهش بار زندان‌ها، زمینه اصلاح مجرمین و بازگشت آنان به جامعه فراهم گردد و همین امر در کنار نظارت‌های مستمر بر ضابطین قضایی، به‌ویژه از طریق بازدیدهای دوره‌ای از بازداشتگاه‌ها، کلانتری‌ها، پاسگاه‌ها و زندان‌ها، جلوه‌ای از رویکرد انسان‌محور و حقوق‌مدار قوه قضائیه را آشکار ساخت که در گذشته کمتر سابقه داشته است.

اجرای سند تحول قضائی سال ۱۳۹۹ توانست نقطه عطفی در تاریخ نوین قوه قضائیه ایران رقم بزند؛ زیرا نه تنها زمینه‌ساز ارتقای کارآمدی نهادی شد، بلکه با اتصال عدالت قضائی به تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، نقشه‌ای نو برای حکمرانی قضائی ترسیم کرد؛ اما در عین حال، تجربه اجرای این سند نشان داد که برای تحقق کامل عدالت در همه سطوح، باید رویکرد تحولی همچنان ادامه یافته، با بازنگری مداوم، تکمیل کاستی‌ها و طراحی افق‌های جدید، ساختار عدالت در جمهوری اسلامی ایران روزبه‌روز به آرمان‌های متعالی تری نزدیک‌تر شود.

ضرورت نگارش سند ۱۴۰۳

فرایند روزآمدسازی سند تحول قضائی به عنوان یکی از مراحل بنیادین در تحقق رویکرد تحولی قوه قضائیه، نه تنها ناظر بر به روزرسانی راهبردها و برنامه‌های عملیاتی بود، بلکه تجلی اراده‌ای نظام‌مند و مشارکت‌محور برای بهره‌گیری حداکثری از خرد جمعی، تجربه‌های نهادی و ظرفیت‌های علمی کشور در مسیر تعمیق و تکمیل برنامه تحول قضائی محسوب می‌شود. این فرایند، به‌ویژه با پایان دوره رسمی اجرای سند تحول مصوب سال ۱۳۹۹ و در پرتو تأکیدات مکرر رهبر معظم انقلاب مبنی بر تداوم تحول قضائی و همچنین الزام مندرج در سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه کشور مبنی بر روزآمدسازی مستمر سند تحول، با طراحی و برنامه‌ریزی دقیق آغاز شد و بر مبنای رویکردی کاملاً فراگیر، نظام‌مند، داده‌بنیان و مشارکت‌جویانه به اجرا درآمد.

در مرحله نخست این فرایند، با صدور فراخوان رسمی به تمامی واحدهای قضائی و ستادی قوه قضائیه اعم از معاونت‌ها، سازمان‌های وابسته، نهادهای پژوهشی، اداری و اجرایی، از ایشان خواسته شد که ضمن ارزیابی دقیق عملکرد فعلی سند تحول ۱۳۹۹، پیشنهادهای اصلاحی، تکمیلی یا ابتکاری خود را نسبت به راهکارهای اجرا شده یا مغفول مانده ارائه کنند. این رویکرد موجب شد اطلاعات و دیدگاه‌های حاصل از تجربه میدانی، به‌ویژه از سوی قضات، مدیران استانی، کارکنان قضائی و حتی دبیرخانه‌های اجرایی سند، به شکلی منسجم و قابل تحلیل جمع شود. در نتیجه این اقدام، بیش از ۱۱۰۰ پیشنهاد از سطوح مختلف درون‌سازمانی و حتی بخش‌هایی بیرون از قوه قضائیه دریافت شد که زمینه‌ساز تهیه یک بانک داده تحلیلی از وضعیت واقعی اجرای سند و نیز برداشت‌ها و بازخوردهای نهادهای نهادینه از عملکرد آن گردید.

در گام بعدی، رویکردی فراتر از ساختار اداری قوه قضائیه در پیش گرفته شد و با هدف بهره‌گیری از ظرفیت‌های فکری، فقهی، حقوقی، تقنینی، مدیریتی و دانشگاهی کشور، بیش از ۴۰۰ مکاتبه رسمی با شخصیت‌ها و نهادهای مؤثر صورت گرفت. این مکاتبات، طیفی وسیع از نخبگان فکری و علمی کشور را در بر گرفت؛ از جمله اساتید برجسته دانشگاه‌های حقوقی، فقهای عالی‌رتبه عضو مجلس خبرگان، اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، کمیسیون‌های تخصصی مجلس شورای اسلامی، اعضای شورای نگهبان، هیئت دولت، شورای عالی انقلاب فرهنگی، اندیشکده‌ها و پژوهشکده‌های حقوقی و دستگاه‌های مشورتی حوزه‌های علمیه. این اقدام، نه تنها ابعاد نظری سند را تعمیق بخشید، بلکه پیوندی فعال میان قوه قضائیه و نهادهای فکری - تخصصی برقرار ساخت که در گذشته کمتر سابقه داشته است.

به‌موازات این مکاتبات و گردآوری نظرات کتبی، سلسله جلسات هم‌اندیشی و همفکری نیز در دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و حوزه‌های علمیه برگزار شد که در آن، ضمن ارائه نتایج ارزیابی‌های اولیه از اجرای سند پیشین، دیدگاه‌های تخصصی درباره اولویت‌ها و چالش‌های پیش‌رو طرح گردید و از طریق تعامل دوسویه، موارد ضعف، قوت، فرصت و تهدیدهای موجود احصا و طبقه‌بندی شد. یکی از دستاوردهای مهم این جلسات، آن بود که تحلیل وضعیت اجرای سند از سطح توصیفی به سطح تحلیلی ارتقا یافت و سند جدید نه

بر مبنای «الگو برداری صرف»، بلکه با تکیه بر «ارزیابی تطبیقی» از اجرای واقعی برنامه‌های تحول تدوین شد. این امر سند جدید را در برابر خطرات شایع اسناد راهبردی، یعنی اتکای بیش از حد به آرمان‌گرایی یا غفلت از ظرفیت اجرایی، ایمن ساخت.

نسخه نهایی سند تحول و تعالی، حاصل جمع‌بندی این فرایند گسترده هم‌اندیشی، مشارکت و تحلیل بود و تغییرات اعمال شده در آن به گونه‌ای طراحی شد که انسجام مفهومی سند حفظ گردد. در عین حال، تطابق حداکثری با اقتضائات روز قوه قضائیه و کشور داشته باشد. در این چارچوب، راهبردهایی که در سند پیشین به طور کامل اجرا شده بودند، حذف شدند تا از تکرار برنامه‌های انجام شده جلوگیری شود و تمرکز به سمت چالش‌های جاری و آتی منتقل گردد. از سوی دیگر، برنامه‌هایی که به رغم طراحی قبلی به دلایل مختلف هنوز به طور کامل تحقق نیافته بودند، پس از بازنگری و اصلاح مجدد در نسخه جدید ابقا شدند و برای آنها شاخص‌های عملکردی دقیق‌تر، مهلت‌های زمانی واقع‌بینانه‌تر و سازوکارهای اجرایی دقیق‌تری طراحی شد. این رویه، نشان‌دهنده آن بود که سند جدید صرفاً یک بازنویسی نیست، بلکه گام دوم یک فرایند تحول پایدار است که با اصلاح درونی، تقویت نهادی و ارتقای مکانیزم‌های اجرایی همراه است.

بخش مهمی از سند جدید، به راهکارهایی اختصاص یافت که در سند پیشین اساساً وجود نداشتند؛ اما براساس تجربه زیسته سال‌های اخیر، تحولات سیاسی، اجتماعی و فناوری کشور، و همچنین تحولات جهانی در حوزه حکمرانی قضایی، ضروری تشخیص داده شدند. از جمله این راهکارهای جدید می‌توان به تعمیق عدالت ترمیمی، توسعه عدالت باز، تقویت نظام مدیریت دانش قضایی، هوشمندسازی نظارت‌های مردمی، توسعه ارتباط با جامعه حقوقی بین‌المللی، و تقویت نقش نهادهای داوری و میانجی‌گری در حل اختلافات اشاره کرد. این بخش از سند، افق‌های تازه‌ای برای آینده تحول قضائی ترسیم کرد و نشان داد که تحول، مفهومی سیال و متغیر است که باید همواره متناسب با تغییر شرایط بازتعریف شود.

اهم ویژگی‌ها و دستاوردهای سند ۱۴۰۳

سند جدید تحول و تعالی قوه قضائیه، که در فروردین ۱۴۰۳ به تصویب رسید، واجد ویژگی‌هایی است که آن را از سایر اسناد تحولی پیشین، به‌ویژه نسخه ابلاغی سال ۱۳۹۹، به نحو چشمگیری متمایز می‌سازد و نشان‌دهنده گذار از «تحول ساختاری» به «تحول راهبردی، نظام‌مند و داده‌محور» در حکمرانی قضائی کشور است. این سند نه تنها محصول آسیب‌شناسی دقیق اجرای سه‌ساله سند پیشین و تجربه‌اندوزی از عملکرد دستگاه قضائی در مواجهه با چالش‌های پیچیده اجتماعی و حقوقی است، بلکه پاسخی به نیازهای واقعی دستگاه قضا برای ارتقای کیفی در سه سطح سازمان، فرایند و خدمات می‌باشد و در همین راستا، مهم‌ترین ویژگی آن را باید در هم‌افزایی بین تجربه، آینده‌نگری، مشارکت نهادی و بومی‌سازی الگوهای موفق جهانی دانست که در قالب طرح‌های اجرایی شفاف و قابل‌ارزیابی متجلی شده‌اند.

نخستین ویژگی این سند، ارتقا و تکمیل راهکارهای سند تحول ۱۳۹۹ با تکیه بر تحلیل دقیق نقاط قوت و ضعف آن است. بر این اساس، اقداماتی که در سند قبلی موفق به تحقق کامل شده‌اند، از نسخه جدید حذف یا به‌صورت مکملی جمع شده و آن دسته از راهکارهایی که اجرایی نشده یا ناقص مانده‌اند، با اصلاح ساختار اجرایی، بازتعریف اهداف و تخصیص منابع مجدد، در سند جدید ابقا و تقویت شده‌اند. این ویژگی نشان از «یادگیری نهادی» و رویکرد پویا به سیاست‌گذاری دارد. هم‌زمان، طراحی «طرح‌های پیشران» برای متمرکزسازی تلاش‌ها و ظرفیت‌ها پیرامون برخی راهکارهای کلیدی، گام مهمی در جهت ارتقاء اثربخشی سند محسوب می‌شود، زیرا با ایجاد تمرکز راهبردی در سطح عالی، از پراکندگی عملکردها جلوگیری و انسجام مدیریتی در اجرای اولویت‌های اساسی ایجاد می‌شود.

در سطح تکنولوژیک، سند جدید به طرز چشمگیری بر هوشمندسازی، فناوری‌سازی و کاهش دادرسی‌های زمان‌بر از طریق بسترهای نوین دیجیتال تأکید کرده است و در این میان، ثبت الکترونیکی دادخواست‌ها، شکوائیه‌ها، لوایح، تشکیل پرونده‌ها، و حتی بهره‌گیری از بسترهای بخش خصوصی برای تسهیل خدمات، به‌عنوان راهکارهای عملیاتی در نظر گرفته شده‌اند که در تعامل با تجربیات کشورهای توسعه‌یافته، کارآمدترین ابزار برای کاهش اطاله دادرسی شناخته می‌شوند. افزون بر این، تقویت فعالیت‌های رسانه‌ای قوه قضائیه و پیش‌بینی جایگاهی مشخص برای «رسانه» در فصل سوم سند، نشان‌دهنده تحول در نحوه تعامل با افکار عمومی است که از اطلاع‌رسانی صرف، به سوی روایت‌سازی مؤثر و پاسخگویی شفاف حرکت کرده و هدف آن بازسازی سرمایه اجتماعی و افزایش اعتماد عمومی به نهاد عدالت‌محور است.

از نظر منابع انسانی نیز سند تحول و تعالی نگاه سنتی به جذب و استخدام را کنار گذاشته و با اتخاذ رویکرد فعالانه در نخبه‌یابی، صلاحیت‌سنجی، ارزیابی رفتاری و روان‌شناختی، و ارتقای آموزش‌های تخصصی، تلاش کرده است ساختار انسانی دستگاه قضا را با شاخص‌های علمی، اخلاقی و رفتاری متناسب با مسئولیت‌های قضائی تجهیز کند. این تحول،

نشانه‌ای از توجه به سرمایه انسانی به‌عنوان پیشران تحول و نه صرفاً مجری آن است. در همین راستا، تحول در ارزیابی عملکرد قضات، شفاف‌سازی آرای صادره، و ارتباط آن با نظام جبران خدمات، به‌مثابه ساختار پاداش‌محور، نقش مؤثری در بهبود انگیزش شغلی و ارتقای کیفیت قضایای صادره دارد.

از مهم‌ترین ویژگی‌های این سند، حکمرانی داده‌محور در تمام سطوح اجرایی، نظارتی و تصمیم‌گیری است که با استفاده از دسترسی برخط به پایگاه‌های اطلاعاتی دولتی و غیردولتی، تحلیل الگوهای بزه، کشف تقاطع جریان‌های مالی مشکوک، و داده‌کاوی الگوهای تصمیم‌گیری، نظارت سنتی را به نظارت هوشمند ارتقا داده است. در همین راستا، سند به‌صراحت بر شناسایی و حذف ساختارهای فسادزا تأکید دارد و با احصای ده بستر اصلی فسادزا در نظام اداری و اقتصادی کشور و ده ساختار فسادزا درون قوه قضائیه، رویکردی ساختاری، سیستمی و ریشه‌ای برای مقابله با فساد اتخاذ کرده که برخلاف برخوردهای موردی و مقطعی گذشته، زمینه‌ساز اصلاح بلندمدت فرایندهای فسادخیز خواهد بود.

در بعد ساختاری، قضازدایی از دعاوی فاقد ماهیت قضائی نیز از تحولات بنیادینی است که هدف آن کاهش ورودی بی‌رویه پرونده‌ها، تمرکز دادگاه‌ها بر مسائل ماهوی و تسریع در پاسخگویی است. مواردی چون اصلاح فرایند انحصار وراثت، الزام به فک پلاک، دعاوی ناشی از تصادف و اختلافات کارگری، از جمله موضوعاتی هستند که در صورت حذف از چرخه قضایی، فشار قابل توجهی از دوش دستگاه قضا برداشته می‌شود. همچنین، نظارت هوشمند بر عملکرد ضابطان عام و خاص، ثبت برخط مجوزهای آنها، ارزیابی عملکرد ضابطان، و ساماندهی ارتباط آنها با مراجع قضایی، از دیگر ویژگی‌های متمایز سند جدید است که نشان از بازتعریف نسبت مأموریت‌ها در زنجیره کشف، تعقیب و صدور حکم دارد. در زمینه کارشناسی رسمی، سند تحول و تعالی به‌درستی متوجه نقش کلیدی کارشناسان رسمی در شکل‌گیری آرای قضائی شده و با طراحی نظام رتبه‌بندی و ارجاع هوشمند، می‌کوشد اعتبار، کیفیت و بی‌طرفی در امر کارشناسی را ارتقا دهد. همچنین، برای تقویت ارتباط مردم با قوه قضائیه، زیرساختی فناورانه طراحی شده که از طریق درگاه‌های گزارش‌دهی مردمی، ارتباط دوسویه میان مردم و بخش‌های ملی و استانی قوه قضائیه برقرار و تجمیع اطلاعات، طبقه‌بندی و ارجاع آن به‌صورت هوشمند انجام می‌پذیرد.

ویژگی مهم دیگر این سند، ایجاد ساختار پایش و راهبری دقیق از طریق نهادهایی نظیر «ستاد راهبری اجرای سند»، «مرکز ویژه نظارت بر تحقق اهداف سند» و «کارگروه‌های مشترک با واحدهای مسئول» است که سند را از یک متن تشریفاتی و آرمانی به یک نقشه‌راه اجرایی و قابل‌ارزیابی تبدیل کرده؛ به‌ویژه که رئیس قوه قضائیه در مقدمه این سند، با صدور دستورالعملی صریح، اجرای کامل مفاد سند را «عالی‌ترین اولویت دستگاه قضا» اعلام کرده و از همه بخش‌ها خواسته است تمام توان خود را برای تحقق آن بسیج کنند.

ضرورت مطالعه تطبیقی این دو سند

ضرورت مطالعه تطبیقی میان سند تحول قضائی سال ۱۳۹۹ و سند تحول و تعالی قوه قضائیه مصوب سال ۱۴۰۳ نه تنها از منظر تحلیل تغییرات سیاستی و اجرایی در یک نهاد بنیادین حاکمیتی چون قوه قضائیه اهمیت دارد، بلکه به دلایل عمیق تری نیز مرتبط می شود که به درک روندهای تحول حکمرانی در نظام جمهوری اسلامی ایران، تحولات نهادی در مواجهه با چالش های جدید، الگوهای مدیریت تغییر در نهادهای قضایی، و همچنین فهم پویایی های قانون گذاری، نظارت، پاسخگویی و مشارکت نهادی در دستگاه عدالت مربوط می شود. چنین مطالعه ای در واقع، مطالعه ای صرفاً مقایسه ای میان دو سند رسمی نیست، بلکه بررسی عمیق و راهبردی در راستای کشف منطق تطور نهاد قضایی، الگوهای مدیریت تحول، شیوه تعامل با داده ها، مردم، فناوری، منابع انسانی و محیط اجتماعی - حقوقی است که از سند نخست تا سند دوم طی شده و از یک نقطه آغاز، به سوی افقی جدید در حکمرانی قضائی حرکت کرده است.

از منظر نظری، مطالعه تطبیقی این دو سند، امکان بررسی سیر تحول مفهومی در نحوه نگاه قوه قضائیه به موضوع عدالت، تحول، حکمرانی و مشروعیت نهادی را فراهم می سازد. در سند نخست، تأکید بر کارآمدسازی، رفع اطلاع دادرسی، مبارزه با فساد، توسعه شفافیت و بهبود ساختارهای خدماتی، عمدتاً در قالب اصلاح فرایندهای سنتی و مکانیزه سازی امور جلوه گر بود؛ اما در سند جدید، تحول مفهومی رخ داده و موضوعاتی چون «عدالت داده محور»، «حکمرانی هوشمند»، «نقش آفرینی رسانه ای»، «نظارت سیستمی»، «اصلاحات بنیادین در فرایند جذب و ارزیابی قضات»، و حتی «قضازدایی»، جایگاه محوری یافته اند. چنین گذار مفهومی نشان دهنده تغییر پارادایم در نحوه تفکر نهاد قضائی درباره خود، جامعه، مخاطبان و محیط بیرونی است. بررسی این تغییرات مفهومی با رویکرد تطبیقی، امکان فهم عمیق تری از شیوه ارتقای عقلانیت نهادی در قوه قضائیه را فراهم می کند.

از منظر ساختاری نیز مطالعه تطبیقی سند تحول ۱۳۹۹ و سند ۱۴۰۳ نشان می دهد که قوه قضائیه چگونه از یک الگوی تمرکزگرا و ساختارمحور، به سمت الگویی شبکه ای، داده محور و انعطاف پذیر حرکت کرده است. در سند پیشین، تمرکز اصلی بر اصلاح فرایندهای سنتی، ارتقای ساختارهای موجود و استفاده از ظرفیت های نهادی درون سازمان بود؛ در حالی که در سند جدید، برون سپاری خدمات، مشارکت با نهادهای غیردولتی، استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان، تقاطع اطلاعات با سایر قوا، و همچنین مشارکت نهادهای علمی، حقوقی و رسانه ای در حکمرانی قضایی، جایگاه ویژه ای یافته است. این تحول ساختاری در رویکرد مدیریت دستگاه قضا، تنها با مطالعه تطبیقی دو سند به خوبی آشکار می شود و از این طریق می توان به ارزیابی میزان بلوغ نهادی، ظرفیت سازی مدیریتی و توان تطابق پذیری نظام قضائی با مقتضیات روز دست یافت.

در سطح اجرایی، مطالعه تطبیقی این دو سند می تواند به فهم بهتر چگونگی گذار از برنامه ریزی آرمانی به سیاست گذاری اجرایی کمک کند. یکی از نقدهایی که بر سند نخست وارد می شد، فقدان شاخص های عینی، زمان بندی مشخص، ارزیابی دقیق و ابزارهای پایش مستمر بود؛ در حالی که در سند جدید، طراحی طرح های پیشران، شاخص گذاری دقیق،

پیش‌بینی نهادهای پایش و نظارت، و پیوند مستقیم اهداف با منابع و ابزارها، نشانه‌ای از ارتقای مهارت‌های اجرایی در نهاد سیاست‌گذار قضائی است. تحلیل تطبیقی این دو رویکرد، امکان سنجش میزان یادگیری سازمانی، اصلاح در روش‌های اجرایی، و عمق گرفتن منطق برنامه‌ریزی را فراهم می‌کند که برای تحلیل‌گران سیاست عمومی، نهادهای نظارتی، دانشجویان حقوق عمومی و متخصصان مدیریت تحول، بسیار راهگشاست.

از منظر محتوایی، مطالعه تطبیقی این دو سند می‌تواند ابعاد مهمی از تغییر در ارزش‌ها، اولویت‌ها، و دغدغه‌های نهادی قوه قضائیه را آشکار سازد. برای مثال، در سند نخست، بیشترین تمرکز بر مبارزه با فساد در درون قوه قضائیه و اصلاح رفتارهای فردی وجود داشت؛ در حالی که در سند دوم، فساد به‌عنوان یک ساختار پیچیده فرابخشی شناسایی شده و تأکید اصلی بر شناسایی بسترهای فسادزا در اقتصاد، نظام پولی، خصوصی‌سازی، مالیات و غیره است. این تغییر، از فردمحوری به سیستم‌محوری در مبارزه با فساد، تنها از طریق مطالعه تطبیقی روشن می‌شود و چنین تغییری اگر به‌درستی تحلیل و نهادینه شود، می‌تواند الهام‌بخش سیاست‌گذاری‌های کلان در سایر حوزه‌های حکمرانی نیز باشد.

از لحاظ کارکردی نیز مقایسه این دو سند نشان می‌دهد که رویکرد قوه قضائیه در قبال مردم و جامعه مدنی چگونه از یک رابطه یک‌سویه و عمودی، به سمت رابطه‌ای دوسویه و مشارکت‌محور متمایل شده است. در سند نخست، حضور مردم بیشتر در قالب مراجعه‌کننده و شاکی دیده می‌شد؛ در حالی که در سند جدید، مردم به‌عنوان بخشی از فرایند عدالت دیده می‌شوند؛ از جمله با توسعه بسترهای گزارش‌دهی مردمی، تقویت سازوکارهای نظارت عمومی، توجه به کرامت مراجعین، و استفاده از ابزارهای رسانه‌ای برای پاسخگویی و شفافیت نهادی. تحلیل این دگردیسی مفهومی و کارکردی، تنها از مسیر مطالعه تطبیقی امکان‌پذیر است و می‌تواند به فهم دقیق‌تر فرایند اجتماعی شدن عدالت و تحول در ماهیت رابطه مردم و قوه قضائیه منتهی شود.

همچنین از منظر حقوق تطبیقی، چنین مطالعه‌ای می‌تواند زمینه‌ساز مقایسه دقیق‌تر میان الگوهای تحول در ایران با سایر کشورها شود؛ زیرا با تبیین دقیق دگردیسی مفهومی، ساختاری، اجرایی و ارزشی درون دو سند ملی، می‌توان جایگاه تحول قضائی ایران را در مقیاس منطقه‌ای و بین‌المللی بررسی کرد و به ارزیابی دقیق‌تری از میزان تطابق یا تمایز مدل تحول قضائی ایران با الگوهای موفق جهان، به‌ویژه در کشورهایی با ساختار حقوقی مشابه یا تجربیات عدالت‌گذار، دست یافت.

ضرورت مطالعه تطبیقی این دو سند از این منظر نیز برجسته است که می‌تواند الگویی مفید برای سایر نهادهای حاکمیتی کشور فراهم آورد؛ الگویی که نشان می‌دهد چگونه یک نهاد می‌تواند با ارزیابی مستمر عملکرد خود، بهره‌گیری از نظرات نخبگان و تجربه‌های اجرایی، و با تکیه بر اصول عقلانیت، مشارکت، شفافیت، و اراده مستمر به بهبود، مسیر تحول را از یک سند به سندی دیگر، از مرحله نظری به مرحله عملی، و از سطح آرمانی به سطح اجرایی طی کند. چنین الگویی می‌تواند در سایر حوزه‌های حاکمیتی نیز به کار گرفته شود و در نهایت موجب انسجام ساختاری، یکپارچگی عملکردی و ارتقاء کارآمدی کلی نظام اداری و قضائی کشور گردد.

رویکرد، اهداف و یافته‌های گزارش فعلی

رویکرد این گزارش مبتنی بر انجام یک مطالعه تطبیقی عمیق، تحلیلی، ساختاریافته و چندلایه‌ای میان دو سند راهبردی و سیاست‌گذار در حوزه قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران، یعنی «سند تحول قضایی» مصوب سال ۱۳۹۹ و «سند تحول و تعالی قوه قضائیه» مصوب سال ۱۴۰۳ می‌باشد. این گزارش با هدف واکاوی دقیق مسیر تحول نهادی، مدیریتی، ساختاری و اجرایی دستگاه قضا در طول یک بازه زمانی مشخص و در پرتو تغییرات راهبردی در نظام حکمرانی عدلیه، طراحی و اجرا شده و درصدد است با بهره‌گیری از روش‌شناسی مقایسه‌ای و تحلیل محتوا، از طریق تطبیق سطر به سطر این دو سند و بررسی مفاهیم کلیدی، راهکارها، سیاست‌ها، اهداف و ابزارهای اجرایی مندرج در آنها، روند تحول تدریجی، چالش‌محور و یادگیرنده قوه قضائیه را از مرحله «طرح‌ریزی اولیه تحول» تا مرحله «تعالی‌یابی و بلوغ نهادی» ترسیم نماید. در این گزارش، صرفاً به ذکر تفاوت‌های سطحی و آشکار اکتفا نشده، بلکه تلاش شده است در یک افق تحلیلی عمیق‌تر، منطق سیاست‌گذاری، ساختار تدوین، میزان انطباق با تحولات محیطی، و شیوه‌های مواجهه با چالش‌های مزمن و نوپدید، به صورت تطبیقی مورد تحلیل، ارزیابی و داوری قرار گیرد.

به‌طور خاص، در این گزارش، با استخراج متن کامل هر دو سند از منابع رسمی و معتبر، فرایند تطبیق محتوایی بر اساس ساختارهای موضوعی مشترک آغاز شده و هر بند، موضوع، یا محور اجرایی سند ۱۳۹۹ در برابر متن ناظر به همان مقوله در سند ۱۴۰۳ قرار گرفته است. بدین ترتیب، مشخص شده است که کدام بندها بدون تغییر در نسخه جدید باقی مانده‌اند، کدام موارد با اصلاحات جزئی یا بنیادین بازسازی شده‌اند، و چه موضوعات جدیدی به سند اخیر افزوده شده است. در این مرحله، با تحلیل ریشه‌های این تفاوت‌ها، سعی شده به دلایل این تغییرات نیز پرداخته شود؛ به‌ویژه آن دسته از مواردی که مستقیماً ناشی از تحولات حقوقی، اجتماعی، اقتصادی و فناورانه کشور یا مبتنی بر نتایج حاصل از آسیب‌شناسی اجرای سند نخست بوده‌اند. همچنین، تحلیل تطبیقی به حوزه‌هایی گسترش یافته که سند جدید بر اساس آنها نوآوری مفهومی یا راهبردی داشته و مفاهیمی چون حکمرانی هوشمند، عدالت داده‌محور، مشارکت نهادی، رسانه قضایی، شفافیت ساختاری، ارزیابی عملکرد قضات و ضابطان، اصلاح ساختار کارشناسی رسمی، مقابله سیستمی با فساد، توسعه عدالت ترمیمی، و مردمی‌سازی عدالت به نحو عمیق‌تری وارد گفتمان برنامه‌ای شده‌اند.

در چارچوب همین رویکرد تطبیقی، گزارش حاضر تلاش کرده است در تمامی حوزه‌های اصلی که در دو سند مورد توجه قرار گرفته‌اند - اعم از تحول فناورانه، هوشمندسازی فرایندها، ارتقای منابع انسانی، بازطراحی ساختارهای نظارتی، اصلاح ارتباطات مردم‌نهاد، تقویت نظارت بر ضابطین، کاهش ورودی پرونده‌ها، مقابله با فساد ساختاری، افزایش رضایت‌مندی عمومی، تقاطع اطلاعات نهادی، ساماندهی کارشناسان رسمی، قضازدایی، طراحی شاخص‌های عملکردی، و گسترش عدالت باز - تحلیل‌های تفصیلی و دقیق ارائه دهد. در هر یک از این حوزه‌ها، ابتدا تطبیق متن دو سند صورت گرفته، سپس براساس شاخص‌هایی مانند شفافیت رویکرد، واقع‌گرایی در راهکارها، انسجام در طراحی، قابلیت اجرا، ارتباط

با تجربیات جهانی، پاسخگویی به چالش‌های پیشین و سازگاری با اسناد بالادستی، ارزیابی تحلیلی انجام شده است. در مواردی که سند ۱۴۰۳ نسبت به سند پیشین از نظر عمق راهبرد، ابتکار مفهومی، انسجام ساختاری یا ظرفیت اجرای عملی برتری داشته، این برتری با ذکر مصادیق دقیق و دلایل روشن تبیین شده است. در عین حال، گزارش به هیچ وجه از نگاه انتقادی نسبت به سند اخیر غافل نبوده و در مواردی که سند ۱۳۹۹ دارای مزیت‌هایی نظیر اختصار، انسجام مفهومی، سهولت اجرا، یا تمرکز بیشتر بر برخی اولویت‌ها بوده است. این مزایا نیز مورد اشاره و تحلیل قرار گرفته‌اند تا تصویر متوازنی از تحول ترسیم گردد.

اهداف اصلی این گزارش را می‌توان در سه محور تحلیلی اساسی خلاصه کرد: نخست، شناخت دقیق تفاوت‌های مفهومی، محتوایی، روشی و ساختاری میان دو سند؛ دوم، ارزیابی تطبیقی میزان کارآمدی، اثربخشی و تحقق‌پذیری راهکارهای ارائه‌شده در هر سند در پاسخ به نیازهای دستگاه قضا و اولویت‌های راهبردی کشور؛ و سوم، تحلیل عمق تحولی و بلوغ نهادی قوه قضائیه از منظر حکمرانی متحول‌شونده، یادگیری سازمانی، و هماهنگی نهادی با الزامات حقوق اساسی و سیاست‌های کلان نظام. بر این اساس، گزارش تنها در پی اثبات برتری یکی از دو سند نبوده، بلکه تلاش کرده است با نگاه آینده‌نگر و مبتنی بر تحلیل تجربه‌نگار، مسیر تحول مستمر، سیال و اصلاح‌پذیر قوه قضائیه را به‌عنوان یک فرایند حاکمیتی ارزیابی و تبیین نماید. یافته‌های گزارش نیز برخلاف بسیاری از تحلیل‌های سطحی، صرفاً مبتنی بر متن داخلی اسناد نیست، بلکه این اسناد با سایر متون راهبردی نظیر سیاست‌های کلی نظام، بیانات مقام معظم رهبری، قوانین اساسی، توصیه‌های نهادهای نظارتی، تحلیل‌های نخبگانی، و اسناد برنامه‌ای کشور نیز تطبیق داده شده‌اند تا از انطباق آنها با ملاحظات فرادستی و نظری اطمینان حاصل شود.

در فرایند تحلیل نیز به این نکته کلیدی توجه شده است که برخی بندها و راهکارهای سند تحول ۱۳۹۹ که با موفقیت اجرا شده بودند، به‌عنوان میراث موفق، بدون تغییر یا با اصلاحات جزئی در سند ۱۴۰۳ ابقا شده‌اند و این استمرار به‌عنوان شاخصی از ثبات در جهت‌گیری راهبردی قوه قضائیه مورد توجه قرار گرفته است؛ اما در مواردی دیگر، به دلیل عدم اجرای کامل، عدم تحقق اهداف، یا بروز موانع ساختاری یا اجرایی، بندهای سند پیشین مورد بازنگری کامل قرار گرفته و در نسخه جدید با اصلاحات بنیادین عرضه شده‌اند. افزون بر این، طیف گسترده‌ای از بندهای جدید نیز در پاسخ به چالش‌های نوپدید اجتماعی، الزامات فناورانه، فشارهای نهادی و تغییر در تقاضاهای مردمی به سند ۱۴۰۳ افزوده شده‌اند که از مهم‌ترین آنها می‌توان به طرح‌های پیشران قضایی، بازطراحی هوشمند نظارت‌ها، سیاست‌های قضازدایی هدفمند، شفاف‌سازی عملکرد قضا و ضابطان، اصلاح فرایندهای پرتکرار، و طراحی ساختارهای نظارت سیستمی و فراگیر اشاره کرد.

یافته‌های نهایی گزارش به روشنی نشان می‌دهد که سند تحول و تعالی قوه قضائیه مصوب ۱۴۰۳ نه تنها تداوم‌بخش مسیر آغازشده در سال ۱۳۹۹ بوده، بلکه با تعمیق مفاهیم، بازبینی در نحوه اجرای راهکارها، تمرکز بر حکمرانی داده‌محور و تقویت نظارت‌های ساختاری، توانسته است سند تحول قضائی را از یک نقشه‌راه آرمانی به یک برنامه عملیاتی منسجم، واقع‌بینانه، قابل ارزیابی و نهادینه‌شونده ارتقا دهد. در عین حال، بررسی‌های دقیق تطبیقی در این گزارش نشان داده‌اند که سند سال ۱۳۹۹ در برخی حوزه‌ها نظیر تمرکز مفهومی، سادگی

ساختار، قابلیت اجرای سریع و چابکی مدیریتی، دارای امتیازاتی بوده که در نسخه جدید، در معرض ریسک پیچیدگی بیش از حد یا بوروکراتیزه شدن قرار گرفته است. از همین رو این گزارش با پرهیز از نگاه تک‌بعدی، تلاش کرده است قوت‌ها و ضعف‌های هر دو سند را به صورت هم‌زمان مورد تحلیل قرار داده و نقاط اتصال، تمایز و گذار بین آنها را شفاف‌سازی کند.

گزارش با تکیه بر جمع‌بندی نظرات، تحلیل‌های نهادی و پیشنهادهای ارائه‌شده توسط طیف متنوعی از صاحب‌نظران حقوقی، دانشگاهی، تقنینی، قضایی، مدیریتی و رسانه‌ای، مجموعه‌ای از چالش‌های کلان پیش‌روی تحقق کامل سند تحول و تعالی را احصا کرده و به تحلیل راهبردهایی پرداخته است که از منظر حکمرانی مطلوب، حقوق اساسی، ظرفیت نهادی، و سیاست‌گذاری عمومی می‌توانند به ارتقای کارآمدی، مشروعیت و اثربخشی دستگاه قضا در مسیر تحول کمک کنند. این بخش پایانی، به نوعی تلاقی یافته‌های تطبیقی گزارش با نگاه آینده‌پژوهانه به حکمرانی قضائی کشور است و به همین دلیل، گزارش حاضر را از سطح یک تحلیل متنی یا مقایسه‌ای صرف فراتر برده و به یک سند تحلیلی جامع، راهبردی و سیاست‌پژوهانه تبدیل کرده است که می‌تواند مبنای تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی اجرایی در سطوح عالی قوه قضائیه و نیز الگویی برای سایر نهادهای کلیدی در مسیر تحول اداری، ساختاری و حقوقی کشور باشد.

جدول مطالعه تطبیقی دو سند به همراه پیشنهادهای اصلاحی

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p style="text-align: center;">**</p> <p>سند جدید به جای تکیه صرف بر داده کاوی، بر تحلیل آراء، نظرات قضات و مشاوران تمرکز دارد که واقع گرایانه تر و اجرایی تر است و نواقص سند قبلی را جبران کرده است. مشارکت نهادهای استانی و کارشناسان باعث تقویت بُعد میدانی شده و فاصله با نظام دادرسی اسلامی را کاهش می دهد. همچنین، عنوان چالش اول در سند پیشین شائبه ضعف ساختاری ایجاد می کند و بهتر است با عباراتی مثل «بهبود انسجام رویه ها» بازنویسی شود. پیشنهاد می شود عوامل بنیادین مانند ضعف آموزش، تراکم پرونده، خطای کارشناسی و نبود تمرکز قضات نیز در اصلاحات لحاظ شود.</p>	<p>(۱) جمع سپاری ثبت مصادیق آراء متعارض و داده کاوی اطلاعات «سامانه مدیریت پرونده» به منظور افزایش صدور آراء وحدت رویه با ایجاد «سامانه آراء متعارض» (دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>(۲) شناسایی قوانین و مقررات متعارض، مبهم و ناقص با داده کاوی اطلاعات «سامانه آراء متعارض» با تمرکز بر قوانین مرتبط با ده عنوان اولویت دار جرائم و دعاوی از طریق پیگیری تنقیح و اصلاح قوانین مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور - بلندمدت)</p> <p style="text-align: center;">سند جدید:</p> <p>(۱) پیگیری تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات متعارض، مبهم و ناقص با تمرکز بر ده قانون اولویت دار با توجه به بررسی آراء قضائی و نظرات حاصل از نشست های قضائی و نظرات مشورتی اداره کل حقوقی (معاونت حقوقی و امور مجلس، دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p>	<p>راهبرد ۱: شناسایی هوشمند آراء متعارض و قوانین و مقررات متعارض، مبهم و ناقص</p> <p>سند جدید: راهبرد ۱: شناسایی و اصلاح قوانین و مقررات متعارض، مبهم و ناقص</p> <p style="text-align: center;">**</p> <p>در مقایسه بین سند اول و دوم، آنچه در سند دوم به وضوح مشاهده می شود این است که رویکرد صرفاً شناسایی به رویکردی فعال و اصلاحگر تغییر یافته؛ به این معنا که به جای آنکه صرفاً به کشف قوانین و مقررات متعارض، مبهم و ناقص اکتفا شود، بر اصلاح آنها نیز تأکید شده که این خود نشان دهنده ارتقا در سطح سیاست گذاری و گذار از انفعال به کنش مؤثر در عرصه قانون گذاری است. همچنین حذف واژه «هوشمند» از راهبرد، در ظاهر ممکن است کاستی تلقی شود، اما در واقع با</p>	<p>عامل ۱: تعارض، ابهام و نقص قوانین و مقررات</p> <p>سند جدید: عامل ۱: تعارض، ابهام و نقص قوانین و مقررات</p>	<p style="text-align: center;">چالش ۱: غیرمتقن بودن برخی از آراء و تصمیمات قضائی سند جدید: غیرمتقن بودن برخی آراء و تصمیمات قضائی</p>	<p>مأموریت ۱: «رسیدگی به تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات» [پاورقی ۲]</p> <p>سند جدید: رسیدگی به تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات</p>

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
		<p>کاستن از پیچیدگی های فنی و تمرکز بر اقدام عملی، امکان اجرای واقعی و ملموس تری فراهم می سازد و مسیر اصلاح را از مرحله شناسایی فناورانه صرف، به فرایند کامل تر و انسانی تر اصلاح سوق می دهد. در نتیجه می توان گفت سند دوم نه تنها کاستی مهم سند اول یعنی غیرفعال بودن و محدود شدن به شناسایی را مرتفع ساخته، بلکه با تأکید بر اصلاح، راه را برای تحول ساختاری در نظام تقنینی هموارتر کرده است.</p>			
<p>** سند جدید با تفکیک دعاوی خانواده و تجاری، جزئی نگرتر و عملیاتی تر از سند قبلی است و با تأکید بر حکمت، مردمی سازی، تجمیع دعاوی زوجین، داوری تخصصی و مشارکت مشاوران، رویکردی واقع بینانه و تخصص محور اتخاذ کرده است. همچنین اجرای قانون حمایت خانواده با حضور مشاوران زن و مددکاران، سند را از حالت نظری به مرحله اجرا</p>	<p>۱) تدوین و پیگیری تصویب آیین های دادرسی تخصصی با اولویت آیین دادرسی تجاری و آیین دادرسی خانواده (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز توسعه حل اختلاف، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - بلندمدت)</p> <p>۲) ایجاد شعب تخصصی رسیدگی با ساختارهای متناسب با اولویت دعاوی خانواده و دعاوی تجاری (معاونت اول، معاونت راهبردی، مرکز توسعه حل اختلاف، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، معاونت مالی، پشتیبانی و عمرانی، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p>	<p>راهبرد ۱: تخصصی نمودن فرایندهای رسیدگی</p> <p>سند جدید: راهبرد ۱: تخصصی نمودن فرایندهای رسیدگی</p>	<p>عامل ۲: نقص در زیرساخت های مؤثر برای صدور آراء و تصمیمات متقن</p> <p>سند جدید: عامل ۲: نقص در زمینه های مؤثر برای صدور آراء و تصمیمات متقن</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
استفاده از ارجاع هوشمند، رتبه بندی مشاوران و اتصال به سامانه ها، کارایی و دقت را افزایش داده و نواقص سند قبلی در محدود بودن دامنه موضوعی و زمان مشورت را برطرف کرده است. پیشنهاد می شود نظام بازخورد قضات نسبت به مشاوران و ضمانت های حضور مستمر مشاوران در روند رسیدگی هم اضافه شود.	<p>سند جدید:</p> <p>(۱) تشکیل هیئت های مستشاری مرکب از قضات باتجربه و متخصصان رشته های مختلف در دادگستری استان ها در پرونده های مهم و خاص، به ویژه موضوعات دارای قوانین متکثر از جمله املاک و منابع طبیعی، پولی و بانکی، پزشکی و بهداشتی، فضای مجازی، وسایل نقلیه، بیمه، صنعت، معدن و تجارت با تأکید بر حفظ استقلال قضات (دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>(۲) استفاده حداکثری از ظرفیت تخصصی مشاوره در امور و دعاوی خانواده با گسترش حوزه دعاوی ارجاعی به فرایند مشاوره و با ارجاع هوشمند دعاوی و جرائم خانوادگی به مشاوران خانواده قوه قضائیه دارای صلاحیت حرفه ای در بستر «سامانه مشاوره خانواده قوه قضائیه» و اتصال به «سامانه مدیریت پرونده» و براساس نظام رتبه بندی با معیارهایی نظیر کیفیت عملکرد، میزان رضایت مراجعان، ایجاد سازش پایدار و نیز استفاده از فناوری های نوین و هوش مصنوعی در فرایند ارائه خدمات تشخیصی و درمانی (مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>				
** سند جدید نسبت به نسخه قبلی دقیق تر، کاربردی تر و هدفمندتر است؛ به جای صرف ارائه پیش نویس دادنامه، بر	ایجاد «دستیار هوشمند قضائی» به منظور دسترسی یکپارچه قضات در فرایند رسیدگی به اطلاعات مورد نیاز نظیر قوانین، آراء وحدت رویه، اصراری، نظریه های مشورتی، پرونده های مشابه، پرونده شخصیت متهم و ارائه پیش نویس دادنامه با قابلیت اتصال به «سامانه مدیریت پرونده» (مرکز آمار و	راهبرد ۳: استفاده از فناوری های هوشمند در فرایند صدور آراء و تصمیمات قضائی سند جدید:			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
پیشنهاد رأی در موضوعات پرتکرار تمرکز دارد که از خطر تصمیم سازی ماشینی جلوگیری می کند و نقش قاضی را حفظ می نماید. همچنین با گسترش یکپارچگی در «سامانه مدیریت پرونده» و اضافه شدن معاونت حقوقی و دادگستری استان ها، هم بعد حقوقی تقویت شده و هم اجرای استانی آن تسهیل می شود. در مجموع، سند جدید نواقص نسخه قبلی را با دقت بیشتر در دامنه عملکرد و تقویت کارکرد مشورتی، اصلاح کرده است.	فناوری اطلاعات، دیوان عالی کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان قضائی نیروهای مسلح، دادستانی کل کشور - میان مدت) سند جدید: (۱) توسعه «دستیار هوشمند قضائی» در «سامانه مدیریت پرونده» به منظور دسترسی سریع و یکپارچه قضات در فرایند رسیدگی به اطلاعات مورد نیاز نظیر قوانین، آراء وحدت رویه، اصراری، نظریه های مشورتی، پرونده های مشابه، پرونده شخصیت متهم و پیشنهاد هوشمند رأی و تصمیم مقتضی در موضوعات پرتکرار از قبیل قراردادهای اعدادی و تأمین کیفری، نیابت های قضائی و استعلام ها (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان ها - میان مدت)	راهبرد ۳: استفاده از فناوری های هوشمند در فرایند صدور آراء و تصمیمات قضائی			
** سند جدید نسبت به نسخه قبلی بسیار کامل تر و دقیق تر شده و علاوه بر شفاف سازی بیشتر، ساختار اجرایی واضح تری ارائه داده است. برخلاف سند قبلی که صرفاً بر اعلام عمومی جلسات و ضبط صدا و تصویر تمرکز داشت، سند جدید با توسعه دادگاه علنی برخط، تنظیم ضوابط حضور مجازی، انتشار فوری آراء، مشارکت نخبگان، و دسترسی	(۱) اعلام عمومی اوقات رسیدگی جلسات علنی دادگاه و ضرورت اعلام دلایل عدم برگزاری علنی دادگاه در دادنامه با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان ها - میان مدت) (۲) انتشار عمومی و برخط آرای قضائی با حفظ محرمانگی اطلاعات اشخاص دخیل در پرونده از طریق ایجاد «سامانه آراء قضائی» با امکان تحلیل و ارزیابی عمومی و ترغیب اشخاص از جمله نخبگان و نهادهای تخصصی به مشارکت در ارزیابی آراء به کمک طراحان نظام انگیزشی مناسب (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دیوان عالی کشور، دیوان عدالت اداری - میان مدت)	راهبرد ۴: ایجاد شفافیت در فرایند رسیدگی و صدور آراء قضائی سند جدید: راهبرد ۴: ایجاد شفافیت در فرایند رسیدگی و صدور آراء قضائی			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>آنلاین نهادهای نظارتی، ابعاد شفافیت، نظارت و مشارکت را به شکل عملیاتی و مرحله بندی شده گسترش داده است. همچنین اضافه شدن پخش جلسات هیئت عمومی دیوان عالی کشور اقدامی مهم در تقویت وحدت رویه و شفافیت تصمیم گیری های کلان است.</p> <p>پیشنهاد می شود تصریح صریح به ذخیره سازی بلندمدت صدا و تصویر جلسات و نیز دسترسی آن برای طرفین دعوا در متن راهکارها اضافه شود. همچنین در صورت فراهم شدن امکان مشاهده عمومی جلسات ضبط شده با رعایت ملاحظات قانونی، هم ارتقاء تقارن آراء و هم افزایش سلامت رفتاری قضات تضمین خواهد شد.</p>	<p>۳) ضبط صدا و تصویر مراحل رسیدگی در دادسراها و دادگاهها و فراهم سازی دسترسی برخط دادگاهها، دیوان عالی کشور و مراجع نظارتی قوه قضائیه به آن (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادسرای انتظامی قضات، دادگاه عالی انتظامی قضات، دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان قضائی نیروهای مسلح، مرکز حفاظت اطلاعات، دادگستری استانها - بلندمدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) اعلام عمومی اوقات رسیدگی جلسات علنی دادگاه و توسعه سامانه «دادگاه علنی برخط» و فراهم نمودن امکان حضور افراد به صورت برخط در جلسات علنی (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، مرکز رسانه، دادگستری استانها - کوتاه مدت)</p> <p>۲) تدوین و ابلاغ ضوابط حقوقی و فنی حضور افراد در «دادگاه علنی برخط» با رعایت مواد (۳۵۲) و (۳۵۳) قانون آیین دادرسی کیفری (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p> <p>۳) انتشار عمومی آراء قضائی بلافاصله پس از صدور آراء با حفظ محرمانگی اطلاعات اشخاص دخیل در پرونده از طریق توسعه «سامانه انتشار آراء قضائی» با امکان تحلیل و ارزیابی آراء با رعایت ماده (۶۵۳) قانون آیین دادرسی کیفری (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، پژوهشگاه - میان مدت)</p> <p>۴) ترغیب اشخاص از جمله نخبگان و نهادهای تخصصی به مشارکت در ارزیابی آراء قضائی منتشر شده در «سامانه انتشار آراء قضائی» با طراحی نظام انگیزشی مناسب (پژوهشگاه،</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی - کوتاه مدت)</p> <p>۵) فراهم سازی دسترسی برخط مراجع نظارتی قوه قضائیه به صدا و تصویر مراحل رسیدگی در مراجع قضائی (مرکز حفاظت و اطلاعات، دادسرای انتظامی قضات، دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>۶) پخش علنی و برخط جلسات هیئت عمومی دیوان عالی کشور با موضوع صدور آراء وحدت رویه (دیوان عالی کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p>				
<p>***</p> <p>سند جدید با تبدیل راهبرد کلی به اقدام مشخص، مسیر نظارت را از سطح شعار به سطح عمل آورده و با تمرکز بر رصد آراء نقض شده و دادخواست های اعاده دادرسی، عملاً نظام بازخورد مؤثری برای ارتقای کیفیت آراء طراحی کرده است. این اقدام نقص سند پیشین را که صرفاً بر استفاده بهینه تأکید داشت، بدون بیان سازوکار اجرایی، برطرف کرده است. پیشنهاد می شود علاوه بر رصد، خروجی این نظارت ها در قالب</p>	<p>سند جدید:</p> <p>۱) نظارت بر آراء صادره قضات به منظور رصد و پایش آراء نقض شده و دادخواست های پذیرفته شده در فرایند اعاده دادرسی و بررسی علل آنها و انجام اقدامات لازم بمنظور ارتقای اتقان آراء (دیوان عالی کشور، دادسرای انتظامی قضات - میان مدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
گزارش های تحلیلی منظم به قضات و مدیران قضائی ارائه شود تا امکان اصلاح مستمر فراهم گردد.					
<p>***</p> <p>سند جدید نسبت به نسخه های قبلی بسیار جامع تر، اجرایی تر و دقیق تر شده و با افزودن جزئیات مثل رتبه بندی، امتیازدهی، استفاده از کاربرگ های استاندارد، و ارزیابی چندلایه، فرایند کارشناسی را شفاف، پاسخگو و هوشمند کرده است. همچنین، به جای صرف اتکاء به فناوری، تعادل هوشمندانه ای بین نظارت انسانی و بهره گیری از هوش مصنوعی برقرار کرده و اولویت هایی مشخص مثل تشخیص خط و ارزیابی املاک را برای استفاده از فناوری تعیین کرده و نواقص قبلی مثل نبود شفافیت، ارزیابی و نظام کنترلی در ارجاع کارشناسی کاملاً رفع شده است. پیشنهاد می شود امکان بازبینی نظرات کارشناسی نادرست توسط هیئت های</p>	<p>۱) ارجاع کارشناسی به صورت تخصصی و هوشمند و بدون مداخله عامل انسانی به کارشناسان و دریافت سیستمی نظرات (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس، کانون کارشناسان رسمی، مرکز امور وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت)</p> <p>۲) استفاده حداکثری از فناوری های نوین و هوش مصنوعی به منظور ارائه برخی از نظرات کارشناسی به جای ارجاع به کارشناس با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز امور وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون کارشناسان رسمی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) ارجاع به کارشناسی به صورت تخصصی و هوشمند بدون مداخله عامل انسانی براساس نظام رتبه بندی با لحاظ موارد زیر:</p> <p>- ایجاد کاربرگ استاندارد قرار کارشناسی در «سامانه مدیریت پرونده» به منظور ذکر دلایل ضرورت ارجاع به کارشناس و طرح سؤالات لازم برای اظهارنظر توسط کارشناس (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - کوتاه مدت)</p>	<p>راهبرد ۱: حذف مداخلات انسانی در ارجاع و ارائه نظرات کارشناسی</p> <p>سند جدید: راهبرد ۱: حذف مداخلات انسانی در ارجاع به کارشناس و ارائه نظرات کارشناسی</p>	<p>عامل ۳: خطای برخی از نظرات کارشناسی</p> <p>سند جدید: عامل ۳: خطای برخی از نظرات کارشناسی</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
تخصصی نیز به راهکارها اضافه شود.	<p>- دریافت نظرات کارشناسی در قالب کاربرگ های استاندارد با اولویت ده رشته و صلاحیت دارای بیشترین تعداد ارجاع (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - کوتاه مدت)</p> <p>- ایجاد سازوکار لازم جهت امتیازدهی قاضی پس از دریافت نظریه کارشناس قبل از ابلاغ به ذی نفعان و ایجاد سازوکار امتیازدهی اصحاب پرونده پیرامون فرایند کارشناسی و نظریه نهایی (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون کارشناسان رسمی دادگستری - کوتاه مدت)</p> <p>- ارزیابی تخصصی کارشناسان و نظریه های کارشناسی توسط مراجع صدور پروانه (مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون کارشناسان رسمی دادگستری - کوتاه مدت)</p> <p>- تدوین شاخص های ارزشیابی و الگوی رتبه بندی کارشناسان به صورت یکپارچه (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون کارشناسان رسمی دادگستری - میان مدت)</p> <p>- رتبه بندی کارشناسان رسمی براساس شاخص هایی نظیر میزان صحت و دقت نظرات کارشناسی، رعایت مهلت تعیین شده توسط کارشناس، ارائه گزارش های کارشناسی در قالب کاربرگ های استاندارد، تعداد ارجاعات قضائی و غیر قضائی و میزان تخلفات انتظامی (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون کارشناسان رسمی دادگستری - میان مدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>- افزایش تدریجی سهم ارجاع به کارشناسان و مؤسسات کارشناسی دارای رتبه بالاتر (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون کارشناسان رسمی دادگستری - میان مدت)</p> <p>۲) استفاده حداکثری از فناوری های نوین و هوش مصنوعی به منظور ارائه برخی از نظرات کارشناسی به جای ارجاع به کارشناس با اولویت تشخیص خط و امضا و ارزیابی املاک و وسایل نقلیه موتوری با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون کارشناسان رسمی، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p>				
<p>** سند جدید نسبت به نسخه قبلی ساختارمندتر و فناورانه تر شده و در بسیاری موارد با ایجاد اتصال های برخط و طراحی کاربرگ های استاندارد، دقت، سرعت و یکپارچگی را ارتقا داده است؛ اما برخی نکات مهم همچنان نیاز به اصلاح و تکمیل دارند. در راهکار نخست، تمرکز صرف بر پزشکی قانونی محدودکننده است؛ لذا لازم است این ساختار برای سایر رشته های کارشناسی نیز توسعه</p>	<p>۱) ایجاد سامانه برخط و کاربرگ های استاندارد با قابلیت اتصال به «سامانه مدیریت پرونده» برای تبادل اطلاعات و ارائه نظرات پزشکی قانونی (سازمان پزشکی قانونی کشور، معاونت راهبردی - میان مدت)</p> <p>۲) ایجاد کاربرگ های (سامانه برخط) استاندارد برای ارائه نظرات کارشناسی با اولویت ده رشته و صلاحیت با بیشترین تعداد ارجاع (مرکز امور وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی - کوتاه مدت)</p> <p>۳) زمینه سازی برای ایجاد مؤسسات تخصصی کارشناسی رسمی دارای مسئولیت تضامنی با ایجاد مشوق های لازم و کاهش تدریجی سهم ارجاع به کارشناسان حقیقی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس،</p>	<p>راهبرد ۲: پیشگیری از صدور نظرات کارشناسی نادرست سند جدید: راهبرد ۲: پیشگیری از اختلاف نظر فاحش و صدور نظرات کارشناسی نادرست</p> <p>** سند جدید با افزودن مفهوم «اختلاف نظر فاحش» به راهبرد، دقت و واقع گرایی بیشتری یافته و به جای تمرکز صرف بر نادرستی مطلق، بر کنترل و کاهش اختلاف های شدید و غیرقابل توجیه میان کارشناسان تمرکز کرده است. این تغییر</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>یابد تا یکپارچگی واقعی محقق شود. کاربرگ های استاندارد در اینجا باعث وحدت رویه، جلوگیری از ابهام و افزایش کیفیت نظرات می شوند؛ چون امکان ارزیابی پذیری و تطبیق دقیق نظرات را بالا می برند.</p> <p>در راهکار دوم، برای پوشش حوزه های پرکاربرد مثل تصادفات و کارشناسی پلیس، پیشنهاد می شود رشته های کارشناسی مرتبط با راهنمایی و رانندگی نیز به فهرست اولویت ها اضافه شود.</p> <p>راهکار سوم درباره ارجاع خدمات کارشناسی اگر بدون زیرساخت منطقه ای و عدالت جغرافیایی اجرا شود، می تواند نابرابری و حتی فساد اداری ایجاد کند؛ بنابراین اجرای آن باید مرحله ای، ناظرپذیر و با لحاظ شرایط منطقه ای باشد.</p> <p>در مورد راهکار پنجم، ایجاد صندوق ضمانت اگر بدون سازوکار کنترل کیفی دقیق اجرا شود، ممکن است منجر به کاهش دقت و افزایش تساهل کارشناسان در برابر مسئولیت شود. برای پیشگیری از این</p>	<p>کانون کارشناسان رسمی، مرکز امور و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - بلندمدت</p> <p>۴) احصاء شاخص های ارزیابی نظرات کارشناسی، تقویت نظارت و برخورد متناسب با تخلفات از جمله افزایش کارآمدی هیئت های انتظامی در رسیدگی به تخلفات کارشناسان و ایجاد محدودیت ها و محرومیت های متناسب با تخلفات (معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی، دادگستری استان ها، کانون کارشناسان رسمی، مرکز امور و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت)</p> <p>۵) فراهم سازی زمینه ایجاد «صندوق ضمانت مسئولیت کارشناسان رسمی» توسط مؤسسات و کارشناسان رسمی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، کانون کارشناسان رسمی، مرکز امور و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - بلندمدت)</p> <p>۶) ایجاد نظام ارزشیابی و رتبه بندی و افزایش تدریجی سهم ارجاع به مؤسسات و کارشناسان دارای رتبه بالاتر با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان ها، کانون کارشناسان رسمی، مرکز امور و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) زمینه سازی برای ایجاد مؤسسات تخصصی کارشناسی رسمی دارای مسئولیت تضامنی با ایجاد مشوق های لازم و کاهش تدریجی سهم ارجاع به کارشناسان حقیقی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس،</p>	<p>نشان می دهد که راهبرد صرفاً به جلوگیری از خطاهای فنی محدود نیست، بلکه به انسجام و هم گرایی رویه ای نیز توجه دارد. در نتیجه، سند جدید، هم دقیق تر و هم اجرایی تر است و نواقص کلی تگری سند قبلی را تا حد زیادی برطرف کرده است. پیشنهاد می شود برای تکمیل این راهبرد، سازوکار بازبینی کارشناسی در موارد اختلاف شدید نیز پیش بینی شود.</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
آسیب، باید همزمان با ایجاد صندوق، نظام نظارت حرفه ای و مجازات تخلفات نیز تقویت شود.	<p>مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون کارشناسان رسمی - بلندمدت)</p> <p>۲) فراهم سازی زمینه ایجاد «صندوق ضمانت مسئولیت کارشناسان رسمی» توسط مؤسسات و کارشناسان رسمی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، کانون کارشناسان رسمی، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - بلندمدت)</p> <p>۳) فراهم سازی زمینه ارجاع عادلانه درخواست های مربوط به خدمات کارشناسی رسمی دستگاه های اجرایی از طریق پیگیری اتصال برخط سامانه کانون کارشناسان رسمی و سامانه مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده به سامانه ملی کارشناسی وزارت امور اقتصادی و دارایی (معاونت حقوقی و امور مجلس، کانون کارشناسان رسمی، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - کوتاه مدت)</p> <p>۴) ارائه نظریات پزشکی قانونی در قالب کاربرگ های استاندارد به منظور تبادل برخط و آنی اطلاعات به ویژه در خصوص شرح صدمات بدنی با قابلیت اتصال به «سامانه مدیریت پرونده» و محاسبه درصد دبه اعم از مقدر و غیرمقدر و درج در گزارش پزشکی قانونی به صورت هوشمند (سازمان پزشکی قانونی کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>۵) توسعه سامانه ارائه خدمات پزشکی قانونی اعم از معاینات، آزمایشگاه ها، تشریح و کمپسیون ها و ارسال برخط و آنی پاسخ کلیه استعلامات به دستگاه ها و مراجع قضائی و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و پیگیری از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان تأمین</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	اجتماعی، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و مراجع قضائی برای ارسال برخط و آنی اسناد پزشکی، مکاتبات و گزارش ها به سازمان پزشکی قانونی کشور (سازمان پزشکی قانونی کشور، دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)				
<p>***</p> <p>حذف این راهکار از سند جدید یک عقب گرد محسوب می شود؛ چراکه یکی از اصول کلیدی برای ارتقای کیفیت خدمات کارشناسی، ایجاد فضای رقابتی بر اساس صلاحیت و شایستگی است. این راهکار با حذف سقف عددی و پذیرش مبتنی بر ارزیابی علمی، حرفه ای و عمومی، هم شفافیت در ورود به این حرفه را تضمین می کرد و هم مانع شکل گیری انحصار و رانت می شد. نبود آن در سند جدید ممکن است باعث حفظ وضعیت غیررقابتی و محدودیت های غیرمنطقی در جذب نیروهای شایسته شود.</p> <p>پیشنهاد می شود این راهبرد مجدداً به سند بازگردد و با تدقیق معیارهای سنجش و طراحی نظام پایش مستمر برای</p>	<p>۱) پذیرش کارشناس رسمی بر اساس صلاحیت سنجی عمومی، علمی و حرفه ای به صورت رقابتی با تعیین ضوابط لازم و بدون تعیین سقف ظرفیت عددی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، کانون کارشناسان رسمی، مرکز امور وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت)</p>	<p>راهبرد ۳: تقویت فضای رقابتی در ارائه خدمات کارشناسی رسمی</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
ارتقای کیفیت کارشناسان، فضای حرفه ای رقابتی، سالم و شفاف تقویت شود.					
<p>**</p> <p>حذف این راهبرد از سند جدید یک خلأ جدی در مقابله با یکی از عوامل مهم آسیب زای در دادرسی است؛ زیرا اظهارات خلاف واقع شهود و مطلعین مستقیماً بر صدور آراء نادرست و تضییع حقوق اثرگذار است. راهکارهای حذف شده - یعنی دسترسی برخط به پایگاه های اطلاعاتی برای اعتبارسنجی و طراحی کاربرگ های استاندارد اخذ شهادت - نه تنها بر افزایش دقت قضات در ارزیابی اظهارات تأکید داشتند، بلکه می توانستند روند شهادت گیری را ساختارمند، مستند و قابل ارزیابی کنند.</p> <p>پیشنهاد می شود این راهکارها با تمرکز بیشتر بر احراز هویت دیجیتالی شهود، ارزیابی سوابق دروغ گویی و طراحی نظام هشدار قضائی نسبت به</p>	<p>۱) فراهم سازی امکان دسترسی برخط قضات به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی به منظور اعتبارسنجی شهادت شهود و مطلعین (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۲) ایجاد کاربرگ استاندارد اخذ شهادت شهود و مطلعین در «سامانه مدیریت پرونده» (معاونت راهبردی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p>	<p>راهبرد ۱: افزایش کیفیت اخذ شهادت شهود و اظهارات مطلعین</p>	<p>عامل ۴: اظهارات خلاف واقع برخی از شهود و مطلعین</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
شهود سابقه دار، مجدداً در سند گنجانده شوند تا کیفیت فرایند استماع و تحلیل شهادت تقویت شود و امکان سوءاستفاده کاهش یابد.					
<p>***</p> <p>حذف راهبرد «افزایش تبعات شهادت کذب» از سند جدید، یک ضعف راهبردی مهم به شمار می آید؛ زیرا بدون وجود سازوکارهای بازدارنده، فضای رسیدگی قضائی همچنان در معرض خطر جدی شهادت های دروغین باقی می ماند. سامانه شهود و مطلعین که در سند قبلی پیشنهاد شده بود، می توانست با ثبت متمرکز سوابق، شفافیت ایجاد کرده و زمینه اعتبارسنجی، ردیابی و مسئولیت پذیری را فراهم کند. همچنین پیش بینی مجازات های مکمل اقتصادی و اجتماعی، بازدارندگی بسیار مؤثرتری نسبت به صرف مجازات کیفری سنتی ایجاد می کرد.</p> <p>پیشنهاد می شود این راهبرد مجدداً در سند گنجانده شود، با</p>	<p>۱) ایجاد «سامانه شهود و مطلعین» به منظور ثبت اطلاعات هویتی شاهد، مطلع و موضوع شهادت (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p> <p>۲) متناسب سازی و افزایش بازدارندگی مجازات شهادت کذب در مراحل رسیدگی با افزودن محدودیت های اقتصادی و اجتماعی به مجازات قانونی شهادت کذب متناسب با موضوع شهادت با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p>	<p>راهبرد ۲: افزایش تبعات شهادت کذب</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
تأکید ویژه بر اتصال سامانه شهود به سایر پایگاه های اطلاعاتی (مانند سوابق کیفری، مالی و شغلی) و همچنین تعریف نظام محرومیت های مرحله ای مانند منع اخذ وام، عدم امکان تصدی برخی مشاغل یا سلب برخی امتیازات دولتی برای شهود دروغین، تا هزینه رفتار غیرقانونی به شکل ملموس افزایش یابد.					
<p>افزوده شدن این راهبرد در سند جدید یک پیشرفت مهم و کاملاً ضروری است؛ چراکه خلأ استفاده از فناوری های نوین در تحصیل و ارزیابی ادله یکی از مشکلات جدی در روند رسیدگی های قضائی است. توسعه امکان استعلام برخط از پایگاه های اطلاعاتی مانند مکان یابی مخابراتی، اطلاعات بانکی، تصاویر دوربین های خودپرداز، سوابق درمانی و تردد شهری، باعث تسریع فرایند دادرسی، افزایش دقت در کشف حقیقت، کاهش اتکای صرف به شهادت و اظهارات</p>	<p>سند جدید:</p> <p>۱) توسعه امکان استعلام برخط قضات از پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی از قبیل مکان یابی مخابراتی، اطلاعات بانکی، تصاویر دستگاه های خودپرداز، مراکز درمانی و تردهای شهری (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>	<p>سند جدید: راهبرد: دسترسی برخط به پایگاه های اطلاعاتی دستگاه های اجرایی و ضابطان</p>	<p>سند جدید: عامل ۴: استفاده حداقلی از فناوری های نوین در تحصیل و ارزیابی ادله</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>متهم یا مطلع، و جلوگیری از جعل یا کتمان اطلاعات می شود.</p> <p>از آنجا که این راهبرد در اسناد قبلی وجود نداشت، گنجاندن آن در سند جدید یک گام مهم در ارتقای کیفیت قضایی، اتقان آراء و استفاده مؤثر از ظرفیت داده ها و فناوری هاست. پیشنهاد می شود برای تکمیل این مسیر، استانداردهای حقوقی و امنیتی لازم برای دسترسی قضات به این داده ها نیز تدوین و ابلاغ شود تا ضمن حفظ حقوق اشخاص، بهره گیری هدفمند از داده ها تضمین گردد.</p>					
<p>***</p> <p>سند جدید با ادغام بازطراحی دادرسی اسلامی و بازنگری قوانین جزایی، راهکاری گسترده اما نامنسجم ارائه داده که شامل موضوعاتی مانند جرم زدایی، میانجیگری و کاهش مراحل رسیدگی است.</p>	<p>۱) بازطراحی نظام دادرسی مبتنی بر الگوی قضای اسلامی (معاونت راهبردی، دیوان عالی کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، پژوهشگاه، دانشگاه علوم قضائی و خدمات اداری - بلندمدت)</p> <p>۲) تدوین سیاست های جنایی اسلام و بازنگری در قوانین جزایی از جمله قانون مجازات اسلامی و قانون آیین دادرسی کیفری مبتنی بر این سیاست ها (معاونت حقوقی و</p>	<p>راهبرد ۱: تجمیع ظرفیت ها و تقویت تعامل و هم افزایی میان اندیشمندان و صاحب نظران</p> <p>سند جدید: راهبرد: طراحی نظام قضائی و فرایندهای دادرسی بر اساس مبانی اسلامی</p> <p>***</p>	<p>عامل ۵: روزآمد نبودن بخش هایی از نظام ها و فرایندهای دادرسی متناسب با قضای اسلامی</p> <p>سند جدید: عامل ۵: روزآمد نبودن</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
این موارد اگرچه نوآورانه اند، اما پیوند روشنی با «قضای اسلامی» ندارند و ممکن است تجربه های ناموفق قبلی مثل حذف دادسرا را تکرار کنند. از نظر ائقان رأی، تنها بازنگری قوانین بر مبنای فقه اسلامی اثر مستقیم دارد. پیشنهاد می شود این راهکار تفکیک و هدف گذاری دقیق تری داشته باشد تا انسجام و اثربخشی آن حفظ شود.	<p>امور مجلس، دیوان عالی کشور، معاونت راهبردی، پژوهشگاه، دانشگاه علوم قضائی و خدمات اداری - بلندمدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>(۱) طراحی الگوی قضای اسلامی با تأکید بر:</p> <p>- تدوین سیاست جنایی اسلام و بازنگری در قوانین مرتبط از جمله قانون مجازات اسلامی و قانون آیین دادرسی کیفری مبتنی بر این سیاست</p> <p>- اصلاح عناوین جرائم قابل تبدیل به تخلف به منظور جرم زدایی از آنها و تدوین فرایندهای اداری رسیدگی به تخلفات</p> <p>- تدوین الگوها و اصلاح فرایندهای قضائی با استفاده مناسب از رویکرد رسیدگی های جایگزین، فصل خصومت، کاهش مراحل رسیدگی، میانجیگری و صلح و سازش (معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت اول، پژوهشگاه، معاونت راهبردی - بلندمدت)</p>	<p>راهبرد قبلی با تأکید بر «تجمیع ظرفیت ها و تعامل میان اندیشمندان»، بیشتر رویکردی شبکه ای، مشارکتی و دانشی داشت و بر هم افزایی میان نخبگان برای ارتقای دادرسی اسلامی تمرکز می کرد؛ در حالی که راهبرد جدید با تمرکز مستقیم بر «طراحی نظام قضائی و فرایندها بر اساس مبانی اسلامی»، صریح تر، ساختارگرا تر و هدف محورتر شده است.</p> <p>به عبارت دیگر، سند جدید به جای صرف تقویت تعاملات علمی، مستقیماً به طراحی و بازسازی فرایندها بر پایه فقه اسلامی اشاره دارد که یک گام جدی به سمت اقدام پذیری و تغییر ساختاری محسوب می شود. در نتیجه، راهبرد جدید نسبت به قبلی دقیق تر، جهت دارتر و عملیاتی تر است.</p>	<p>بخش هایی از نظام و فرایندهای دادرسی متناسب با قضای اسلامی**</p> <p>در مقایسه بین نسخه قبلی و سند جدید، عنوان عامل «روزآمد نبودن نظام ها و فرایندهای دادرسی متناسب با قضای اسلامی» بدون تغییر ماهوی حفظ شده و تفاوت صرفاً در نحوه تگارش (از «بخش هایی از نظام ها» به «بخش هایی از نظام») است که تأثیر محتوایی ندارد.</p>		
** سند قبلی جامع و چندلایه بود و با پوشش کامل صلح، میانجی گری، داوری، اصلاح	<p>(۱) ترغیب طرفین اختلاف به توافق با یکدیگر بدون نیاز به مداخله سایرین با طراحی سازوکارهای اعتباری برای اشخاص به منظور افزایش انتفاع طرفین از حصول توافق در مقایسه با سایر روش های حل اختلاف با تأکید بر ده عنوان دعاوی و اختلافات اولویت دار با اصلاح قوانین و مقررات</p>	<p>راهبرد ۱: توسعه روش های حل اختلافات جایگزین رسیدگی قضائی</p> <p>سند جدید:</p>	<p>عامل ۱: کثرت و افزایش پرونده های ورودی به قوه قضائیه</p>	<p>چالش ۲: اطلاع در فرایند رسیدگی سند جدید: چالش ۲: اطلاع در فرایند دادرسی</p>	<p>مأموریت ۲ - «اجابه حقوق عامه، گسترش عدل و آزادی های مشروع»</p>

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>شوراها و واگذاری دعوی اداری، یک مدل کامل برای حل اختلافات جایگزین ارائه می‌داد، درحالی‌که سند جدید فقط بر صلح و سازش تمرکز کرده و بسیاری از راهکارهای مهم را حذف کرده است.</p> <p>راهکار اول سند جدید، کلی و فاقد سازوکار اجرایی مشخص است و به تجربه کشورهای دیگر بدون بومی‌سازی واقعی ارجاع داده؛ راهکار دوم درباره مددکاری در کلانتری‌ها مثبت است؛ اما جای خالی ساختارهای تخصصی را پر نمی‌کند.</p> <p>پیشنهاد می‌شود راهکارهای تخصصی حذف شده مانند تقویت داوری، میانجی‌گری، و اصلاح شوراهای حل اختلاف دوباره به سند بازگردد تا اثرگذاری واقعی بر کاهش پرونده‌ها و کیفیت رسیدگی حاصل شود.</p>	<p>مرتبط (مرکز توسعه حل اختلاف، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>۲) اصلاح مأموریت شورای حل اختلاف با تمرکز بر صلح و سازش و استفاده از روش‌های جایگزین رسیدگی قضائی در تمامی دعاوی و اختلافات و بدون حدنصاب ریالی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز توسعه حل اختلاف، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان‌مدت)</p> <p>۳) ارتقاء نظام میانجیگری با افزایش دامنه موضوعی، به رسمیت شناختن فعالیت نهادهای مردمی و تسهیل دسترسی آنها به اطلاعات طرفین از طریق اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز توسعه حل اختلاف، معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - میان‌مدت)</p> <p>۴) ارتقاء و ساماندهی نظام داوری با تدوین آیین داوری، تعیین موارد عدم اعتبار رأی داوری، محدودسازی مراجع قضائی در امر داوری، رسیدگی به اعتراض نسبت به رأی داوری در هیئت‌های تخصصی و تقویت و توسعه داوری حرفه‌ای و سازمانی مبتنی بر صلاحیت‌سنجی عمومی، علمی، حرفه‌ای و ضوابط انتخاب اصلح به صورت رقابتی با تعیین ضوابط لازم و بدون تعیین سقف ظرفیت عددی، ایجاد بیمه مسئولیت حرفه‌ای و استقرار نظام رتبه‌بندی و تقویت نظارت و برخورد متناسب با تخلفات داوری از جمله ایجاد هیئت‌های انتظامی و ایجاد محدودیت‌ها و محرومیت‌های متناسب با تخلفات با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز توسعه حل اختلاف، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p>	<p>راهبرد ۱: توسعه روش‌های صلح و سازش با هدف کاهش پرونده‌های ورودی به دادگستری</p> <p>**</p> <p>راهبرد جدید با تمرکز مشخص بر «صلح و سازش» و هدف‌گذاری روشن در «کاهش پرونده‌های ورودی»، نسبت به راهبرد قبلی که کلی‌تر و مبهم‌تر تحت عنوان «روش‌های حل اختلاف جایگزین» بیان شده بود، جهت‌دارتر و کاربردی‌تر شده است. این تغییر، هم هدف را مشخص کرده و هم ابزار را، اما از آنجا که «حل اختلاف جایگزین» دامنه وسیع‌تری شامل داوری، میانجیگری و شوراهای مردمی دارد، پیشنهاد می‌شود برای حفظ جامعیت، دوباره آن روش‌ها نیز ذیل همین راهبرد یا راهکارهای مکمل گنجانده شود تا راهبرد تنها به صلح محدود نماند.</p>	<p>سند جدید:</p> <p>عامل ۱: کثرت و افزایش پرونده‌های ورودی به قوه قضائیه</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>۵) تدوین و پیگیری تصویب آیین دادرسی تخصصی، قوانین محدودکننده تعارض منافع و شفاف سازی صلاحیت مراجع شبه قضائی اعم از مراجع اختصاصی اداری، شبه حقوقی، شبه کیفری، انتظامی و صنفی مانند کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ها و هیئت های رسیدگی به تخلفات اداری و واگذاری رسیدگی به دعاوی پرتکرار فاقد ماهیت قضائی محض از قبیل انحصار وراثت و دستور فروش به این مراجع (معاونت اول، دیوان عدالت اداری، معاونت حقوقی و امور مجلس، سازمان بازرسی کل کشور، سازمان قضائی نیروهای مسلح - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) طراحی و ایجاد سازوکارهای جدید صلح و سازش برای ترغیب طرفین اختلاف به توافق با یکدیگر بدون نیاز به مداخله سایرین به منظور افزایش انتفاع طرفین از حصول توافق در مقایسه با سایر روش های حل اختلاف و استفاده از رویکرد توافقی و مشارکتی شدن دادرسی ها بر مبنای تجربیات موفق سایر کشورها (معاونت حقوقی و امور مجلس، پژوهشگاه، مرکز حل اختلاف - بلندمدت)</p> <p>۲) پیگیری توسعه فعالیت واحدهای مددکاری در کلانتری ها و پاسگاه ها با هدف صلح و سازش و عدم ورود پرونده به دادگستری (دادگستری استان ها، دادستانی کل کشور - کوتاه مدت)</p>				
	<p>۱) حذف مراحل غیرضروری از فرایند رسیدگی به ویژه اعتراض به آراء در موضوعاتی که رسیدگی به اعتراض در</p>	<p>راهبرد ۲: کاستن از مراحل غیرضروری دادرسی سند جدید:</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>آنها فاقد اثربخشی است با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) حذف مراحل غیر ضروری از فرایند رسیدگی، به ویژه اعتراض به آراء در موضوعاتی که رسیدگی به اعتراض در آنها فاقد اثربخشی است با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>۲) اصلاح فرایند حل اختلاف در صلاحیت ها و پذیرش احاله به منظور کاهش ورود پرونده ها به دیوان عالی کشور و ساماندهی فرایندهای مربوط به اعاده دادرسی از طریق محدودسازی دفعات اعاده دادرسی و متناسب سازی هزینه و تعیین محدودیت زمانی درخواست اعاده دادرسی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دیوان عالی کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - بلندمدت)</p>	<p>راهبرد ۴: کاستن از مراحل غیر ضروری دادرسی</p>			
<p>**</p> <p>سند جدید با راهبرد «توسعه روش های حل اختلاف جایگزین»، نسبت به گذشته یک جهش جدی داشته و برای نخستین بار به صورت جامع، شوراهای حل اختلاف، صلح اجتماعی، داوری و میانجی گری را در قالب چهار راهکار عملیاتی پوشش داده است. با تأکید بر تخصص سازی، استفاده از ظرفیت معتمدان، تدوین لایحه قانونی، و ایجاد</p>	<p>سند جدید:</p> <p>۱) تسریع در اجرای قانون «شوراهای حل اختلاف» و تشکیل دادگاه های صلح و افزایش بهره وری شعب شوراهای حل اختلاف از طریق آمایش شعب متناسب با نیازمندی های واقعی، تخصصی سازی شعب و ارجاع هدفمند پرونده ها (معاونت اول، معاونت راهبردی، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت مالی، پشتیبانی و امور عمرانی، مرکز حل اختلاف، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>۲) ایجاد سازوکارهای لازم برای کاهش زمان و هزینه «روش های جایگزین رسیدگی قضائی» نسبت به «رسیدگی</p>	<p>سند جدید: راهبرد ۲: توسعه روش های حل اختلافات جایگزین رسیدگی قضائی</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
سازمان های داوری، هم مسیر کاهش بار دادگاه ها را هموار کرده و هم کیفیت حل اختلاف را ارتقاء داده است. این سند کامل، هدفمند و قابل اجراست و یک نقطه قوت مهم در سیاست قضازدایی به شمار می آید.	<p>قضائی» و توسعه فرایندهای صلح و سازش با تأکید بر موارد زیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ارتقاء فرایند جذب اعضای شوراها با شناسایی هدفمند و به کارگیری اشخاص معتمد و دارای سرمایه اجتماعی نظیر روحانیون، اساتید دانشگاه، معلمان، هنرمندان و ورزشکاران - گسترش و تقویت نقش آفرینی نهادهای اجتماعی مانند مساجد، سازمان های مردم نهاد، هیئت های مذهبی و تشکل های دینی و گروه های اجتماعی مرجع در زمینه حل اختلاف - طراحی الگوهای سازش رضایت بخش براساس اقتضانات بومی و منطقه ای - تسهیل استقرار هدفمند شوراها حل اختلاف در قبل و حین رسیدگی قضائی و اجرای احکام با تأکید بر زندان ها و واحدهای اجرای احکام - بهینه سازی نظام پاداش با اولویت کیفیت فعالیت ها - توسعه فعالیت یاران صلح از طریق ساماندهی صلح یاری های تخصصی، طراحی و اجرای پوشش های اجتماعی - برگزاری جشنواره سالانه تقدیر از فعالان برتر در زمینه صلح و سازش در سطح ملی و استانی (مرکز حل اختلاف، دادگستری استان ها - کوتاه مدت) 				
	<p>۳) پیگیری تدوین و تصویب «لایحه شیوه های جایگزین رسیدگی قضائی» مشتمل بر مواردی نظیر آیین داوری، محدودسازی مراجع قضائی در ابطال آرای داوری، داوری سازمانی و الحاقی و ضوابط آن، رسیدگی به اعتراض نسبت به رأی داوری، افزایش دامنه موضوعی میانجیگری، به رسمیت شناختن فعالیت نهادهای مردمی در امر میانجیگری و توسعه ارجاع پرونده های کیفی به آنها، محدودیت ها و</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>محرومیت های متناسب با تخلفات، هیئت های انتظامی و ضوابط و نحوه رسیدگی آنها (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز حل اختلاف - بلندمدت)</p> <p>۴) توسعه امر داوری از طریق زمینه سازی برای تأسیس سازمان های داوری به ویژه در موضوعاتی نظیر خانواده، امور تجاری و اصناف و پرهیز از تصدیگری و ایفاء نقش اعتباربخشی با تأیید اساسنامه ها، تسهیلگری و نظارت بر عملکرد سازمان های داوری و رتبه بندی آنها و ارجاع براساس نتایج رتبه بندی و اصلاح شیوه ابلاغ در فرایند داوری و ترویج الحاق شروط داوری در قراردادهای صنفی، تجاری و تخصصی و توسعه داوری های الحاقی، موردی و حرفه ای (مرکز حل اختلاف، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>				
<p>***</p> <p>سند جدید با راهبرد «قضازدایی از دعاوی فاقد ماهیت قضایی» بسیار هدفمند و ساختارمند طراحی شده و برای نخستین بار به طور شفاف موضوعاتی مانند انحصار وراثت، خسارات بدنی تصادفات، تغییر نام، و دعاوی کارگر و کارفرما را از مسیر قضایی خارج کرده و به نهادهای غیرقضایی واگذار می کند. همچنین با تدوین آیین دادرسی برای مراجع شبه قضایی و تفکیک تخلف از</p>	<p>سند جدید:</p> <p>۱) تدوین لایحه قضازدایی با هدف حذف موضوعات فاقد ماهیت قضایی از وظایف مراجع قضایی با تأکید بر موارد زیر: - صدور گواهی انحصار وراثت توسط سازمان ثبت احوال کشور و با رعایت ملاحظات از قبیل صدور گواهی انحصار وراثت به صورت خودکار پس از فوت متوفی و بدون نیاز به درخواست وراث و سایر ذی نفعان، قابل اعتراض بودن گواهی های مذکور در هیئت حل اختلاف موضوع ماده (۳) قانون ثبت احوال و قابل اعتراض بودن رأی هیئت مذکور در دادگاه صالح، رعایت موارد موضوع مواد (۸۷۳) و (۸۷۸) قانون مدنی و عدم صدور گواهی انحصار وراثت تا زمان صدور رأی قطعی دعاوی اثبات یا نفی نسب، اثبات زوجیت و اثبات طلاق مرتبط با متوفی که پیش از فوت وی در مرجع قضایی ثبت شده باشد با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
جرم، مسیر رسیدگی تخصصی، سریع تر و کارآمدتر را هموار می سازد.	<p>(معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی - میان مدت)</p> <p>- اصلاح فرایند دریافت خسارت بدنی در تصادفات جرحی به نحوی که در موارد فقدان اختلاف در خصوص گزارش کارشناس تصادفات ابلاغی توسط فراجا و گزارش پزشکی قانونی ابلاغی توسط سازمان پزشکی قانونی کشور، خسارت بدنی حسب مورد توسط بیمه گر یا صندوق تأمین خسارت های بدنی و بدون نیاز به رسیدگی در مرجع قضائی پرداخت گردد با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی - میان مدت)</p> <p>- اصلاح فرایند رسیدگی و قضازدایی از موضوعات پرتکرار مانند رانندگی بدون گواهینامه، تغییر نام، الزام به فک پلاک وسیله نقلیه، اختلافات کارگر و کارفرما و اجرای احکام مربوط به آن و تأمین دلیل با استفاده از ظرفیت کارشناسان رسمی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی - بلندمدت)</p> <p>۲) تدوین و پیگیری تصویب آیین دادرسی تخصصی، قوانین محدودکننده تعارض منافع و شفاف سازی صلاحیت مراجع شبه قضائی اعم از مراجع اختصاصی اداری، شبه حقوقی، شبه کیفری، انتظامی و صنفی مانند کمیسیون ماده ۱۰۰ قانون شهرداری ها و هیئت های رسیدگی به تخلفات اداری با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت اول - بلندمدت)</p> <p>۳) پیگیری تدوین و اصلاح قوانین و مقررات دادرسی در سازمان تعزیرات حکومتی با رویکرد تفکیک تخلف از جرم و تدوین آیین دادرسی تخصصی (وزارت دادگستری، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>سند جدید در مقایسه با نسخه قبلی، هوشمندسازی فرایندهای دادرسی را به صورت بسیار جامع تر، دقیق تر و پیشرفته تر تعریف کرده است. در حالی که سند قبلی بیشتر بر ایجاد پرونده الکترونیکی، حذف تشریفات زائد و دسترسی برخط متمرکز بود، سند جدید با طراحی فرایند کامل از تشکیل تا اجرای حکم، تحول عمیقی در کل چرخه دادرسی ایجاد کرده است.</p> <p>ویژگی هایی مانند ارجاع هوشمند با شاخص های دقیق، درج ساختارمند اطلاعات دادنامه، پرداخت مستقیم و برخط محکومیت ها، و استرداد خودکار هزینه ها، نشان از حرکت سند جدید به سوی یک عدالت دیجیتال یکپارچه، کارآمد و کم خطا دارد. همچنین ارتقاء سامانه مدیریت پرونده و استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان در ساماندهی بایگانی ها، بیانگر</p>	<p>۱) پذیرش، تشکیل پرونده، پرداخت هزینه دادرسی، ارسال و ارجاع پرونده های قضائی به مجتمع ها و شعب قضائی به صورت تخصصی، سامانه ای و هوشمند (معاونت راهبردی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۲) تهیه «پرونده الکترونیکی قضائی» شامل کاربرگ های برخط استاندارد برای اقدامات و فرایندهای مربوط به رسیدگی و اسکن اسناد کاغذی موجود در پرونده (معاونت راهبردی، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>۳) حذف تشریفات زائد و اعمال هوشمند اوقات رسیدگی، مواعد قانونی و قضائی، مبالغ قانونی و رویه های قضائی در سامانه های مربوط با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>۴) فراهم سازی امکان دسترسی برخط قضات به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی به منظور انجام بدون واسطه استعلامات و اعمال دستورات قضائی (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت راهبردی، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) هوشمندسازی فرایندهای رسیدگی قضائی با لحاظ موارد زیر: - ایجاد پرونده تمام الکترونیکی قضائی با الزام پیوست دلایل و منضمات ضروری، کاربرگ های برخط</p>	<p>راهبرد ۱: هوشمندسازی حداکثری فرایندهای رسیدگی سند جدید: راهبرد ۳: هوشمندسازی حداکثری فرایندهای رسیدگی</p>	<p>عامل ۲: وجود زمینه های خطا در فرایندهای رسیدگی</p> <p>سند جدید: عامل ۲: وجود زمینه های خطا در پذیرش، تشکیل پرونده و فرایندهای رسیدگی</p> <p>**</p> <p>در سند جدید، عامل «وجود زمینه های خطا در فرایندهای رسیدگی» با افزودن «پذیرش» و «تشکیل پرونده» دقیق تر و کامل تر شده است. این تغییر از نظر مفهومی مهم است؛ چون نشان می دهد خطاها فقط محدود به مراحل پایانی رسیدگی نیستند، بلکه از</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
توجه به چالش های اجرایی و زیرساختی است.	<p>استاندارد و تسهیل مشاهده و مطالعه محتویات کامل پرونده برای قضات به صورت الکترونیکی با امکان یادداشت و خلاصه برداری</p> <p>- اعمال هوشمند اوقات رسیدگی و مبالغ قانونی و رویه های قضائی و یادآوری مواعد قانونی</p> <p>- ارجاع هوشمند پرونده های قضائی با در نظر گرفتن مواردی نظیر تخصص قضات، حجم و پیچیدگی پرونده ها، تعداد اصحاب دعوی، تعداد موضوعات مطروحه در پرونده، زمان لازم برای رسیدگی به پرونده ها، ارتباط دعوی با پرونده های مشابه دیگر، صلاحیت های شعب رسیدگی کننده و سوابق ارجاع</p> <p>- فراهم سازی امکان دسترسی برخط قضات به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی به منظور انجام بدون واسطه استعلامات و اعمال دستورات قضائی</p> <p>- اطلاع رسانی ابلاغیه ها به موکل هم زمان با صدور ابلاغیه های قضائی به وکیل</p> <p>- ارسال خودکار دادخواست، شکواییه، لایحه و اظهارنامه ارسالی توسط وکیل یا وکلا به موکل یا موکلان</p> <p>- درج کلیه اطلاعات موضوعات لازم الاجرای دادنامه ها از قبیل میزان محکومیت ها و مجازات ها، مبلغ محکوم به، میزان رد مال ریالی، ارزی یا سکه، دیه، جزای نقدی و همچنین بدهی ها در قالب جدول دارای داده های ساختاریافته و ماشین خوان ذیل تمامی دادنامه ها و اجرائیه های صادره و اسناد رسمی لازم الاجرا</p> <p>- تعیین خودکار مبلغ نهایی قابل پرداخت از طریق محاسبه مواردی از قبیل خسارت تأخیر تأدیه، تخفیف،</p>		<p>ابتدای ورود پرونده به سیستم قضائی ممکن است شکل بگیرند. به این ترتیب، تمرکز اصلاحات از صرف بهبود رسیدگی، به اصلاح کل چرخه دادرسی از نقطه پذیرش گسترش یافته که موجب افزایش دقت و پیشگیری مؤثرتر از خطاهای دادرسی می شود.</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>قیمت روز طلا و مبلغ اقساط بدون نیاز به مداخله عامل انسانی</p> <p>- فراهم سازی امکان پرداخت محکومیت های مالی و بدهی های ناشی از اجرائیه های صادره و اسناد رسمی لازم الاجرا به صورت برخط و آنی و واریز موارد مذکور به حساب محکوم له یا متعهدله، به صورت مستقیم (بدون نیاز به واریز به حساب دادگستری) و ایجاد امکان استرداد خودکار هزینه های دادرسی که براساس قانون باید به حساب اشخاص برگردانده شود، بدون نیاز به هرگونه مراجعه حضوری (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p> <p>۲) ارتقای «سامانه مدیریت پرونده» به منظور مدیریت فرایندهای مرتبط با پرونده های ورودی و خروجی به بایگانی راکد و جلوگیری از اسکن غیرضروری اوراق موجود در سامانه و استفاده حداکثری از توان افراد فعال در شعب برای تهیه نسخه الکترونیکی اسناد و استفاده از راهکارهای نوآورانه شرکت های دانش بنیان برای ساماندهی بایگانی راکد (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز حفاظت و اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>				
<p>سند جدید با راهبرد «عدم ارجاع پرونده های ناقص»، یک گام عملی و هوشمندانه در جهت کاهش اطلاع دادرسی و افزایش کیفیت رسیدگی برداشته است. برخلاف رویکردهای کلی گذشته، این</p>	<p>سند جدید:</p> <p>۱) ساماندهی فرایند ارجاع پرونده ها به شعب با پیشگیری از ارجاع پرونده های ناقص، دعاوی و شکایات واهی و کاهش قراردادهای رفع نقص و قراردادهای رد شکلی (دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p>	<p>سند جدید: راهبرد ۱: عدم ارجاع پرونده های ناقص</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>راهکار مشخصاً بر ساماندهی ارجاع تمرکز دارد و با جلوگیری از ورود دعاوی و شکایات واهی یا ناقص به چرخه دادرسی، عملاً باعث کاهش بار اضافی بر شعب، کاهش قراردادهای رفع نقص و رد شکلی، و ارتقاء اتقان آراء می شود.</p> <p>این اقدام از نظر اجرایی قابل تحقق است و می تواند همراه با تکمیل هوشمند فرم ها، پالایش اولیه توسط سامانه ها یا دبیرخانه های تخصصی، و آموزش مراجع کنندگان، به طور مؤثری اجرا شود. در مجموع، این راهبرد خلئی مهم در مرحله ابتدایی دادرسی را هدف قرار داده و از نقاط قوت سند جدید محسوب می شود.</p>					
<p>** سند جدید با راهبرد «هوشمندسازی حداکثری پذیرش و تشکیل پرونده ها» یک تحول بنیادین در مرحله ابتدایی فرایند دادرسی ایجاد کرده و برای اولین بار، کلیه جنبه های ثبت، پالایش، و تحلیل</p>	<p>سند جدید:</p> <p>۱) ثبت حداکثری دادخواست ها، شکوائیه ها، لوابیح و درخواست های قضائی به صورت هوشمند، خودکاربر و بدون نیاز به مراجعه حضوری به صورت شبانه روزی در تمام ایام هفته با رعایت امنیت اطلاعات و حفظ حریم خصوصی اشخاص (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p>	<p>سند جدید: راهبرد ۲: هوشمندسازی حداکثری پذیرش و تشکیل پرونده ها</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>اولیه پرونده ها را به صورت الکترونیک، هوشمند و بدون مراجعه حضوری طراحی کرده است. از ثبت ۲۴ ساعته دادخواست ها و شکوائیه ها، تا جلوگیری هوشمند از طرح دعاوی واهی، استفاده از پلتفرم های بخش خصوصی، و ثبت داده ها برای تحلیل ریشه های دعاوی، همه این اقدامات به کاهش ورود بی مبنای پرونده، کاهش حجم کاری قضات، افزایش دقت، و شتاب دهی به فرایند رسیدگی منجر می شود.</p> <p>در مقایسه با اقدامات سنتی، این سند با اتکاء بر فناوری و رویکرد پیشگیرانه، ساختار مرحله آغازین دادرسی را از اساس بازطراحی کرده است. به همین دلیل، راهبردی بسیار قوی، کاربردی و تحول آفرین به شمار می آید.</p>	<p>۲) ثبت هوشمند مواردی که درخواست متقاضی صرفاً اعلامی است و مستلزم اقدام قضائی نیست بدون تشکیل پرونده قضائی، مانند اعلام مفقودی چک یا سایر اموال و اشیاء و ارائه گواهی ثبت واقعه (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>۳) فراهم سازی امکان ارائه حداکثری خدمات مرتبط با پذیرش و تشکیل پرونده ها در بستر سکوها (پلتفرم های) بخش خصوصی با تنظیم و ابلاغ ضوابط فعالیت و نظارت بر سکوها بخش خصوصی ارائه دهنده خدمات قضائی و ازایه مجوز فعالیت (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>۴) پیشگیری هوشمند از طرح دعاوی و شکایات واهی، کاهش اخطارهای رفع نقص و قراردادهای رد شکلی از طریق: - ثبت دادخواست و شکوائیه با طرح سؤالات هدفمند به منظور انتقال صحیح خواسته خواهان یا شاکی به مقام قضائی؛</p> <p>- ارائه راهنمایی و مشاوره هوشمند به خواهان یا شاکی در خصوص نتیجه احتمالی طرح دعوا با هدف جلوگیری از ثبت دعاوی بدون نتیجه که امکان پیشگیری از آنها مبتنی بر آگاهی بخشی به خواهان یا شاکی وجود دارد؛</p> <p>- الزام به بارگذاری مدارک ضروری برای ثبت دادخواست با شکوائیه متناسب با موضوع و نوع دعوا به نحوی که از اطلاع دادرسی یا رد دعوا جلوگیری شود (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۵) ثبت اطلاعات مورد نیاز مانند زمان، مکان، نوع، شیوه و ابزار وقوع جرم و بستر و علل ایجاد دعاوی از قبیل نوع قرارداد بین اشخاص به منظور شناسایی ریشه ها و علل وقوع</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>جرائم و دعاوی (مرکز آمار و فناوری اطلاعات؛ معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - میان مدت)</p> <p>۶) ثبت داده ها و اطلاعات مندرج در دادخواست و شکوائیه به صورت ساختاریافته به منظور انجام استعلامات مورد نیاز به صورت خودکار پیش از ارجاع دعوا به مقام قضائی با هدف کاهش حجم کاری مقام قضائی و افزایش اتقان و کاهش اطاله دادرسی (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>				
<p>*** درحالی که نسخه قبلی تنها بر محدودسازی فعالیت های اقتصادی معسران و ثبت وضعیت در سامانه اعتبار معاملاتی تمرکز داشت، سند جدید با حفظ این نکات، چند عنصر کلیدی و هوشمندانه افزوده است: از جمله دسترسی مستقیم به پایگاه های اطلاعاتی مثل پایگاه رفاه ایرانیان برای اعتبارسنجی، حذف اعتراض خواننده به اعسار برای کاهش اطاله دادرسی، امکان تقسیم یا تعویق پرداخت با تضامین معتبر برای حمایت از معسران واقعی، و تعدیل هزینه دادرسی براساس نرخ تورم که</p>	<p>۱) اعتبارسنجی مالی اشخاص مدعی اعسار با بررسی دارایی و اموال منقول و غیرمنقول ایشان از طریق دسترسی مستقیم به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی، محدودسازی انجام برخی فعالیت های اقتصادی خاص که نشاتگر توان مالی است نظیر ثبت شرکت، خرید مستغلات و خودرو، دریافت تسهیلات و فعالیت در بورس برای اشخاص معسر به صورت سامانه ای متناسب با هزینه دادرسی از زمان ثبت ادعای اعسار تا زمان تسویه هزینه دادرسی و درج وضعیت شخص مدعی اعسار در «سامانه اعتبار معاملاتی اشخاص» از زمان ثبت ادعای اعسار با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) اعتبارسنجی مالی اشخاص مدعی اعسار با بررسی دارایی و اموال منقول و غیرمنقول ایشان از طریق دسترسی مستقیم به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی از قبیل پایگاه</p>	<p>راهبرد ۱: عدم تشکیل پرونده با موضوع اعسار از هزینه دادرسی سند جدید: راهبرد ۱: تسریع در رسیدگی به پرونده با موضوع اعسار *** مقایسه این دو راهبرد نشان می دهد در سند جدید، رویکرد از «عدم تشکیل پرونده» که نگاهی بازدارنده و محدودکننده داشت، به «تسریع در رسیدگی» تغییر یافته که نگاهی تسهیل گر، واقع گرایانه و اجرایی دارد. راهبرد قبلی با جلوگیری از تشکیل پرونده اعسار ممکن بود به محرومیت افراد ناتوان از دسترسی به</p>	<p>عامل ۳: حجم بالای ادعاهای اعسار از هزینه دادرسی سند جدید: عامل ۶: حجم بالای ادعاهای مربوط به اعسار *** این تغییر اگرچه واژگانی به نظر می رسد، اما دامنه مفهوم را گسترش داده است. در سند جدید، تمرکز فقط بر اعسار از هزینه دادرسی نیست،</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
نگاهی انسانی و واقع گرایانه دارد. همچنین در بخش دوم، افزایش تبعات ادعای ناصحیح اعمار از طریق اعلام به بانک مرکزی و مراجع اقتصادی، به شفاف سازی، جلوگیری از سوءاستفاده و اعتبارسنجی مالی دقیق تر کمک می کند. به طور کلی، سند جدید با ترکیب حمایت از افراد واقعاً ناتوان و برخورد با متقلبان، از نظر سیاست گذاری دقیق تر، منصفانه تر و اجرای پذیرتر از نسخه قبلی است.	اطلاعات رفاه ایرانیان، حذف امکان اعتراض خواننده دعوی اصلی به نتیجه ادعای اعمار از هزینه دادرسی، فراهم کردن امکان تقسیم و یا تعویق پرداخت هزینه دادرسی اشخاص حقیقی و حقوقی با ارائه تضامین معتبر، تعدیل هزینه دادرسی پرداخت نشده با شاخص تورم اعلامی کشور با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - بلندمدت)	عدالت منجر شود، اما راهبرد جدید با حفظ حق دسترسی به دادگستری، تمرکز را بر تسهیل و سرعت بخشی در رسیدگی گذاشته که هم بار دادگاه را کاهش می دهد و هم عدالت را حفظ می کند. بنابراین، راهبرد جدید از نظر حقوقی و سیاستی متعادل تر و کارآمدتر است.	بلکه به صورت عام تر، همه انواع ادعای اعمار (از هزینه دادرسی، دیون، محکوم به و...) را در بر می گیرد. این دقت مفهومی، امکان طراحی راهکارهای جامع تری را فراهم می سازد و نسبت به نسخه قبلی کامل تر و دقیق تر است.		
** در حالی که سند قبلی بیشتر بر اصلاح نظام تقویم و نرخ گذاری پلکانی تأکید داشت، سند جدید با کنار گذاشتن این بخش مبهم، تمرکز را بر توسعه مشوق ها برای حل اختلاف جایگزین، تسهیل پرداخت هزینه دادرسی از	۱) اصلاح نظام تعیین و پرداخت هزینه های دادرسی در پرونده های حقوقی از طریق اصلاح نظام تقویم، محاسبه نرخ هزینه دادرسی به صورت پلکانی و ایجاد مشوق های مربوط به توسعه روش های حل اختلاف جایگزین رسیدگی قضائی و صلح و سازش و توسعه روش های جایگزین پرداخت نقدی هزینه دادرسی نظیر تقسیم و ارائه ضمانت با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی، مرکز توسعه حل اختلاف، معاونت مالی، پشتیبانی و عمرانی - میان مدت)	راهبرد ۲: تسهیل پرداخت هزینه دادرسی سند جدید: راهبرد ۲: تسهیل پرداخت هزینه دادرسی			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>طریق تقسیط و ضمانت، و حذف پرداخت تکراری هزینه در پرونده های رد شده شکلی قرار داده است.</p> <p>این تغییرات باعث شده سند جدید، هم از حیث عدالت مالی برای مراجعان واقعی به دادگستری منصفانه تر باشد و هم بار اضافی و اطاله ناشی از هزینه های مجدد و بی نتیجه را کاهش دهد. در نتیجه، سند جدید نسبت به نسخه قبلی دقیق تر، کارآمدتر و با رویکردی عملی تر طراحی شده است.</p>	<p>سند جدید:</p> <p>(۱) اصلاح نظام تعیین و پرداخت هزینه های دادرسی در پرونده های حقوقی از طریق:</p> <p>- ایجاد مشوق های مربوط به هزینه های دادرسی در روش های حل اختلاف جایگزین رسیدگی قضائی و صلح و سازش</p> <p>- توسعه روش های جایگزین پرداخت نقدی هزینه دادرسی نظیر تقسیط و ارائه ضمانت</p> <p>- ایجاد سازوکار لازم برای عدم پرداخت مجدد هزینه دادرسی در پرونده های مالی منجر به قرار عدم استماع دعوی و تسهیل تشکیل مجدد پرونده برای رسیدگی ماهوی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی، معاونت مالی، پشتیبانی و عمرانی - بلندمدت)</p>				
<p>**</p> <p>سند جدید جامع تر و دقیق تر از نسخه قبلی است و با گسترش ثبت نام و ابلاغ الکترونیکی، حذف مراجعات غیر ضروری، اتصال به سامانه های حاکمیتی، و الزام عضویت در ثنا برای دریافت خدمات عمومی، تحول اساسی در تعاملات قضائی ایجاد کرده است.</p>	<p>(۱) تکمیل اطلاعات اشخاص در «سامانه ثبت نام الکترونیکی» با فراخوانی اطلاعات آنها از طریق اتصال به سامانه های احراز هویت (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>(۲) الزام اشخاص به تأیید هویت خود و تأیید دریافت ابلاغ ها در «سامانه ثبت نام الکترونیکی» با اعمال محدودیت برای ایشان از جمله مسدودسازی حساب های بانکی و سیم کارت ها در صورت عدم تأیید بعد از دوره زمانی مشخص با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p>	<p>راهبرد ۱: اطمینان از دریافت ابلاغ در «سامانه ثبت نام الکترونیکی» سند جدید:</p> <p>راهبرد ۲: اطمینان از دریافت ابلاغ در «سامانه ابلاغ الکترونیکی»</p>	<p>عامل ۴: تجدید رسیدگی ناشی از ضعف در شیوه ابلاغ سند جدید: عامل ۳: تجدید رسیدگی ناشی از ضعف در شیوه ابلاغ</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>ابلاغ به مراجع غیرقضایی و استفاده از بسترهای خصوصی، شفافیت و دسترسی را افزایش می دهد. پیشنهاد می شود در راهکار مربوط به ابلاغ به گروه های خاص، علاوه بر «سرپرست قانونی»، عبارت «فرزندان و متکفلین» نیز اضافه شود و نقش پلیس قضایی در ابلاغ و اتمام تحقیقات نیز در نظر گرفته شود.</p>	<p>۳) اطمینان از ابلاغ اوراق قضایی به گروه های خاص نظیر زندانیان، سالمندان، کم سوادان، بیماران، معلولان و اتباع خارجی با روش هایی نظیر ابلاغ هم زمان به سرپرست قانونی و اطلاع رسانی از صدور ابلاغ به اشخاص همیار مورد تأیید ایشان (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) ایجاد سازوکار لازم برای تکمیل حداکثری اطلاعات اشخاص در «سامانه ثبت نام الکترونیکی» با ثبت شماره تلفن همراه متعلق به شخص، نشانی محل سکونت و شماره حساب بانکی و سایر اطلاعات لازم برای حذف مراجعات مکرر در فرایند رسیدگی و اجرای احکام با اتصال برخط و آنی به سامانه های مراجع حاکمیتی (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>۲) فراهم سازی امکان ارسال ابلاغیه به اشخاص ذی نفع در نتیجه آراء و تصمیمات مراجع غیرقضایی از قبیل شعب سازمان تعزیرات حکومتی، هیئت های حل اختلاف مالیاتی، هیئت های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات سازمان تأمین اجتماعی، هیئت های تشخیص و هیئت حل اختلاف کارگر و کارفرما، کمیسیون های موضوع مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری و کمیسیون ماده (۱۲) قانون زمین شهری در سامانه ابلاغ الکترونیک قوه قضائیه (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>۳) ارائه خدمات بانکی، دریافت دسته چک، تعویض کارت ملی، تشکیل پرونده مالیاتی و ارائه درخواست به مراجع</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>غیرقضایی، منوط به عضویت شخص خدمت گیرنده در «سامانه ثبت نام الکترونیک (ثنا)» و فقدان ابلاغیه قضائی مشاهده نشده با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>۴) فراهم سازی امکان ایجاد حساب کاربری ثبت نام الکترونیک (ثنا) به صورت برخط با استفاده از اطلاعات قابل اعتماد احراز هویت افراد در مراجع حاکمیتی ذیصلاح در حوزه بورس، بانک و ثبت احوال (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - بلندمدت)</p> <p>۵) ایجاد سازوکار ارتباط مؤثر بین سامانه ابلاغ الکترونیک قضائی با سامانه های مراجع حاکمیتی و سکویهای بخش خصوصی به منظور گسترش تنوع دسترسی مردم به ابلاغیه های قضائی با رعایت ملاحظات امنیتی و حفظ حریم خصوصی (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - بلندمدت)</p>				
<p>** سند جدید با معرفی عامل فقدان زیرساخت های لازم برای فصل خصومت» و راهبرد «ایجاد سازوکارهای انگیزشی و حقوقی»، برای نخستین بار به صورت صریح و ساختاری به یکی از اهداف اصلی دادرسی - یعنی حل نهایی و ماهوی اختلاف - پرداخته است. دو راهکار ارائه شده نیز دقیق و مکمل یکدیگرند: یکی بر ایجاد</p>	<p>سند جدید:</p> <p>۱) تدوین شاخص های ارزیابی عملکرد قضات و کارکنان در موضوع فصل خصومت و ایجاد سازوکار انگیزشی و ارائه مشوق های مؤثر برای تحقق حداکثری فصل خصومت، افزایش صدور آراء ماهیتی و کاهش صدور قرارهای شکلی در مراجع قضائی (دادگستری استان ها، دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور، دادسرای انتظامی قضات، معاونت راهبردی، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی - کوتاه مدت)</p> <p>۲) تسهیل فرایندها و تدوین قوانین و مقررات لازم به منظور توسعه فصل خصومت، افزایش صدور آراء ماهیتی و</p>	<p>سند جدید: راهبرد ۱: ایجاد سازوکارهای انگیزشی و حقوقی مناسب برای تحقق فصل خصومت</p>	<p>سند جدید: عامل ۴: فقدان زیرساخت های لازم برای فصل خصومت</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>انگیزه و ارزیابی عملکرد قضات با تمرکز بر کاهش صدور قرارهای شکلی تأکید دارد، و دیگری بر اصلاح فرآیندها و قوانین برای تسهیل صدور آراء ماهیتی.</p> <p>این رویکرد نشان دهنده تغییر نگرش از رسیدگی صرف به حل واقعی اختلاف است و با تأکید بر فصل خصومت، ارتقاء اقبال آراء و رضایتمندی مردم را هدف قرار داده. نسبت به اسناد قبلی، این سند گامی هوشمندانه و تحول آفرین در جهت عدالت محتوایی و کارآمدتر شدن نظام قضائی به شمار می آید.</p>	<p>کاهش صدور قرارهای شکلی از قبیل قرارهای رد دعوا، عدم استماع دعوا و عدم صلاحیت (معاونت حقوقی و امور مجلس، دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور - بلندمدت)</p>				
<p>**</p> <p>این راهبرد با تمرکز بر «استانداردسازی فرایند ارجاع و اخذ نظرات کارشناسی»، نقطه ضعف مهمی در فرایند دادرسی یعنی ارجاع های مبهم و نظرات کارشناسی ناقص یا غیرشفاف را هدف قرار داده است. طراحی کاربرگ استاندارد در «سامانه مدیریت</p>	<p>(۱) ایجاد کاربرگ استاندارد برای فرایند کارشناسی در «سامانه مدیریت پرونده» به منظور ذکر دلایل ضرورت ارجاع به کارشناسی و موضوعات لازم برای اظهار نظر در قرار ارجاع به کارشناسی توسط قضات و گواهی بر فقدان نقص، ابهام و اجمال در نظرات اخذ شده (معاونت راهبردی، مرکز امور وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p>	<p>راهبرد ۱: استانداردسازی فرایند ارجاع و اخذ نظرات کارشناسی</p>	<p>عامل ۵: اطلاع در فرایند کارشناسی</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>پرونده» باعث می شود قضات ملزم به اعلام دقیق دلایل ارجاع و سؤالات مشخص برای کارشناس باشند، که این امر از بروز ابهام در روند کارشناسی جلوگیری کرده و زمینه صدور نظرات کامل تر و دقیق تر را فراهم می سازد. همچنین درج گواهی بر نبود نقص و ابهام در نظر نهایی، ابزار کنترل کیفی مؤثری است.</p> <p>این راهبرد نسبت به روش های سنتی ارجاع، گامی مهم در راستای شفافیت، پاسخگویی و اتقان کارشناسی است و از نظر اجرایی نیز با استقرار در سامانه موجود، قابلیت عملیاتی بالایی دارد.</p>					
<p>** این راهبرد با هدف «تعیین محدودیت برای دفعات اعتراض به نظرات کارشناسی»، رویکردی کاملاً منطقی و ضروری در جهت جلوگیری از اطلاع دادرسی، سوءاستفاده از حق اعتراض و بی اثر شدن جایگاه کارشناسی اتخاذ کرده</p>	<p>۱) محدودسازی مراحل ارجاع به کارشناس تا مرحله هیئت کارشناسی پنج نفره و ارجاع پرونده ها بعد از مرحله سه نفره به انجمن ها، مراکز علمی و دانشگاهی تأیید صلاحیت شده و در صورت فقدان این مراکز ارجاع به کارشناسی پنج نفره با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p>	<p>راهبرد ۲: تعیین محدودیت برای تعداد دفعات اعتراض اصحاب دعوا به نظرات کارشناسی</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>است. محدودسازی مراحل به سقف مشخص (تا هیئت پنج نفره) و ارجاع به مراکز علمی یا انجمن های تخصصی، علاوه بر مهار اعتراض های بی مبنا، موجب ارتقاء کیفیت ارزیابی نهایی نیز می شود.</p> <p>این سیاست باعث می شود روند کارشناسی از یک فرآیند تکرارشونده و زمان بر به یک مسیر هدفمند، دقیق و نهایی تبدیل شود و همچنین با وارد کردن نهادهای علمی و دانشگاهی، اعتبار و اتقان نظرات کارشناسی نیز ارتقا یابد. بنابراین، این راهبرد از منظر حقوقی و اجرایی یک اقدام مؤثر برای حفظ توازن میان حق اعتراض و ضرورت قطعیت در دادرسی است.</p>					
<p>***</p> <p>این راهبرد در سند جدید با هدف «رسیدگی ویژه به پرونده های معوق»، یک اقدام کاملاً عملیاتی و مؤثر برای مقابله با یکی از مزمن ترین چالش های نظام قضائی یعنی اطلاع دادرسی</p>	<p>سند جدید:</p> <p>۱) پایش و رصد هوشمند پرونده های معوق به تفکیک شعب و مراحل رسیدگی از قبیل اعطای نیابت، ارجاع به ضابطان و انجام استعلامات و تشکیل هیئت نظارت استانی برای بررسی دلایل اطلاع رسیدگی و اتخاذ تصمیمات ویژه در زمینه ساماندهی پرونده های معوق در هر حوزه قضائی و</p>	<p>سند جدید: راهبرد ۱: پیگیری ویژه برای رسیدگی به پرونده های معوق</p>	<p>سند جدید: عامل ۵: نظارت ناکافی بر زمان رسیدگی به پرونده ها</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>ارائه داده است. از طریق پایش هوشمند پرونده ها به تفکیک شعب و مراحل، نه تنها نقاط گره خورده در فرایند دادرسی (مثل نیابت ها، استعلامات یا ارجاع ها) به دقت شناسایی می شوند، بلکه با تشکیل هیئت نظارت استانی، مسئولیت پذیری مدیریتی نیز در سطح محلی تقویت می شود.</p> <p>همچنین پیش بینی سازوکار تشویقی برای قضات و کارکنان، انگیزه مضاعفی برای اولویت دادن به پرونده های معوق و تسریع در رسیدگی ایجاد می کند. این ترکیب نظارت فناورانه، نظارت انسانی و مشوق های عملکردی، سند جدید را در این حوزه به مراتب کارآمدتر و اجرایی تر از هر طرح پراکنده یا صرفاً آماری قبلی می سازد.</p>	<p>ایجاد سازوکار تشویق قضات و کارکنان برای رسیدگی سریع تر به پرونده های معوق (دادگستری استان ها، دادستانی کل کشور، معاونت راهبردی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p>				
<p>** سند جدید برای پرونده های پرشاکي يك رویکرد مشجم ارائه داده است. تشکیل هیئت ملی هماهنگی،</p>	<p>سند جدید: (۱) تشکیل هیئت هماهنگی برای ساماندهی و اتخاذ تصمیمات کلان در خصوص تعداد یکصد پرونده ملی کثیرالشاکی و دارای حجم مالی بالا و بررسی جوانب قضائی، اقتصادی، امنیتی و رسانه ای پرونده با ریاست معاون اول قوه</p>	<p>سند جدید: راهبرد: هم افزایی در تصمیم گیری و اتخاذ تدابیر مناسب در خصوص پرونده های دارای خواهان یا شاکی متعدد</p>	<p>سند جدید: عامل وجود پرونده های دارای خواهان یا شاکی متعدد</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>تصمیمات کلان را در سطح عالی مدیریت کرده و پیامدهای اقتصادی، امنیتی و رسانه ای را تحت کنترل درمی آورد. شوراهاى مشورتى استانی به قضات کمک می کنند تا تصمیم گیری ها سریع تر و هماهنگ تر انجام شوند و در نهایت، نظارت دادستان برای حفاظت از حقوق مالباختگان و جلوگیری از تعطیلی واحدهای تولیدی، اجرای احکام را تضمین می کند. این سند با ترکیب سیاست گذاری، اجرا و نظارت، یک رویکرد چندلایه و کارآمد ارائه داده است.</p>	<p>قضایه و با حضور دادستان کل کشور و معاون اول رئیس جمهور و نایب رئیس مجلس شورای اسلامی و بالاترین مقام ضابطان ذی ربط با رعایت استقلال قاضی و عدم دخالت در رأی قضات با تصویب و ابلاغ دستورالعمل مربوط از سوی رئیس قوه قضائیه (معاونت اول، دادستانی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز حفاظت و اطلاعات - کوتاه مدت)</p> <p>۲) تشکیل شورای مشورتی برای کمک به قاضی مسئول رسیدگی به پرونده های مهم، ملی و کثیرالشاکی در دادگستری کل استان ها به ریاست رئیس کل و با حضور دادستان مرکز استان، مقامات اجرایی و ضابطین مربوط با هدف کاهش تبعات اقتصادی و اجتماعی و تسریع در استیفای حقوق مردم و ارائه گزارش دوره ای به بخش ذی ربط در معاونت اول و دادستانی کل کشور با رعایت استقلال قاضی و عدم دخالت در رأی قضات (دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>۳) ایجاد سازوکار لازم برای نظارت دادستان به منظور استیفای حقوق مالباختگان و جلوگیری از تعطیلی واحدهای تولیدی و نگهداری و اداره اموال متهمان و محکومان با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور - بلندمدت)</p>				
<p>*** سند جدید با گسترش دامنه اقدامات و شفاف سازی فرایندها، نسبت به نسخه قبلی جامع تر و دقیق تر شده است. درحالی که نسخه قبلی تنها بر</p>	<p>۱) فراهم سازی دسترسی برخط به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی به منظور شناسایی دارایی و اموال منقول و غیرمنقول محکومان (مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p> <p>سند جدید:</p>	<p>راهبرد ۱: کاهش مداخلات انسانی در شناسایی دارایی و اموال محکومان سند جدید:</p>	<p>عامل ۱: طولانی بودن فرایند شناسایی دارایی و اموال محکومان سند جدید: عامل ۱: طولانی بودن فرایند</p>	<p>چالش ۳: اجرای ناقص و دیر هنگام برخی از احکام سند جدید:</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>فراهم سازی دسترسی برخط به اطلاعات مراجع حاکمیتی برای شناسایی دارایی ها تمرکز داشت، سند جدید نه تنها این قابلیت را ارتقا داده، بلکه توقیف و برداشت برخط، مدیریت وثایق و رهن، الزام توقیف اموال متهمان در جرایم مالی، برگزاری مزایده الکترونیکی، و ساماندهی تصفیه امور ورشکستگی را به طور مفصل در بر گرفته است.</p> <p>این رویکرد چندلایه باعث شده تا سند جدید هم در جلوگیری از فرار اموال، هم در تسریع اجرای احکام مالی، و هم در کاهش سوءاستفاده های ناشی از ورشکستگی گام های عملیاتی قابل توجهی بردارد. نسبت به سند قبلی، این تغییرات موجب افزایش شفافیت، پاسخگویی، و اعتماد عمومی به فرایندهای اجرای احکام و تصفیه ورشکستگی شده است.</p>	<p>۱) فراهم سازی امکان استعلام برخط و آنی اموال فعلی و قبلی متعلق به مدعیان اعسار یا ورشکستگی و اشخاص محکوم علیهم، بدهکاران در دوایر اجرای ثبت و بدهی، جریمه یا حقوق دولتی راجع به آن اموال، تغییرات و هر نوع نقل و انتقال بعدی راجع به آن اموال و اموالی که بعد از استعلام اولیه به اشخاص مذکور منتقل شده است و همچنین فراهم سازی امکان توقیف، رفع توقیف و برداشت محکوم به بدهی پرونده ها و اطلاع از وضعیت وثیقه و رهن مقدم این اموال به صورت برخط و آنی و مستمر برای مقام قضائی صالح، دوایر اجرای ثبت و اجرای احکام (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۲) الزام به شناسایی و توقیف اموال متهمان در جرائم مستوجب محکومیت های مالی هم زمان با احضار یا جلب متهم به منظور جلوگیری از خروج اموال از دسترس شاکیان با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور - بلندمدت)</p> <p>۳) برگزاری مزایده های شعب اجرای احکام، دوایر اجرای ثبت و اداره تصفیه امور ورشکستگی در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) جهت انجام تمامی مراحل برگزاری مزایده از قبیل انتشار آگهی، شرکت در مزایده و ثبت پیشنهاد قیمت و همچنین فراهم نمودن امکان دریافت تضامین بدل از تضمین نقدی جهت شرکت در مزایده و تقلیل مخاطرات شرکت در مزایده از قبیل تخلیه و تحویل مال غیر منقول به برنده مزایده و نمایش بدهی اموال مورد مزایده مانند بدهی سازمان تأمین اجتماعی و امور مالیاتی به مزایده گران (دادگستری استان ها، معاونت راهبردی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت قضائی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - کوتاه مدت)</p>	<p>راهبرد: کاهش مداخلات انسانی در شناسایی دارایی و اموال محکومان و برگزاری مزایده</p> <p>**</p> <p>سند جدید با افزودن مزایده به راهبرد پیشین، فرایند شناسایی اموال محکومان و فروش آنها را تکمیل تر کرده و شفافیت بیشتری در مدیریت دارایی های توقیف شده ایجاد کرده است. این تغییر به ویژه از جهت کاهش وابستگی به مداخله انسانی و انتقال به یک سیستم هوشمند و سازوکار مزایده ای می تواند به کاهش تخلفات و افزایش اعتماد عمومی منجر شود. در نتیجه، این سند نسبت به نسخه قبلی، با یکپارچه سازی شناسایی و مزایده، کارآمدتر و جامع تر به نظر می رسد.</p>	<p>شناسایی دارایی و اموال محکومان و اجرای احکام</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>۴) ساماندهی فرآیندهای تصفیه امور ورشکستگی با رویکرد تداوم تولید و اشتغال در شرکت های تولیدی و حمایت از طلبکاران و جلوگیری از سوءاستفاده از قوانین و مقررات ورشکستگی با تأمین اعتبارات مالی لازم و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط در موارد زیر:</p> <p>- محدودسازی تعیین تاریخ توقف ورشکسته به حداکثر دوازده ماه قبل از تقدیم دادخواست</p> <p>- فراهم سازی امکان واگذاری اموال ورشکستگان خارج از مهلت سه ماهه مندرج در ماده (۴۴) قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی به تشخیص دادگاه صادرکننده حکم ورشکستگی</p> <p>- پرداخت خسارت ناشی از کاهش ارزش پول به طلبکاران از محل اموال باقیمانده ورشکسته (معاونت قضائی، معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت مالی، پشتیبانی و امور عمرانی، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p>				
<p>سند جدید، علاوه بر حفظ محدودیت های اقتصادی و اجتماعی، به طور قابل توجهی به سمت هوشمندسازی و تسریع در اجرای احکام حرکت کرده است. با افزودن «بانک اطلاعات متهمان تحت تعقیب» و فراهم سازی صدور برگ جلب سیار و نیابت سراسری، فرایند جلب و نظارت بر حضور متواریان در نقاط کنترل به صورت الکترونیکی و یکپارچه</p>	<p>۱) اعمال محدودیت های اقتصادی و اجتماعی برای محکومان متواری نظیر مسدودسازی حساب های بانکی، منع از انجام معاملات، ممنوعیت فعالیت در بورس و منع از رانندگی با ایجاد «سامانه اطلاعاتی محکومان متواری» و الزام استعلام از آن به عنوان پیش شرط ارائه خدمات در تمامی دستگاه های درون و بیرون قوه قضائیه و درج وضعیت محکوم متواری در «سامانه اعتبار معاملاتی اشخاص» با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p>	<p>راهبرد ۱: افزایش تبعات متواری شدن محکومان</p> <p>سند جدید:</p> <p>راهبرد: تسریع در جلب محکومان و افزایش تبعات متواری شدن آنان</p> <p>**</p> <p>در سند جدید، راهبرد «افزایش تبعات متواری شدن محکومان» با افزودن عنصر «تسریع در جلب» تکمیل تر شده است. این تغییر نشان دهنده توجه هم زمان به دو جنبه اصلی مسئله است: اول، بالا بردن هزینه های</p>	<p>عامل ۲: متواری بودن برخی از محکومان</p> <p>سند جدید: *</p> <p>عامل ۲: متواری بودن برخی از محکومان</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>انجام می شود. همچنین، اعمال محدودیت ها به صورت برخط و آبی و مشروط کردن آنها به تشخیص مقام قضائی در موارد خاص، نشان دهنده تلاش برای جلوگیری از تضییع حقوق دیگران است.</p> <p>در بخش مربوط به مدعیان اعسار نیز استفاده از اطلاعات مالی برخط و جریمه افراد با ادعای کذب اعسار، قابلیت بازدارندگی را افزایش می دهد. این سند نسبت به نسخه قبلی نه تنها محدودیت ها را حفظ کرده، بلکه با طراحی مکانیزم های هوشمند، نظارت مداوم و افزایش شفافیت در اجرای قوانین، کارآمدتر و اثربخش تر شده است.</p>	<p>۱) ارتقا «بانک اطلاعات متهمان» تحت تعقیب و محکومان متواری با فراهم سازی امکان صدور برگ جلب سیار همراه با نیابت سراسری و حذف فرایندهای زائد و امکان پایش حضور افراد در مبادی کنترل تردد مستقر در واحدهای قضائی و مراجع انتظامی و پاسخ به استعلام ضابطان و صدور دستورات قضائی به صورت الکترونیکی و هوشمند به منظور اجرای مفاد نیابت همزمان با انعکاس نتیجه به مرجع قضائی صادرکننده برگ جلب و درج در کارنامه عملکرد کارکنان اعم از ضابطان و کارکنان کنترل تردد واحدهای قضائی (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>۲) اعمال محدودیت به صورت برخط و آبی در ارائه خدمات اقتصادی و اجتماعی بخش عمومی و خصوصی از قبیل خدمات بانکی و بورسی، مخابراتی و ثبت رسمی برای محکومان متواری و همچنین متهمان تحت تعقیب جرائم مستوجب حد، قصاص و تعزیر درجه پنج و بالاتر که دستور جلب منجر به دستگیری آنان نشده است تا منتفی شدن دستور جلب به استثناء مواردی که به تشخیص مقام قضائی، اعمال محدودیت ها موجب تضییع غیرقابل جبران حقوق اشخاص ثالث یا حقوق اساسی شخص می شود با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - بلندمدت)</p>	<p>اجتماعی، قانونی و مالی برای متواریان، و دوم، تسریع عملیاتی در جلب آنان. این ترکیب، کارآمدی راهبرد را افزایش داده و از تأخیر در اجرای عدالت جلوگیری می کند. در مقایسه با سند قبلی، راهبرد جدید شفاف تر، مستقیم تر و متکی بر اقداماتی مؤثرتر است.</p>			
<p>** حذف این راهکار از سند جدید یک عقب گرد محسوب می شود؛ زیرا این اقدام با</p>	<p>۱) بررسی دارایی و اموال منقول و غیرمنقول محکومان با دسترسی برخط به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی، محدودسازی انجام برخی فعالیت های اقتصادی خاص که نشانگر توان مالی است نظیر ثبت شرکت، خرید مستغلات و</p>	<p>راهبرد ۱: افزایش تبعات ادعای غیرواقعی اعسار از محکوم به</p>	<p>عامل ۳: دشواری احراز اعسار از محکوم به</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>استفاده از ابزارهای فناورانه و قانونی برای راستی آزمایی ادعای اعسار، شفافیت بیشتری ایجاد می کرد و از سوءاستفاده های احتمالی جلوگیری می نمود. افزون بر این، پیش بینی جریمه برای ادعاهای نادرست، اثربخشی بازدارندگی را بالا می برد و از تکرار رفتارهای مشابه در آینده ممانعت می کرد. حذف آن ممکن است موجب افزایش موارد ادعای کذب و کاهش اعتماد عمومی به نظام قضائی گردد. پیشنهاد می شود این راهکار با در نظر گرفتن حساسیت ها و ملاحظات اجرایی، دوباره به سند بازگردد و از مزایای فناوری و نظارت برخط برای تقویت شفافیت و کاهش خطاها استفاده شود.</p>	<p>خودرو، دریافت تسهیلات و فعالیت در بورس برای افراد معسر به صورت سامانه ای از زمان ثبت ادعای اعسار تا زمان پرداخت محکوم به، درج وضعیت شخص مدعی اعسار در «سامانه اعتبار معاملاتی اشخاص» از زمان ثبت ادعای اعسار و اعمال جریمه متناسب برای افرادی که کذب ادعای اعسار از محکوم به آنها در آینده اثبات گردد با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>				
<p>سند جدید با تدوین «لایحه صیانت از حقوق عامه» تعریف و تبیین مفهوم حقوق عامه را از یک ایده کلی به یک سازوکار عملی و قانونمند تبدیل کرده است. این رویکرد، به جای</p>	<p>۱) تعریف مفهوم احیاء حقوق عامه، تعیین حوزه های موضوعی و اولویت بندی آن، شناسایی دقیق و اعلام عمومی مصادیق حقوق عامه با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دادستانی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، سازمان بازرسی کل کشور، دیوان عدالت اداری - بلندمدت)</p> <p>سند جدید:</p>	<p>راهبرد ۱: تجمیع ظرفیت ها و تقویت تعامل و هم افزایی میان نهادهای مسئول سند جدید: راهبرد: ایجاد رویه واحد و مشخص حقوقی</p> <p>***</p>	<p>عامل ۱: تشتت نظرات و رویه ها در حقوق عامه سند جدید: عامل ۱: تشتت نظرات و رویه ها در حقوق عامه</p>	<p>چالش ۱: فراوانی مصادیق تضییع حقوق عامه سند جدید:</p>	<p>مأموریت ۲: احیاء حقوق عامه، گسترش عدل و آزادی های مشروع سند جدید:</p>

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>صرف تعیین حوزه های موضوعی، به تعریف دقیق، تعیین صلاحیت ها و ساختارهای پیگیری و روشن سازی نقش مراجع قضایی، نظارتی و اجرایی می پردازد. در نتیجه، سند جدید به مراتب شفاف تر، اجرایی تر و پاسخگو تر از نسخه قبلی به نظر می رسد و زمینه را برای اجرای مؤثر حقوق عمومی با چارچوب قانونی روشن تر فراهم می کند.</p>	<p>۱) تدوین و پیگیری تصویب «لایحه صیانت از حقوق عامه» به منظور ارائه تعریف دقیق از مفهوم احیاء حقوق عامه با رویکرد احیاء حقوق عمومی نظیر حق برخورداری از مسکن مناسب، حق انتخاب شغل دلخواه، حق بهره مندی از منابع طبیعی، حق دسترسی آزاد به اطلاعات، حفظ حریم خصوصی افراد و رسیدگی تخصصی در دادسرا و دادگاه و تعیین قلمرو صلاحیت دادستانی به تفکیک مصادیق ملی و استانی و سازوکارهای لازم و ساختار مناسب جهت پیگیری دادستان و نیز تعیین نقش سایر مراجع قضائی و نظارتی در پیگیری احیاء حقوق عامه و تبیین تکالیف دستگاه های اجرایی مربوط با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور - بلندمدت)</p>	<p>سند جدید، به جای تمرکز بر هم افزایی و همکاری میان نهادها، به «ایجاد یک رویه حقوقی واحد و مشخص» توجه کرده است. این تغییر نشان دهنده حرکت از یک رویکرد مبتنی بر سازمان دهی و تعاملات بین نهادی به سمت تدوین و تصویب چارچوب های حقوقی استاندارد است که بتواند به طور مستقیم از تنوع و پراکندگی رویه ها جلوگیری کند.</p> <p>در حالی که راهبرد قبلی بر هماهنگی میان نهادها تأکید داشت، راهبرد جدید با شفاف سازی اصول حقوقی و تعریف یک رویه مشترک، امکان اجرای ساده تر، سریع تر و کم خطا تر قوانین را فراهم می کند. از این نظر، راهبرد جدید به سمت ساده سازی فرایندها و کاهش اختلافات در تفسیر یا اجرای قوانین گام برداشته و کارآمدی درونی نظام حقوقی را افزایش می دهد.</p>	<p>چالش ۱: فراوانی مصادیق تضییع حقوق عامه</p>	<p>مأموریت ۲: احیاء حقوق عامه، گسترش عدل و آزادی های مشروع</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>**</p> <p>سند جدید به جای تمرکز بر ترک وظایف و جرم انگاری، رویکردی پیشگیرانه تر و مشارکت محور اتخاذ کرده است. با تکیه بر شناسایی مقررات تضعیف کننده حقوق عامه، ایجاد سامانه دریافت گزارش های مردمی و اعمال انگیزش های مناسب، سعی در تقویت نظارت اجتماعی و پیشگیری از تخلفات دارد. این تغییر از نگاه تنبیهی صرف به رویکردی ترکیبی از پیشگیری و اصلاح مقررات گام برداشته و با استفاده از ابزارهای اجرایی جدید، امکان شفافیت و پاسخگویی بیشتری ایجاد کرده است.</p>	<p>۱) پیگیری ترک وظایف قانونی مدیران و اهمال و سهل انگاری در صیانت از حقوق عامه، جرم انگاری، تعیین مجازات متناسب و تعیین ضمانت اجراهای مناسب و ایجاد شعب تخصصی رسیدگی برای صیانت از حقوق عامه با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور، سازمان بازرسی کل کشور، دیوان عدالت اداری - بلندمدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) پیگیری طرح شکایات از اقدامات و تصمیمات تضییع کننده حقوق عامه در اجرای مواد (۱۷) و (۸۶) و (۱۲۰) قانون دیوان عدالت اداری از طریق شناسایی آیین نامه ها، مقررات و سایر نظامات ناظر بر حقوق عامه و ابطال آنها و ایجاد سامانه دریافت گزارش های مردمی با ایجاد نظام انگیزشی مناسب (دیوان عدالت اداری - کوتاه مدت)</p>	<p>راهبرد ۱: افزایش تبعات عدم اجرای قوانین مرتبط با صیانت از حقوق عامه</p> <p>سند جدید:</p> <p>راهبرد: تعیین ضمانت اجراهای مناسب در جهت صیانت از حقوق عامه</p> <p>**</p> <p>سند جدید با تغییر عنوان راهبرد به «تعیین ضمانت اجراهای مناسب»، رویکرد دقیق تر و عملی تری اتخاذ کرده است. در حالی که راهبرد پیشین صرفاً بر «افزایش تبعات» تأکید داشت، سند جدید مستقیماً به تعریف و مشخص سازی ضمانت اجراهایی می پردازد که به طور هدفمند و شفاف در جهت حفظ حقوق عامه عمل کنند. این تغییر به معنای تبدیل یک هدف کلی به اقداماتی قابل سنجش، مشخص و قابل اجرا است و موجب می شود این راهبرد از نظر کارآمدی و شفافیت اجرایی نسبت به نسخه قبلی برتری داشته باشد.</p>	<p>عامل ۲: ضمانت اجرای ناکافی و کم اثر در صیانت از حقوق عامه</p> <p>سند جدید:</p> <p>عامل ۲: ضمانت اجرای ناکافی و کم اثر در صیانت از حقوق عامه</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>**</p> <p>در نسخه جدید، برخلاف فهرست نه گانه قبلی که حوزه های متنوعی از سقف اعتباری مجوزها و واگذاری اراضی تا تعریف کمیّت انتشار گزارش های بودجه و نحوه منع تصدی هم زمان مشاغل دولتی را پوشش می داد، راهکارها در پنج محور خلاصه و متمرکز شده اند: اول، شفاف سازی ضوابط دسترسی به منابع و امتیازات دولتی؛ دوم، باز و هوشمند کردن داده های روزنامه رسمی و اطلاعات شرکت ها؛ سوم، تقویت الزامات انتشار برخط اسناد و گزارش های اجرایی طبق قانون دسترسی آزاد (عمدتاً بودجه، قراردادهای و مناقصه ها)؛ چهارم، ارتقای سازوکار «سامانه ثبت اموال و دارایی مسئولان» با اتصال آن به پایگاه های حاکمیتی و انتشار اطلاعات املاک و منافع خانواده های کارگزاران؛ و پنجم، تعمیق اجرای کامل قانون دسترسی آزاد به اطلاعات در قوه قضائیه.</p>	<p>(۱) احیاء حق عامه استفاده از منابع و امتیازهای عمومی مطابق مصالح عامه با پیگیری انتشار عمومی و برخط ضوابط دسترسی و مشخصات اشخاص منتفع از منابع و امتیازهای بخش های عمومی یا دولتی که دسترسی به آنها برای عموم افراد جامعه ممکن نبوده و براساس اولویت بندی مراجع مسئول اختصاص می یابند؛ نظیر ارز دولتی، تسهیلات خاص، واگذاری اراضی و معادن، تغییر کاربری های خاص و مجوزها در سامانه های قانونی مربوط با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان بازرسی کل کشور، دادستانی کل کشور، وزارت دادگستری - میان مدت)</p> <p>(۲) احیاء حق عامه استفاده از منابع و امتیازهای عمومی مطابق مصالح عامه با پیگیری تعیین سقف اعتباری برای اعطاء هرگونه مجوز و امتیازی نظیر تخصیص تسهیلات، واگذاری اراضی و پرداخت یارانه برای انواع اشخاص حقوقی براساس اعتبارسنجی آنها مبتنی بر سوابق عملکرد اقتصادی مانند پرداخت مالیات مستقیم، مالیات بر ارزش افزوده، حق بیمه کارکنان و انجام تبادلات گمرکی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان بازرسی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، وزارت دادگستری - میان مدت)</p> <p>(۳) انتشار عمومی و آنی تمامی داده های مرتبط با آگهی های قانونی روزنامه رسمی و اطلاعات شرکت ها با قابلیت فراوری هوشمند، به صورت داده های حجیم و ارائه خدمات پایه برای جستجو و استخراج داده و همچنین ایجاد دسترسی به اطلاعات سال های پیشین (روزنامه رسمی کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p>	<p>راهبرد ۱: ارتقاء شفافیت اطلاعاتی به منظور تقویت زمینه های امر به معروف و نهی از منکر سند جدید:</p> <p>راهبرد: ارتقاء شفافیت اطلاعاتی **</p> <p>در سند قبلی، راهبرد با تأکید صریح بر «ارتقای شفافیت اطلاعاتی» در خدمت تقویت «امر به معروف و نهی از منکر» طراحی شده بود، اما در نسخه جدید صرفاً به «ارتقای شفافیت اطلاعاتی» بسنده شده که گرچه دامنه کاربرد وسیع تری یافته و از چارچوب آیینی فاصله گرفته، اما هدف گذاری اخلاقی و نظارتی مشخصش را از دست داده است. با حذف ارجاع به امر به معروف و نهی از منکر، هم تمرکز عملیاتی روی سازوکارهای پاسخگویی و کارآمدی اطلاعات کاهش یافته و هم انگیزه تخصصی برای استفاده از شفافیت به منظور اصلاح رفتاری کم رنگ شده است. پیشنهاد می شود در کنار</p>	<p>عامل ۳: غلبه رسیدگی به مصادیق خرد و فاقد اولویت تضييع حقوق عامه بر رفع زمینه های اصلی بروز آنها سند جدید: عامل ۳: غلبه رسیدگی به مصادیق خرد و فاقد اولویت تضييع حقوق عامه بر رفع زمینه های اصلی بروز آنها</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>در این بازطراحی، مواردی چون تعیین سقف اعتباری مجوزها، ممانعت از مقررات ناگهانی و کنترل اشتغال همزمان مدیران به نفع سادگی حذف شده‌اند؛ اما تمرکز بر شفافیت ردیف‌های اصلی بودجه و قرارداد و اطلاعات دقیق دارایی مسئولان، می‌تواند پایه‌گذار یک نظام اطلاعاتی قدرتمند برای پایش عملکرد حاکمیت و مردم‌سالاری قضائی باشد. همچنین تأکید صریح بر انتشار و پاسخگویی دستگاه‌ها به تقاضاهای قانون دسترسی آزاد، گامی مهم در خلق «فرهنگ شفافیت» و پیشگیری از فساد اداری به شمار می‌آید.</p>	<p>(۴) پیگیری انتشار عمومی و برخط اسناد و گزارش‌های دستگاه‌های اجرایی نظیر بودجه، قراردادها، مناقصه‌ها و مزایده‌ها به صورت جامع و قابل فراوری هوشمند و ارائه خدمات پایه برای جستجو و استخراج داده (سازمان بازرسی کل کشور، دادستانی کل کشور، وزارت دادگستری - میان‌مدت)</p> <p>(۵) پیگیری اعمال قواعدی برای ممانعت از مداخلات ناگهانی و وضع مقررات دفعی در تدوین و ابلاغ مقررات از جمله تعیین مواعد مشخص برای ابلاغ مقررات و لزوم وجود فاصله زمانی مشخص از زمان تصویب تا زمان ابلاغ مقررات با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، دادستانی کل کشور، وزارت دادگستری - میان‌مدت)</p> <p>(۶) پیگیری انتشار عمومی و برخط اختیارات و وظایف، روش‌های ارائه خدمات، سازوکارهای مشارکت مردم در اجرای وظایف، سازوکارهای شکایات مردم از تصمیمات یا اقدامات و رسیدگی به آن، فرایند تصمیم‌گیری، آراء و عملکرد بخش‌های مختلف به استثناء موارد ممنوع‌الانتشار به استناد قانون (دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، دادستانی کل کشور، وزارت دادگستری، دادگستری استان‌ها - میان‌مدت)</p> <p>(۷) ممانعت هوشمند از اشتغال همزمان مقامات، مسئولان و کارمندان دولت به عنوان رئیس، مدیرعامل یا عضو هیئت‌مدیره در انواع شرکت‌های خصوصی در زمان ثبت یا تغییرات شرکت و اعمال محدودیت برای شرکت‌های</p>	<p>عنوان کلی «شفافیت اطلاعاتی» همچنان به ضرورت ایجاد بسترهایی برای نظارت اخلاقی و مشارکت مردمی با ذکر صریح «امر به معروف و نهی از منکر» اشاره شود تا اهداف هنجاری راهبرد حفظ شوند.</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>خصوصی در صورت تصدی مشاغل مشمول قانون (موضوع اصل ۱۴۱ قانون اساسی) توسط رؤسا، مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره و اعلام جرم در موارد تخلف (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، دادستانی کل کشور، سازمان بازرسی کل کشور، وزارت دادگستری - کوتاه مدت)</p> <p>۸) پیگیری اجرای قوانین «رسیدگی به داریایی مقامات، مسئولان و کارگزاران» و «الحاق موادی به قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی» از طریق ایجاد «سامانه ثبت اموال و داریایی مسئولان» (معاونت اول، دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، وزارت دادگستری - میان مدت)</p> <p>۹) پیگیری ایجاد «سامانه ثبت حقوق و مزایا» موضوع ماده ۲۹ «قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران» (سازمان بازرسی کل کشور، دادستانی کل کشور - کوتاه مدت)</p>				
	<p>سند جدید: راهکارها:</p> <p>۱) پیگیری انتشار عمومی و برخط ضوابط دسترسی به منابع و امتیازهای بخش های عمومی یا دولتی که دسترسی به آنها برای عموم افراد جامعه ممکن نبوده و براساس اولویت بندی مراجع مسئول اختصاص می یابند؛ نظیر ارز</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>دولتی، تسهیلات خاص، واگذاری اراضی و معادن، تغییر کاربری ها و مجوزها در سامانه های قانونی مربوط و پیگیری اجرای بند (الف) ماده (۳) قانون «ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد» (سازمان بازرسی کل کشور - میان مدت)</p> <p>۲) انتشار عمومی و آنی تمامی داده های مرتبط با آگهی های قانونی روزنامه رسمی و اطلاعات شرکت ها با قابلیت فراوری هوشمند، به صورت داده های حجیم و ارائه خدمات پایه برای جستجو و استخراج داده و همچنین ایجاد دسترسی به اطلاعات سال های پیشین (روزنامه رسمی کشور - کوتاه مدت)</p> <p>۳) پیگیری ترک وظایف قانونی مدیران از طریق نظارت بر اجرای قانون «انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات» با تأکید بر انتشار عمومی و برخط اسناد و گزارش های دستگاه های اجرایی نظیر بودجه، قراردادهای، مناقصه ها و مزایده ها (سازمان بازرسی کل کشور - کوتاه مدت)</p> <p>۴) پیگیری ارتقای سامانه ثبت اموال و دارایی مسئولان از طریق:</p> <ul style="list-style-type: none"> - اتصال به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی، مانند سامانه سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سامانه وسایل نقلیه موتوری به منظور ثبت سریع و خودکار اموال - اتصال به سامانه سازمان اداری و استخدامی کشور و پیگیری عدم صدور ابلاغ حکم انتصاب برای افرادی که اطلاعات خود را در سامانه مذکور ثبت نکرده اند. - انتشار عمومی اسامی افرادی که اطلاعات ناظر به دارایی های خود، دارایی های همسر و فرزندان تحت تکفلشان را در سامانه دارایی مقامات مسئول ثبت کرده اند، به 				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>همراه آخرین تاریخ ثبت یا به روزرسانی، عنوان شغلی و نیز سازمان و محل خدمت ایشان و همچنین امکان انتشار عمومی فهرست دارایی های ثبت شده افراد مشمول قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران، به تقاضای ایشان و همسر و فرزندان آنها با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت اول، معاونت حقوقی و امور مجلس، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - بلندمدت)</p> <p>۵) پیگیری اجرای قانون «انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات» و شیوه نامه اجرای این قانون در همه بخش های قوه قضائیه از طریق ارائه پاسخ به سؤالات و درخواست های ثبت شده در سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات توسط معاونت ها، سازمان ها و مراکز تابعه (معاونت اول، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p>				
<p>** در نسخه قبلی، احیای حق عامه شامل اصلاح گسترده قوانین انحصاری و پیگیری موازی ده ها اقدام قضائی و اداری بود که زمان بر و پیچیده بود. در سند جدید اما با دو گام متمرکز عمل می شود: اول، با نظارت مستمر و بازرسی پنهان در گمرک، بنادر و انبارها از تضییع اموال عمومی جلوگیری می شود؛ دوم، با شناسایی ده مانع اصلی تولید و</p>	<p>۱) احیاء حق عامه دسترسی حداکثری مردم به کالاها و خدمات عمومی و اساسی و مباحث عامه با شناسایی مصادیق تضییع این حق، اقدامات مؤثر قضائی، اداری، نظارتی و پیشگیرانه متناسب علیه ناقضان این حق و پیگیری اصلاح یا حذف قوانین، مقررات و رویه های انحصاری (دادستانی کل کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، وزارت دادگستری، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>سند جدید: راهکار: ۱) پیگیری احیاء حقوق عامه به منظور جلوگیری از تضییع اموال در حوزه هایی از قبیل گمرک، بنادر و اموال تملیکی،</p>	<p>راهبرد ۲: ایجاد فضای رقابتی و رفع انحصار برای دسترسی مردم به کالاها و خدمات عمومی و اساسی و مباحث عامه سند جدید: راهبرد ۲: حمایت از تولید و زمینه سازی برای جلوگیری از تضییع اموال اشخاص و اموال عمومی ** راهبرد قدیمی بر آزادسازی بازار و تضمین رقابت برای بهبود قیمت و کیفیت تأکید داشت؛ اما</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>سرمايه‌گذاري و اجراء سياست‌هاي اقتصاد مقاومتي، موانع كليدي را در کوتاه‌مدت رفع مي‌کنند. اين رويکرد فشرده، اجراءي و سريع است اما بايد با مکانيسمي براي گسترش دامنه بازرسي و بازنگري قانوني تکميل شود تا ساير مصاديق تشييع حق عامه هم پوشش داده شوند.</p>	<p>انبارهاي عمومي، توقفگاه‌هاي عمومي وسايل نقليه و انبارهاي كشفيات ضابطين از طريق نظارت‌هاي مستمر و بازرسي‌هاي پنهان و موردی و تعيين تكليف در خصوص کالاها و اموال رهاشده و رتبه‌بندی عملکرد دادستان‌ها در اين حوزه و انتشار عمومي گزارش عملکرد قوه قضائيه به‌صورت ساليانه (دادستاني كل کشور، سازمان بازرسي كل کشور، دادگستري استان‌ها - کوتاه‌مدت)</p> <p>۲) شناسايي ده مانع اصلي در زمينه توليد و سرمايه‌گذاري مولد و پيگيري رفع آنها با تأكيد بر اجراء «دستورالعمل پيگيري اجراء سياست‌هاي اقتصاد مقاومتي در قوه قضائيه» و هماهنگي و هم‌افزايي با مديران اجراءي ملي و استاني (معاونت اول، دادستاني كل کشور، دادگستري استان‌ها - کوتاه‌مدت)</p>	<p>سند جديد اولويت را به حمايت از توليد و حفظ اموال داده كه از منظر كنترل انحصار ضعيف‌تر است. پيشهاد مي‌شود در کنار تشويق توليد، با مقررات ضديرت و شفاف‌سازي دسترسي، رقابت واقعي را نيز تضمين کنند.</p>			
<p>نسخه اول با تمرکز بر «پيگيري اصلاح يا حذف قوانين» و مشاركت چهار نهاد (سازمان بازرسي، دادستاني كل، وزارت دادگستري، پژوهشگاه)، روي شناسايي تعارض منافع تأكيد داشت؛ ولي فاقد گام طراحي راهكارهاي مشخص بود. در سند جديد، با جابگزيني «معاونت حقيقي و امور مجلس» به جاي وزارت دادگستري و پژوهشگاه، ابتدا «ارائه راهكارهاي پيشنهادي» پيش‌بيني شده و سپس «پيگيري</p>	<p>راهكار: ۱) احياء حق عامه استفاده از منابع و امتيازهاي عمومي مطابق مصالح عامه از طريق شناسايي موقعيت‌هاي تعارض منافع با اولويت موضوعات پولي و بانكي، مالياتي، خصوصي‌سازي، واردات و صادرات، سلامت و تأمين اجتماعي و پيگيري براي اصلاح يا حذف قوانين، مقررات و رويه‌هاي انحصاري براي مديريت تعارض منافع در موضوعات مربوطه (سازمان بازرسي كل کشور، دادستاني كل کشور، وزارت دادگستري، پژوهشگاه - بلندمدت)</p> <p>سند جديد: راهكار: ۱) احياء حق عامه استفاده از منابع و امتيازهاي عمومي از طريق شناسايي موقعيت‌هاي تعارض منافع با اولويت</p>	<p>راهبرد ۳: مديريت تعارض منافع سند جديد: راهبرد ۳: مديريت تعارض منافع</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
این مؤثر» اضافه شده است. این تغییر، گام عملیاتی میان شناسایی و اصلاح را واضح تر می کند ولی همزمان بعد پژوهشی و مشارکت قوای قضایی - اجرایی گسترده را تا حدی محدود ساخته است.	موضوعات پولی و بانکی، مالیاتی، خصوصی سازی، واردات و صادرات، سلامت و تأمین اجتماعی و ارائه راهکارهای پیشنهادی برای اصلاح یا حذف قوانین، مقررات و رویه های انحصاری برای مدیریت تعارض منافع در موضوعات مربوط و پیگیری مؤثر (سازمان بازرسی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)				
** در نسخه قبلی، احصای سازوکار مشارکت نهادهای مردمی در اعلام جرم به سه مسیر مجزا تقسیم شده بود: نخست ایجاد رویه ای واحد برای دریافت و پیگیری گزارش ها، سپس افزودن انواع نهادهای مردمی مانند مساجد، هیئت های مذهبی و گروه های جهادی به فهرست مجازین با تأمین امنیت و محرمانگی، و بالاخره راه اندازی سامانه گزارش دهی مردمی همراه با نظام انگیزشی و آموزش عمومی. اما در سند جدید تمام این اجزا در یک راهکار واحد ادغام شده است: ابتدا با شناسایی همه نهادهای مردمی مشمول ماده ۶۶ قانون آیین دادرسی کیفری به طور کامل، سپس حذف مراحل	۱) ایجاد رویه واحد در فرایند دریافت و رسیدگی به اعلام جرم توسط نهادهای مردمی (معاونت اجتماعی و پیگیری از وقوع جرم، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - کوتاه مدت) ۲) افزودن سایر نهادهای مردمی دارای اساسنامه در موضوعات تخصصی از جمله مساجد، هیئت های مذهبی و گروه های جهاد سازندگی به نهادهای مجاز برای اعلام جرم و شرکت در فرایند دادرسی با تأمین امنیت مادی و معنوی، طراحی نظام انگیزشی متناسب و در صورت لزوم حفظ محرمانگی هویت ایشان و تسری موضوعی مصادیق اولویت دار تضييع حقوق عامه به عنوان مصادیق مجاز برای اعلام جرم (موضوع ماده ۶۶ آیین دادرسی کیفری) به سایر موضوعات با اولویت موضوعات اقتصاد و سلامت با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط و ایجاد «سامانه گزارش دهی مردمی» (معاونت اجتماعی و پیگیری از وقوع جرم، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت) ۳) فراهم سازی امکان اعلام گزارش اشخاص نسبت به غیرقانونی بودن تصمیمات و اقدامات یا خودداری از انجام	راهبرد ۱: توسعه مشارکت مردم در اعلام جرم نسبت به تضييع حقوق عامه سند جدید: راهبرد: توسعه مشارکت مردم در فرایند رسیدگی نسبت به تضييع حقوق عامه ** در نسخه قبلی، تأکید راهبرد بر «گسترش مشارکت مردم در اعلام جرم» محدود می شد به آن که شهروندان تخلفات علیه حقوق عامه را گزارش کنند. این رویکرد اگرچه اصل اطلاع رسانی را تقویت می کرد، اما عقب تر از مرحله گزارش متوقف می ماند و مردم پس از اعلام جرم دیگر نقشی در جریان دادرسی نداشتند. در سند جدید، حوزه مشارکت از «اعلام جرم» فراتر رفته و به	عامل ۴: محدودیت ظرفیت منابع انسانی دادستانی ها برای اعلام جرم سند جدید: عامل ۴: عدم استفاده از همه ظرفیت های اجتماعی ** عامل قبلی با تمرکز بر «کمبود نیروی انسانی دادستانی ها برای اعلام جرم» صرفاً به یک گلوگاه نهادی اشاره می کرد؛ اما عامل جدید با عنوان «عدم استفاده از		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>غیر ضروری و تسریع فرایند اعلام جرم، ضمن تضمین امنیت مادی و معنوی گزارشگران و در صورت نیاز حفظ محرمانگی هویت، و در نهایت طراحی یک نظام انگیزشی مناسب برای ترغیب همه اقشار به مشارکت در جریان دادرسی. این رویکرد هم از پراکندگی و پیچیدگی پیشین می کاهد و هم با متمرکز کردن سیاست ها و فرایندها، امکان اجرای سریع و اثربخش تر را فراهم می سازد.</p>	<p>وظایف دستگاه های موضوع «قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری» در موضوعات حقوق عامه با حفظ محرمانگی هویت، تأمین امنیت مادی و معنوی، طراحی نظام انگیزشی متناسب برای گزارشگران با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط، توسعه «سامانه گزارش دهی مردمی»، آموزش عمومی مردم و تعیین حدود مداخله برای گزارش دهی (دیوان عدالت اداری، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، وزارت دادگستری - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) شناسایی حداکثری و تسهیل فرایند اعلام جرم توسط نهادهای مردمی مطابق ماده (۶۶) قانون آیین دادرسی کیفری و شرکت در فرایند دادرسی با حذف مراحل غیر ضروری، تأمین امنیت مادی و معنوی، طراحی نظام انگیزشی مناسب و در صورت لزوم حفظ محرمانگی هویت ایشان (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادستانی کل کشور - کوتاه مدت)</p>	<p>«کل فرایند رسیدگی» تسری یافته است. یعنی علاوه بر گزارش، مردم می توانند در پالایش اولیه شکایت، جلسات دادرسی (به صورت مشاهده یا اظهار نظر در چارچوب ضوابط)، نظارت بر اجرای رأی و ارائه بازخورد میدانی مشارکت کنند. این گسترش نقش، ضمن ارتقای شفافیت و پاسخگویی دستگاه قضایی، موجب می شود قصور یا ترک اقدام مسئولان نیز سریع تر شناسایی و اصلاح شود.</p>	<p>همه ظرفیت های اجتماعی «حوزه تنگ نظرانه را باز کرده و از نقش سازمان های مردم نهاد، رسانه ها، شوراهای محلی و خود شهروندان در شناسایی و گزارش تخلفات غفلت کرده است. به عبارت دیگر، از محدودیت درون دادستانی به کم کاری در بهره گیری از سرمایه اجتماعی منتقل شده و راه را برای مشارکت گسترده تر جامعه در فرایند جرم شناسی و پیشگیری باز می کند.</p>		
<p>** در نسخه قبلی سه مسیر موازی برای شناسایی مصادیق، تعیین مجازات و توسعه گزارش</p>	<p>۱) احصاء مصادیق اولویت دار تحدید آزادی های مشروع به صورت دقیق و شفاف و اطلاع رسانی عمومی آن (دادستانی کل کشور - میان مدت)</p>	<p>راهبرد ۱: افزایش تبعات تحدید آزادی های مشروع سند جدید: راهبرد: افزایش تبعات محدود کردن آزادی های مشروع</p>	<p>عامل ۱: ضمانت ناکافی صیانت از آزادی های مشروع سند جدید:</p>	<p>چالش ۲: تحدید سلیقه ای برخی از آزادی های مشروع سند جدید:</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>مردمی پیش بینی شده بود، اما در سند جدید همه اینها در دو گام فشرده شده: اول با «لایحه حمایت از آزادی های مشروع» تعریفی شفاف و مجازات های مشخص ایجاد می کنند، دوم با اجرای «قانون احترام به آزادی های مشروع» و راه اندازی سامانه گزارش مردمی، نظارت و رتبه بندی استانی را تقویت می نمایند.</p>	<p>۲) تعیین مجازات مناسب برای عوامل تحدیدکننده آزادی های مشروع و اقدامات مؤثر و متناسب نظارتی و قضائی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دادستانی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>۳) فراهم سازی امکان اعلام جرم نهادهای مردمی با افزودن مصادیق شناسایی شده به مصادیق مجاز برای اعلام جرم توسط نهادهای مردمی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط و توسعه «سامانه گزارش دهی مردمی» (دادستانی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) تدوین و پیگیری تصویب «لایحه حمایت از آزادی های مشروع» با احصاء مصادیق اولویت دار محدود کردن آزادی های مشروع به صورت دقیق و شفاف و تعیین مجازات مناسب برای عوامل آن و پیش بینی اقدامات مؤثر و متناسب نظارتی و قضائی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور، ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، بلندمدت)</p> <p>۲) پیگیری اجرای «قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی» با ایجاد سامانه دریافت گزارش های مردمی نسبت به موارد نقض آزادی های مشروع با اولویت دادرها، مراجع انتظامی، زندان ها و بازداشتگاه ها و ایجاد سازوکار رتبه بندی دادگستری استان ها در اجرای قانون (دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی، دادستانی کل</p>		<p>عامل ۱: ضمانت ناکافی صیانت از آزادی های مشروع</p>	<p>چالش ۲: محدود کردن سلیقه ای برخی از آزادی های مشروع</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)				
	<p>(۱) پیگیری لازم از مراجع مسئول تقنینی و اجرایی به منظور شفاف سازی قواعد حاکم بر تجمعات از جمله ارائه تعریف تفسیرناپذیر از مفاهیم مرتبط در قوانین، معیارهای صدور مجوز، تعیین مصادیق رفتارهای مجاز حین تجمعات، اماکن و زمان های مجاز برای تجمع و در صورت لزوم اصلاح قوانین و مقررات مرتبط و اقدامات مؤثر و متناسب نظارتی و قضائی با بررسی درخواست های قانونی و مشروع و دلایل عدم تحقق آنها (دادستانی کل کشور، سازمان بازرسی کل کشور - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>(۱) پیگیری تصویب «لایحه نحوه برگزاری تجمعات و راهپیمایی ها» به منظور شفاف سازی قواعد حاکم بر تجمعات از جمله ارائه تعریف تفسیرناپذیر از مفاهیم مرتبط در قوانین، معیارهای صدور مجوز، تعیین مصادیق رفتارهای مجاز حین تجمعات، اماکن و زمان های مجاز برای تجمع و پیش بینی فرایند مناسب برای رسیدگی به اعتراض نسبت به عدم صدور مجوز (دادستانی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، ستاد حقوق بشر و امور بین الملل - میان مدت)</p> <p>**</p> <p>در سند قبلی، راهکار بیشتر ناظر به پیگیری کلی برای شفاف سازی قواعد تجمعات از طریق تعامل با مراجع تقنینی و اجرایی و در صورت لزوم، اصلاح مقررات بود؛ اما در سند جدید، این راهکار به شکل مشخص تر و اجرایی تری تبدیل شده و با پیشنهاد تدوین و تصویب «لایحه نحوه برگزاری تجمعات و راهپیمایی ها» به عنوان ابزار قانونی مستقیم،</p>	<p>راهبرد ۱: شفاف سازی ضوابط برگزاری تجمعات سند جدید:</p> <p>راهبرد: شفاف سازی ضوابط برگزاری تجمعات</p>	<p>عامل ۲: تفسیر پذیری قواعد حاکم بر برگزاری تجمعات سند جدید: عامل ۲: ابهام در قواعد حاکم بر برگزاری تجمعات **</p> <p>تغییر اصطلاح از «تفسیر پذیری» به «ابهام» در سند جدید، رویکرد صریح تری به مشکل دارد. در حالی که «تفسیر پذیری» می تواند بر تنوع برداشت های حقوقی دلالت داشته باشد، «ابهام» مستقیماً ناظر به ضعف در تدوین و شفاف نبودن قواعد است و مسئولیت</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	چارچوب های حقوقی از جمله تعریف مفاهیم، معیارهای صدور مجوز، و نحوه اعتراض به عدم صدور مجوز دقیقاً هدف گذاری شده است. بنابراین سند جدید با انسجام بیشتر، به جای اقدامات پراکنده، تمرکز بر ابزار قانون گذاری شفاف و پاسخگو دارد.		اصلاح را متوجه قانون گذار می سازد. بنابراین، سند جدید مسئله را بنیادی تر دیده و نیاز به بازنگری و تصریح قانونی را برجسته تر مطرح کرده است.		
** راهبرد پیشین با تمرکز بر ایجاد «رویه واحد» و «تعریف شفاف مفاهیم» در قوانین مرتبط با تخلفات رسانه ای، سعی داشت هم از تفسیرهای سلیقه ای جلوگیری کند و هم رویکردی متعادل بین حفظ نظم عمومی و حمایت از آزادی مطبوعات ارائه دهد. علاوه بر این، تأکید بر اولویت رسیدگی به تخلف افراد به جای تعطیلی رسانه ها، پاسخی حقوق محور و منطقی به اصل تناسب در مجازات بود. پیشنهاد می شود این رویکرد دوباره احیا شده و با درج در لایحه های مربوط به حقوق رسانه، شفافیت و اعتماد عمومی تقویت گردد.	۱) ارائه تعریف تفسیرناپذیر از مفاهیم مرتبط در قوانین در چارچوب موازین شرع و قوانین و مقررات جاری، به ویژه قانون مطبوعات با تأکید بر عدم اخلال به مبانی و احکام اسلام و حقوق عمومی و خصوصی و با اولویت رسیدگی به تخلف افراد به جای تعطیلی رسانه ها و روزنامه ها با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)	راهبرد ۱: ایجاد رویه واحد رسیدگی به تخلفات رسانه ها و روزنامه نگاران	عامل ۳: حمایت ناکافی از آزادی مطبوعات سند جدید: عامل ۳: حمایت ناکافی از آزادی بیان		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>***</p> <p>در سند جدید، راهبردهای قبلی مبنی بر حمایت از منتقدان، تسهیل دسترسی رسانه‌ها به اطلاعات، و تشویق نقدهای سازنده حذف شده و به جای آن تنها به برگزاری نشست‌های گفت‌وگومحور با منتقدان، رسانه‌ها و نخبگان اشاره شده است. این تغییر اگرچه رویکرد تعاملی و شنیدن مستقیم نقدها را تقویت می‌کند، اما فاقد ضمانت‌های اجرایی و حمایتی برای منتقدان و خبرنگاران است و از ابزارهای انگیزشی مؤثر قبلی مانند تقدیر از نقدهای برتر یا تأمین امنیت مادی و معنوی منتقدان غفلت شده است. پیشنهاد می‌شود برای تکمیل این نشست‌ها، حمایت حقوقی از منتقدان قانونی، دسترسی ساختارمند رسانه‌ها به اطلاعات، و ایجاد مکانیسم رسمی دریافت و پیگیری نقدها نیز به سند بازگردد.</p>	<p>(۱) مساعدت و حمایت متناسب از منتقدین دارای نقد در چارچوب قانون از طریق تأمین امنیت مادی و معنوی ایشان با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دادستانی کل کشور، مرکز رسانه، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان‌ها - میان‌مدت)</p> <p>(۲) تسهیل دسترسی خبرنگاران و فعالان رسانه‌ای به اطلاعات حوزه تخصصی مربوطه با حفظ محرمانگی اطلاعات اشخاص دخیل در پرونده (مرکز رسانه، دادگستری استان‌ها - کوتاه‌مدت)</p> <p>(۳) تقدیر از نقدهای برتر درباره قوه قضائیه مبتنی بر نظرسنجی مستقیم از صاحب‌نظران، فعالان اجتماعی و رسانه‌ای، مراکز علمی و نهادهای مردمی (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز رسانه، دادگستری استان‌ها - میان‌مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>(۱) برگزاری نشست‌های مسئولان عالی و مدیران قوه قضائیه در سطح ملی و استانی با منتقدان، صاحب‌نظران، دانشجویان، نخبگان، اندیشکده‌ها و پژوهشکده‌ها و اصحاب رسانه به‌منظور ترویج گفتمان اصلی قوه قضائیه و استماع بی‌واسطه نقدها و پیشنهادهای اصلاحی درخصوص دستگاه قضائی و انعکاس به مراجع ذی‌ربط (حوزه ریاست، مرکز رسانه، دادگستری استان‌ها - کوتاه‌مدت)</p>	<p>راهبرد ۲: حمایت از نقدهای سازنده و منصفانه سند جدید: راهبرد: حمایت از نقدهای سازنده و منصفانه</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>** در سند جدید، راهکار مربوط به ثبت داده های مکانی و تصویربرداری از عملیات ضابطان، به شکل گسترده تری توسعه یافته و علاوه بر ورود و بازرسی منازل، سایر اقدامات مانند دستگیری، توقیف اموال و بررسی صحنه جرم را نیز در بر می گیرد. همچنین بر استفاده از دوربین های نصب شده روی لباس ضابطان، خودروها و اماکن تأکید شده است. علاوه بر این، دو اقدام مهم دیگر افزوده شده است: اول، امکان ارسال گزارش های مردمی به صورت صوتی و تصویری نسبت به تخلفات ضابطان همراه با تضمین محرمانگی هویت گزارش دهندگان؛ دوم، نظارت دقیق تر بر جلب و دستگیری از طریق کاربرگ های استاندارد و الزام درج جزئیات دستورات قضائی با استناد به قانون حفظ حقوق شهروندی. این اقدامات نسبت به نسخه قبلی هم جامع تر و هم عملیاتی تر هستند و نظارت</p>	<p>پیگیری برای ثبت داده مکانی محل بازرسی و تصویربرداری از ورود و بازرسی منزل و اشیاء به استثناء جرائم منافی عفت توسط دوربین نصب شده بر روی لباس ضابطان با حفظ حریم خصوصی و حفظ محرمانگی اطلاعات دوربین با دسترسی مراجع نظارتی (دادستانی کل کشور، دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) پیگیری برای ثبت داده مکانی و تصویربرداری از محل انجام عملیات ضابطان اعم از بازرسی، ورود، معاینه محل، بررسی صحنه جرم، دستگیری و نگهداری متهمان و مجرمان، توقیف و نگهداری اشیاء مکشوفه با رعایت حریم خصوصی به استثناء جرائم منافی عفت از طریق دوربین های نصب شده روی لباس ضابطان، خودروها و اماکن مربوط با حفظ محرمانگی اطلاعات دوربین ها (دادستانی کل کشور، دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۲) فراهم سازی امکان ارسال گزارش های صوتی و تصویری اشخاص نسبت به غیرقانونی بودن تصمیمات، اقدامات یا خودداری از انجام وظایف ضابطان با حفظ محرمانگی هویت، تأمین امنیت مادی و معنوی با توسعه «سامانه گزارش دهی مردمی» و آموزش عمومی مردم (دادستانی کل کشور، سازمان قضائی نیروهای مسلح، دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>	<p>راهبرد ۱: پیگیری از تخلف ضابطان سند جدید: راهبرد ۱: پیگیری از تخلف ضابطان</p>	<p>عامل ۴: تضییع حقوق برخی از متهمان سند جدید: عامل ۴: تضییع حقوق برخی از متهمان</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
مضاعفی را بر رفتار ضابطان فراهم می آورند.	۳) نظارت بر نحوه جلب و دستگیری متهمان از طریق تهیه کاربرگ های «جلب، جلب سیار، ورود به منزل، تفتیش و بازرسی» و الزام به درج جزئیات دستورات قضات به ضابطان در کاربرگ ها با رعایت «قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی» (دادستانی کل کشور، دادسرای انتظامی قضات، دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی - کوتاه مدت)				
<p>***</p> <p>در سند جدید، راهکارهای مربوط به وثایق و کفالت ها بسیار دقیق تر و کاربردی تر شده اند. در حالی که سند قبلی صرفاً بر متنوع سازی و تناسب وثیقه ها با نوع جرم و شخصیت فرد تأکید داشت و هوشمندسازی را در حد اعتبارسنجی مطرح می کرد، سند جدید هم نوع وثایق را گسترش داده و داریی هایی مانند سهام، سیم کارت، طلا و سپرده را نیز شامل کرده و هم تمام فرایند ارزیابی، توقیف و رفع توقیف را برخط و هوشمند دیده است. همچنین امکان ارائه تأمین به صورت کاملاً الکترونیکی پیش بینی شده که تحول مهمی در کاهش</p>	<p>۱) متنوع سازی و متناسب سازی وثایق و کفالت ها با مواردی از جمله انواع جرائم و درجه مجازات ها، لحاظ شخصیت و وضعیت فردی و خانوادگی و استقرار سازوکارهای مناسب برای قبول انواع وثایق و کفالت ها با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی، دادستانی کل کشور - بلندمدت)</p> <p>۲) هوشمندسازی فرایند پذیرش وثایق و کفالت ها با اعتبارسنجی از طریق دسترسی برخط به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) متنوع سازی وثایق و کفالت ها با استفاده از همه داریی های با ارزش از جمله وسایل نقلیه موتوری، سهام بورس، سپرده بانکی، سیم کارت، طلا با استقرار سازوکارهای هوشمند برای ارزیابی، اعتبارسنجی، پذیرش، توقیف و رفع توقیف برخط و آنی آنها از طریق دسترسی برخط و آنی به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی و پیشنهاد صدور قرار قبولی تأمین (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p>	<p>راهبرد ۲: تسهیل پذیرش وثایق و کفالت ها سند جدید:</p> <p>راهبرد ۲: تسهیل پذیرش وثایق و کفالت ها</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
مراجعات حضوری و تسهیل امور قضائی محسوب می شود.	۲) فراهم نمودن امکان سپردن تأمین و ضمانت الکترونیکی از قبیل کفالت و تودیع وثیقه با توسعه استفاده از اطلاعات مربوط به اموال و اعتبار اشخاص متقاضی و ایجاد ظرفیت ارزیابی و توقیف وثایق به صورت برخط و غیرحضوری (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادستانی کل کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)				
	۱) فراهم سازی امکان نظارت و بررسی هوشمند قراردادهای صادره منتهی به بازداشت از حیث ضرورت صدور، رعایت مواعد قانونی، تمدید مدت بازداشت، تناسب قرار تأمین، وجود فرصت کافی برای معرفی کفیل یا تودیع وثیقه و یا امکان پذیرش با توجه به تأمین معرفی شده از سوی متهم و لحاظ آنها به عنوان شاخص های ارزیابی عملکرد قضات دادسراها در «سامانه جامع عملکرد قضات» (دادستانی کل کشور، دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)	راهبرد ۳: پیشگیری از صدور قراردادهای غیر ضروری یا نامتناسب سند جدید: راهبرد ۳: پیشگیری از صدور قراردادهای غیر ضروری یا نامتناسب			
	۱) فراهم سازی امکان نظارت و بررسی هوشمند قراردادهای تأمین صادره منتهی به بازداشت از حیث ضرورت صدور، رعایت مواعد قانونی، تمدید مدت بازداشت، تناسب قرار تأمین، وجود فرصت کافی برای معرفی کفیل یا تودیع وثیقه قبل از بازداشت و لحاظ آنها به عنوان شاخص های ارزیابی عملکرد قضات دادسراها در «سامانه جامع عملکرد قضات» و ارسال تخلفات به مراجع مربوط (دادستانی کل کشور، دادسرای انتظامی قضات، دادگاه عالی انتظامی قضات، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p align="center">**</p> <p>این راهبرد در سند جدید با هدف شفاف سازی و رعایت حقوق افراد تنظیم شده و نسبت به گذشته دقیق تر است. ممنوع الخروجی صرفاً در صورت ارسال ابلاغیه الکترونیکی معتبر و هم زمان با درج اطلاعات مرجع درخواست دهنده اعمال می شود که باعث جلوگیری از اعمال ممنوعیت های خارج از ضابطه و بدون اطلاع فرد می شود. این اقدام، هم از نقض حقوق شهروندی جلوگیری می کند و هم فرایند را شفاف تر و پاسخگو تر می سازد.</p>	<p align="center">سند جدید:</p> <p>۱) پیگیری ابلاغ ممنوع الخروجی اشخاص توسط فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران از طریق سامانه ابلاغ الکترونیک قوه قضائیه هم زمان با اعمال ممنوعیت خروج شخص در پایانه ها به همراه درج اطلاعات مرجع درخواست دهنده و با رعایت بند (۳) ماده (۱۶) قانون گذرنامه و همچنین منوط شدن اجرای ممنوعیت خروج از کشور به ارسال این ابلاغیه در مورد اشخاص دارای حساب کاربری در سامانه مذکور (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p>	<p align="center">سند جدید:</p> <p>راهبرد ۴: اعلام ممنوع الخروجی به افراد</p>			
	<p>۱) ایجاد و توسعه بازداشتگاه ها با طراحی سازوکارهای انگیزشی متناسب برای جلب مشارکت نهادهای مردمی و خیرین و استانداردهای بازداشتگاه ها از نظر موقعیت مکانی، فضای فیزیکی و رعایت حقوق بازداشت شدگان از جمله دسترسی به ارتباطات و خدمات رفاهی مناسب (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p>	<p>راهبرد ۴: استانداردهای بازداشتگاه ها با استفاده از ظرفیت های جدید سند جدید:</p> <p>راهبرد ۵: استانداردهای بازداشتگاهی</p> <p align="center">**</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>(۲) افزودن وظیفه ایجاد و توسعه بازداشتگاهها متناسب با اولویت های اعلامی «سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور» به عنوان یکی از وظایف «بنیاد تعاون زندانیان» با اصلاح اساسنامه (بنیاد تعاون زندانیان، سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، معاونت راهبردی - کوتاه مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>(۱) تعیین و اجرای استانداردهای بازداشتگاهها به منظور رعایت حقوق بازداشت شدگان از جمله دسترسی به ارتباطات و خدمات رفاهی مناسب (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>**</p> <p>در سند جدید، تمرکز بر اجرای استانداردهای بازداشتگاهها است و صرفاً به رعایت حقوق بازداشت شدگان اشاره شده، در حالی که در نسخه قبلی، علاوه بر این موضوع، توسعه فضاهای بازداشتگاهی، مشارکت نهادهای مردمی و بنیاد تعاون زندانیان هم دیده شده بود. در نتیجه، سند جدید موجزتر ولی محدودتر شده و پیشنهاد می شود برای اجرای مؤثرتر، دوباره بحث استفاده از ظرفیت نهادهای مردمی و بنیاد تعاون نیز احیا شود.</p>	<p>سند جدید با حفظ راهبرد کلی، عنوان را مختصرتر و دقیق تر کرده، اما حذف عبارت «استفاده از ظرفیت های جدید» ممکن است از نظر اجرایی کمی از انعطاف پذیری آن بکاهد. در مجموع، تفاوت ماهوی وجود ندارد و هدف هر دو، از تقاضای وضعیت بازداشتگاهها از نظر استانداردهای فیزیکی و حقوقی است.</p>			
<p>** در سند جدید، راهکارهای مربوط به نظارت بر بازداشتگاهها و حفظ حقوق بازداشت شدگان</p>	<p>(۱) توسعه نظارتها بر رفتار مأموران بازداشتگاهها و تحت نظر گاهها به منظور رعایت حقوق افراد بازداشت شده یا تحت نظر و اجرای قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی با روش هایی نظیر ضبط صدا و تصویر</p>	<p>راهبرد ۵: پیشگیری از وقوع تخلفات مأموران بازداشتگاهها و تحت نظر گاهها سند جدید:</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
بسیار گسترده تر و دقیق تر شده است. برخلاف نسخه قبلی که صرفاً به ضبط صدا و تصویر و بازرسی های موردی اشاره داشت، نسخه جدید علاوه بر این موارد، بر ثبت دقیق زمان ورود و خروج متهمان، گزارش های منظم برای رئیس قوه قضائیه، و بازرسی های سرزده توسط دادستان ها نیز تأکید کرده است. همچنین در زمینه معاینه پزشکی، ثبت نتایج در سامانه پرونده الکترونیک سلامت و اتصال به سامانه های وزارت بهداشت پیش بینی شده که باعث یکپارچگی و شفافیت بیشتر در مراقبت های بهداشتی بازداشت شدگان می شود. در مجموع، سند جدید بسیار کامل تر، نظام مندتر و هوشمندانه تر طراحی شده است.	بازداشتگاه ها و تحت نظر گاه ها با حفظ محرمانگی داده ها و ایجاد دسترسی برای مراجع نظارتی، تقویت بازرسی های موردی، فراهم سازی امکان گزارش دهی اشخاص به مراجع نظارتی قوه قضائیه با حفظ محرمانگی هویت و تسهیل شکایت به مراجع قضائی نسبت به شرایط نگهداری (دادستانی کل کشور، سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی، دادگستری استان ها - بلندمدت)	راهبرد ۶: پیشگیری از وقوع تخلفات مأموران بازداشتگاه ها و تحت نظر گاه ها			
	سند جدید: (۲) معاینه پزشکی افراد بازداشت شده هم زمان با پذیرش در محل بازداشت و ثبت هوشمند و سیستمی مشخصات پزشک و نتایج معاینه به صورت کامل در پرونده و امکان دسترسی فرد بازداشت شده به پرونده پزشکی (دادستانی کل کشور، سازمان پزشکی قانونی کشور، دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی، دادگستری استان ها - میان مدت)				
	(۱) توسعه نظارت بر رفتار مأموران بازداشتگاه ها و تحت نظر گاه ها به منظور رعایت حقوق افراد بازداشت شده یا تحت نظر و اجرای «قانون احترام به آزادی های مشروع و حفظ حقوق شهروندی» از طریق: - پیگیری ثبت دقیق زمان ورود و خروج متهمان - پیگیری ضبط صدا و تصویر از همه فضای بازداشتگاه ها و تحت نظر گاه ها به صورت شبانه روزی با حفظ محرمانگی داده ها و ایجاد دسترسی برای مراجع نظارتی - تقویت بازرسی های سرزده و موردی توسط دادستان ها بر اساس ماده (۳۳) قانون آیین دادرسی کیفری و ارسال مستمر گزارش ها به دادستانی کل کشور				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>- فراهم سازی امکان گزارش دهی اشخاص به مراجع نظارتی قوه قضائیه با حفظ محرمانگی هویت و تسهیل شکایت به مراجع قضائی نسبت به شرایط نگهداری</p> <p>- ارائه گزارش مستمر از وضعیت بازداشتگاه ها و تحت نظرگاه های ضابطان در کل کشور و ارائه پیشنهادها برای ساماندهی آنها به رئیس قوه قضائیه حداقل دو نوبت در سال (دادستانی کل کشور، سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۲) معاینه پزشکی افراد بازداشت شده هم زمان با پذیرش در محل بازداشت و ثبت نتایج آن در «سامانه پرونده الکترونیک سلامت» با امکان دسترسی سلسله مراتبی مراجع قضائی و انعکاس در پرونده متهم و امکان دسترسی فرد بازداشت شده به پرونده پزشکی و اجرای ماده (۶۰) آیین نامه اجرایی سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور و تعامل با سامانه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در اجرای بند (ج) ماده (۳۸) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور (دادستانی کل کشور، سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، سازمان پزشکی قانونی کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>				
<p>** در سند جدید، بخش مربوط به ارائه تعریف دقیق و اعلام عمومی مصادیق جرم سیاسی حذف شده و تمرکز صرفاً روی تشکیل دادگاه ویژه با حضور</p>	<p>۱) ارائه تعریف تفسیرناپذیر از مفاهیم مرتبط در قانون جرم سیاسی و شناسایی دقیق و اعلام عمومی مصادیق آن (معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>۲) تشکیل دادگاه رسیدگی به جرائم سیاسی مطابق با قانون جرم سیاسی با حضور هیئت منصفه، به صورت علنی و</p>	<p>راهبرد ۱: ایجاد رویه واحد رسیدگی به جرائم سیاسی سند جدید:</p> <p>راهبرد ۵: ایجاد رویه واحد در رسیدگی به جرائم سیاسی</p>	<p>عامل ۵: کم توجهی به اجرای قانون جرم سیاسی سند جدید:</p> <p>عامل ۵: کم توجهی به اجرای قانون جرم سیاسی</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>هیئت منصفه و رتبه بندی عملکرد دادگستری های استان ها قرار گرفته؛ یعنی جنبه اجرایی پررنگ تر شده ولی شفاف سازی مفهومی کنار گذاشته شده است.</p>	<p>برابر مقررات مواد ۳۰۵ و ۳۵۲ قانون آیین دادرسی کیفری (معاونت اول، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) تشکیل دادگاه رسیدگی به جرائم سیاسی مطابق با قانون جرم سیاسی با حضور هیئت منصفه، به صورت علنی و برابر مقررات مواد (۳۰۵) و (۳۵۲) قانون آیین دادرسی کیفری و رتبه بندی عملکرد دادگستری استان ها در این حوزه (معاونت سیاسی، ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p>				
<p>***</p> <p>در سند جدید، علاوه بر تأکید قبلی بر اجرای قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و نظارت قضایی، بر ایجاد «مجتمع های شوق زندگی» با محوریت دادستان و مشارکت مردمی برای حمایت بهتر از اطفال و نوجوانان هم تأکید شده، یعنی بعد عملیاتی و اجتماعی کار توسعه یافته است.</p>	<p>۱) اجرای قانون حمایت از اطفال و نوجوانان با تقویت نظارت قضایی بر فرایند شناسایی، پذیرش، نگهداری، حمایت و توانمندسازی اطفال و نوجوانان در معرض خطر با تعیین شاخص های مرتبط و تشکیل دفاتر حمایت از اطفال و نوجوانان (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت راهبردی، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) تسریع در اجرای «قانون حمایت از اطفال و نوجوانان» با تقویت نظارت قضایی بر فرایند شناسایی، پذیرش، نگهداری، حمایت و توانمندسازی اطفال و نوجوانان در معرض خطر از طریق پیگیری ایجاد مجتمع های شوق زندگی در استان ها با محوریت دادستان و با جلب مشارکت دستگاه های ذی ربط و استفاده از ظرفیت های</p>	<p>راهبرد ۱: تقویت شناسایی و حمایت از اطفال و نوجوانان در معرض خطر</p> <p>سند جدید:</p> <p>راهبرد ۱: تقویت شناسایی و حمایت از اطفال و نوجوانان در معرض خطر</p>	<p>عامل ۱: تضییع حقوق برخی از اطفال و نوجوانان در وضعیت مخاطره آمیز</p> <p>سند جدید:</p> <p>عامل: تضییع حقوق برخی از اطفال و نوجوانان در وضعیت مخاطره آمیز</p>	<p>چالش ۳: ناکافی بودن اقدامات انجام شده در امور حسیه</p> <p>سند جدید:</p> <p>چالش ۳: ناکافی بودن اقدامات انجام شده در امور حسیه</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	مردمی (دادستانی کل کشور، وزارت دادگستری، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت راهبردی، دادگستری استان ها - میان مدت)				
<p>** در سند قبلی فقط روی تسهیل واگذاری سرپرستی اطفال بی سرپرست و نگهداری آنها تمرکز شده بود، اما در سند جدید، علاوه بر این، موضوع نگهداری و سرپرستی معلولان و سالمندان هم اضافه شده و روی ایجاد بانک اطلاعات مجبورین برای نظارت دقیق تر تأکید شده. همچنین کاربرگی برای جمع آوری اطلاعات سرپرست قبل از بازداشت طراحی شده که فرایند نگهداری وابستگان را سریع تر و روشن تر می کند. کلاً سند جدید جامع تر و دقیق تر شده است.</p>	<p>(۱) تسهیل واگذاری سرپرستی اطفال و نوجوانان بدسرپرست و بی سرپرست به خانواده های جایگزین مناسب از طریق تمهید اقداماتی نظیر متناسب سازی ضمانت های مالی، تقویت نقش مددکاران برای تشخیص واگذاری سرپرستی و تسریع فرایند احراز صلاحیت سرپرست و متنوع سازی شیوه های سرپرستی مانند ارتقاء ظرفیت امین موقت، نگهداری های موقت و سرپرستی توافقی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>(۲) پیگیری فراهم سازی امکان نگهداری دختران و پسران بدسرپرست و بی سرپرست در مراکز نگهداری تا زمان اشتغال یا ازدواج توسط دستگاه های مسئول با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>(۳) تعیین تکلیف و اخذ تصمیم مناسب در خصوص نگهداری یا واگذاری اطفال و نوجوانان در معرض خطر قبل از بازداشت یا زندانی شدن سرپرست خانواده (دادستانی کل کشور، معاونت پیشگیری و امور اجتماعی، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p>	<p>راهبرد ۲: توسعه ظرفیت های حمایتی از اطفال و نوجوانان بدسرپرست و بی سرپرست سند جدید:</p> <p>راهبرد ۲: توسعه ظرفیت های حمایتی از اطفال و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>سند جدید:</p> <p>۱) تسهیل واگذاری سرپرستی اطفال و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست به خانواده های جایگزین مناسب از طریق تمهید اقداماتی نظیر متناسب سازی ضمانت های مالی، تقویت نقش مددکاران برای تشخیص واگذاری سرپرستی و تسریع فرایند احراز صلاحیت سرپرست و متنوع سازی شیوه های سرپرستی مانند ارتقای ظرفیت امین موقت، نگهداری های موقت و سرپرستی توافقی (دادستانی کل کشور، وزارت دادگستری، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>۲) پیگیری فراهم سازی امکان نگهداری دختران و پسران بی سرپرست و بدسرپرست در مراکز نگهداری تا زمان اشتغال و ازدواج دختران و پیگیری اشتغال پسران توسط دستگاه های مسئول (دادستانی کل کشور، وزارت دادگستری، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>۳) تعیین تکلیف و اخذ تصمیم مناسب در خصوص نگهداری یا واگذاری اطفال و نوجوانان، معلولان و سالمندان در معرض خطر قبل از بازداشت یا زندانی شدن سرپرست خانواده با تکمیل کاربرگ اطلاعات سرپرست خانواده (دادستانی کل کشور، وزارت دادگستری، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>۴) ساماندهی بانک اطلاعات محجورین به منظور نظارت بر مدیریت اموال آنان و اقدامات سرپرستان و قیم ها و اشتراک اطلاعات با دستگاه های حمایتی ذی ربط (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، وزارت دادگستری، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>(۱) دریافت هزینه نگهداری اطفال و نوجوانان بدسرپرست از والدین برخوردار با برداشت مستقیم و استیفا از دارایی و اموال ایشان و تفکیک یارانه اطفال تحت سرپرستی سایر اشخاص با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت) سند جدید:</p>	<p>راهبرد ۳: افزایش تبعات رهاسازی فرزندان سند جدید:</p>			
<p>** در سند جدید، اقدامات قبلی توسعه یافته و ساختارمندتر شده است. به جای صرفاً طرح شکایت یا تشکیل شورا، حالا لایحه های تخصصی مانند «رسیدگی به جنایات بین المللی» و «مبارزه با تروریسم» هم پیش بینی شده تا پیگیری حقوق ایران پشتوانه قوی قانونی داشته باشد. همچنین حمایت مستقیم از ایرانیان قربانی ظلم در سطح بین المللی و حمایت از زندانیان ایرانی در خارج هم اضافه شده است. اقامه دعوا علیه کشورهای ناقض حقوق ایران نیز همچنان حفظ شده، اما دایره موضوعات</p>	<p>(۱) تسهیل طرح شکایت توسط اشخاص ایرانی مورد ظلم سایر کشورها با تأکید بر کشورهای نظام سلطه و پیروان آنها در محاکم قضائی ایران و مراجع قضائی بین المللی با تمهید اقداماتی نظیر تعیین محاکم رسیدگی ویژه و فراهم سازی سازوکارهای اجرای احکام صادره (دادستانی کل کشور، ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، مرکز رسانه - میان مدت)</p> <p>(۲) اقامه دعوا در محاکم قضائی ایران در موارد تضییع حقوق ایران علیه کشورهای تضییع کننده توسط دادستان، با فراهم سازی سازوکارهای اجرای احکام صادره و انتشار عمومی در رسانه های ملی و بین المللی (دادستانی کل کشور، ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز رسانه - میان مدت)</p> <p>(۳) افزودن موضوعات مرتبط با حقوق تضییع شده ایران در عرصه بین المللی به مصادیق مجاز برای اعلام جرم توسط نهادهای مردمی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط و استقرار «سامانه گزارش دهی مردمی» چندزبانه (ستاد حقوق بشر و</p>	<p>راهبرد ۱: جمعیت و هدایت هدفمند ظرفیت ها برای استیفای حقوق ایران در عرصه بین المللی سند جدید:</p> <p>راهبرد: جمعیت و هدایت هدفمند ظرفیت های قضائی و حقوق بشری برای استیفای حقوق ایران و ایرانیان در عرصه بین المللی</p>	<p>عامل ۱: مواجهه نامتناسب با مصادیق تضییع حقوق ایران در عرصه بین المللی سند جدید:</p> <p>عامل ۱: مواجهه نامتناسب با مصادیق تضییع حقوق ایران و ایرانیان در عرصه بین المللی</p> <p>** در سند جدید نسبت به سند قبلی، فقط عبارت «و ایرانیان» به انتهای عنوان عامل اضافه</p>	<p>چالش ۴: کثرت مصادیق تضییع حقوق ایران و ایرانیان در عرصه بین المللی سند جدید:</p> <p>چالش ۴: کثرت مصادیق تضییع حقوق ایران و ایرانیان در عرصه بین المللی</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
مانند حملات سایبری هم گسترش یافته است. در مجموع، سند جدید جامع تر، تخصصی تر و عملیاتی تر از نسخه قبلی شده است.	<p>امور بین الملل، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - میان مدت)</p> <p>۴) پیگیری و نظارت بر احقاق حقوق تضییع شده ایران راجع به اموال، منافع و مصالح ملی و خسارت وارده به حقوق عمومی (موضوع ماده ۲۹۰ آیین دادرسی کیفری) نظیر اموال و دارایی های بلوکه شده، تحریم های ظالمانه و سرقت میراث فرهنگی از طریق تشکیل «شورای استیفای حقوق ایران در عرصه بین الملل» به ریاست دادستان کل کشور و عضویت معاون امور بین الملل و حقوق بشر و مدیران عالی مراجع مسئول در قوای مجریه و مقننه (دادستانی کل کشور، ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) تدوین و پیگیری تصویب «لایحه رسیدگی به جنایات بین المللی» و «لایحه پیشگیری و مبارزه با تروریسم» به منظور مقابله قانونی با جنایات علیه بشریت، جنایات جنگی، نسل زدایی و تجاوز و حمایت قضائی از قربانیان ارتکاب جرائم بین المللی اعم از ایرانیان و یا اتباع سایر کشورها (معاونت حقوقی و امور مجلس، ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، وزارت دادگستری - بلندمدت)</p> <p>۲) تسهیل طرح شکایت توسط اشخاص ایرانی مورد ظلم سایر کشورها با تأکید بر کشورهای نظام سلطه و پیروان آنها در محاکم قضائی ایران و مراجع قضائی خارجی و بین المللی با تمهید اقداماتی نظیر تعیین محاکم رسیدگی ویژه و</p>		<p>شده است که باعث شده تأکید بیشتری بر حمایت از حقوق اتباع ایرانی در سطح بین المللی هم صورت بگیرد، بدون اینکه تغییری در اصل مضمون ایجاد شود.</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>فراهم سازی سازوکارهای اجرای احکام صادره (دادستانی کل کشور، ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، وزارت دادگستری - میان مدت)</p> <p>۳) حمایت از نهادهای مردمی و ارائه مشاوره به ایرانیانی که حقوق آنها در خارج از کشور تضییع شده برای حضور و طرح شکایت در مراجع بین المللی حقوق بشری و هماهنگی اقدامات قضائی برای مقابله با تحریم، تروریسم و حمایت از قربانیان سلاح های شیمیایی (ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، وزارت دادگستری - میان مدت)</p> <p>۴) اقامه دعوا علیه کشورهای تضییع کننده حقوق ایران در مراجع قضائی ایران توسط دادستان و پیگیری و نظارت بر احقاق حقوق تضییع شده ایران راجع به اموال، منافع و مصالح ملی و خسارت وارده به حقوق عمومی (موضوع ماده ۲۹۰ قانون آیین دادرسی کیفری) نظیر اموال و دارایی های بلوکه شده، تحریم های ظالمانه، سرقت میراث فرهنگی و حملات و مداخلات سایبری با منشأ خارجی (دادستانی کل کشور، ستاد حقوق بشر و امور بین الملل - میان مدت)</p> <p>۵) تدوین شیوه نامه نحوه حمایت از زندانیان ایرانی خارج از کشور و خانواده های آنان (ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، معاونت حقوقی و امور مجلس، سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، وزارت دادگستری - کوتاه مدت)</p>				
<p>** در سند جدید، علاوه بر تسهیل دسترسی ایرانیان خارج از کشور به خدمات حقوقی، قضائی و ثبتی با استفاده از فناوری های نوین و سکوی های</p>	<p>۱) تسهیل و تسریع دسترسی ایرانیان خارج از کشور به خدمات حقوقی، قضائی و ثبتی از جمله اعطای وکالت، تصدیق گواهی امضاء، رسیدگی قضائی، انجام معاملات رسمی و ثبت ازدواج و طلاق با استفاده از فناوری های نوین با همکاری مراجع مسئول در قوه مجریه و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، معاونت</p>	<p>راهبرد ۱: ارائه مجازی خدمات حقوقی به ایرانیان خارج از کشور سند جدید: راهبرد: تسهیل خدمات حقوقی به ایرانیان خارج از کشور</p>	<p>عامل ۲: دشواری دسترسی برخی از ایرانیان خارج از کشور به خدمات حقوقی سند جدید:</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
بخش خصوصی، بر معرفی افراد صلاحیت دار در نمایندگی های جمهوری اسلامی ایران هم تأکید شده و ایجاد سامانه مستقل برای مشاوره حقوقی و قضائی نیز اضافه شده است؛ در حالی که سند قبلی فقط بر تسهیل کلی خدمات به کمک فناوری تأکید داشت.	حقوقی و امور مجلس، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - بلندمدت) سند جدید: ۱) تسهیل دسترسی ایرانیان خارج از کشور به کلیه خدمات حقوقی، قضائی و ثبتی از جمله اعطای وکالت، تصدیق گواهی امضا، رسیدگی قضائی، انجام معاملات رسمی و ثبت ازدواج و طلاق با استفاده از فناوری های نوین و ظرفیت سکوهای بخش خصوصی ارائه خدمات با همکاری مراجع حاکمیتی و معرفی اشخاص صلاحیت دار موضوع تبصره ماده (۱۵) قانون حمایت خانواده به نمایندگی های جمهوری اسلامی ایران (ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - بلندمدت) ۲) ایجاد سامانه برای ارائه مشاوره حقوقی و قضائی به ایرانیان خارج از کشور (وزارت دادگستری، ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت)	** در سند جدید، راهبرد قبلی «ارائه مجازی خدمات حقوقی» به «تسهیل خدمات حقوقی به ایرانیان خارج از کشور» تغییر یافته است. این تغییر نشان می دهد که علاوه بر ارائه خدمات به صورت مجازی، بر تنوع روش های دسترسی و تسهیل کلیه فرایندهای حقوقی برای ایرانیان خارج از کشور تأکید بیشتری شده و دامنه شمول خدمات وسیع تر در نظر گرفته شده است.	عامل ۲: دشواری دسترسی برخی از ایرانیان خارج از کشور به خدمات حقوقی		
** در سند جدید، اقدامات قبلی مانند تبیین مبانی و دستاوردها حفظ شده، اما ساختار آن ساده تر و فشرده تر شده و بر اقدامات نمادین و قابل ارائه بین المللی مثل اعطای جایزه و تدوین دانش نامه تمرکز شده است. در کنار آن، مقابله فعال با اتهامات در مجامع	۱) تبیین مبانی حقوق بشری اسلام و دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران در حوزه حقوق بشر با زمینه سازی برای توسعه تولیدات علمی فاخر در حوزه و دانشگاه، ترجمه آنها به زبان های رایج، ارسال به مجامع بین المللی، سازمان های مردم نهاد و شخصیت های برجسته حقوقی مستقل، تولید محصولات چندرسانه ای چندزبانه با اتکاء به محتواهای علمی تهیه شده، برگزاری نشست های تحلیلی در مجامع علمی و دانشگاهی و حمایت از مؤلفان این آثار برای شرکت در مجامع بین المللی و تعامل فعال با رسانه های	راهبرد ۱: تبیین ناکافی دستاوردهای حقوق بشری اسلام و ایران در عرصه بین المللی سند جدید: راهبرد ۱: تبیین مبانی حقوق بشری اسلام و دستاوردهای حقوق بشری ایران در عرصه بین المللی **	عامل ۳: تخریب چهره ایران در حوزه حقوق بشر و ترویج اسلام هراسی و ایران هراسی توسط کشورهای نظام سلطه سند جدید:		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
بین المللی نیز اضافه شده که جنبه دفاعی سند را تقویت می کند. این نسخه رویکردی عمل گرایانه تر، رسانه محورتر و بین المللی تر دارد.	عمومی و تخصصی و مراجع بین المللی (ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، پژوهشگاه، مرکز رسانه - بلندمدت) سند جدید: ۱) اعطای سالانه جایزه حقوق بشر اسلامی، تدوین دانش نامه حقوق بشر اسلامی و تبیین مبانی حقوق بشری اسلام و دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران در حوزه حقوق بشر از طریق تعامل فعال با مجامع علمی و پژوهشی و رسانه های عمومی و تخصصی و مراجع خارجی و بین المللی (ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، مرکز رسانه - کوتاه مدت) ۲) مقابله با اتهامات ناروا علیه ایران در مجامع بین المللی با مستندسازی اقدامات در زمینه رعایت حقوق بشر از جمله در فرایند رسیدگی به پرونده ها (ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، مرکز رسانه، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)	در راهبرد جدید، با افزودن عبارت «مبانی حقوق بشری اسلام» به عنوان، رویکرد روشن تری به مباحث نظری و بنیادین حقوق بشر اسلامی اتخاذ شده است. همچنین به جای «تبیین ناکافی»، عبارت ایجابی «تبیین مبانی و دستاوردها» آمده که حاکی از نگاه فعالانه تر در سطح بین المللی است. در مجموع، جهت گیری راهبرد جدید هم عمیق تر شده و هم لحن مثبت تری پیدا کرده است.	عامل ۳: تخریب چهره جمهوری اسلامی ایران در حوزه حقوق بشر و ترویج اسلام هراسی و ایران هراسی توسط کشورهای نظام سلطه ** در سند جدید، عنوان عامل سوم تقریباً بدون تغییر محتوایی حفظ شده و فقط با اضافه کردن عبارت «جمهوری اسلامی» در ابتدای نام کشور، دقت و انطباق بیشتر با ادبیات رسمی حاصل شده است. سایر مفاهیم همچون «تخریب چهره در حوزه حقوق بشر» و «ترویج اسلام هراسی و ایران هراسی»		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
			توسط کشورهای نظام سلطه به طور کامل حفظ شده اند.		
<p>***</p> <p>در سند قبلی، تمرکز بر افشاگری نسبت به نقض حقوق بشر در کشورهای نظام سلطه از طریق داده کاوی، تولید گزارش سالانه و مشارکت فعال رسانه ای و دانشگاهی بود. همچنین از حمایت حقوقی جبهه مقاومت و پیگیری قضائی در سطح بین المللی سخن به میان آمده بود.</p> <p>در سند جدید، همان اهداف با مختصر سازی و انسجام بیشتر پیگیری شده اند، با تمرکز بر توسعه سامانه گزارش دهی مردمی چندزبانه، انتشار گزارش های منظم، و همکاری حقوقی با کشورهای همسو جهت اقدام مشترک قضائی علیه ناقضان حقوق بشر، به ویژه در موضوعاتی نظیر تحریم ها، تروریسم و قربانیان سلاح های شیمیایی. رویکرد سند جدید همچنان فعالانه است، اما</p>	<p>(۱) شناسایی موارد نقض حقوق بشر، تبعیض و آزادی های فردی در کشورهای محوری نظام سلطه و پیروان آنها با سازوکارهایی نظیر داده کاوی روزنامه ها و شبکه های اجتماعی و توسعه «سامانه گزارش دهی مردمی» چندزبانه به منظور تهیه گزارش سالانه از وضعیت حقوق بشر در این کشورها (ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، پژوهشگاه، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>(۲) انتشار گزارش وضعیت حقوق بشر در کشورهای محوری نظام سلطه و پیروان آنها به مجامع، سازمان های مردم نهاد و شخصیت های برجسته حقوقی مستقل بین المللی، تولید محصولات چندرسانه ای چندزبانه با اتکا به گزارش های منتشره، برگزاری نشست های تحلیلی در مجامع علمی و دانشگاهی و شناسایی قضات و حقوق دانان آشنا به امور رسانه، قواعد حقوقی بین الملل و مسلط به زبان های خارجی به منظور شرکت در گفتگوهای تلویزیونی شبکه های بین المللی، حضور در شبکه های اجتماعی بین المللی و مصاحبه با روزنامه ها و مجلات تخصصی بین المللی (ستاد حقوق بشر و امور بین الملل، مرکز رسانه - بلندمدت)</p> <p>(۳) حمایت حقوقی از جبهه مقاومت، کشورها، گروه ها، رسانه های مستقل و اشخاصی که مورد ظلم و ستم ناقضان حقوق بشر قرار گرفته اند با پیگیری تشکیل مجمع حقوقی قضائی مشترک به منظور طراحی اقدامات مقتضی نظیر اقامه</p>	<p>راهبرد ۲: اتخاذ رویکرد تهاجمی در مواجهه با مدعیان دروغین حقوق بشر</p> <p>سند جدید:</p> <p>راهبرد ۲: اتخاذ رویکرد فعالانه در مواجهه با مدعیان دروغین حقوق بشر</p> <p>***</p> <p>ناظر به همان هدف مقابله با استانداردهای دوگانه مدعیان غربی حقوق بشر است. این تغییر واژگانی در راستای دیپلماسی نرم و افزایش اثرگذاری بین المللی قابل ارزیابی است.</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
سازوکارها را خلاصه تر و هدفمندتر تنظیم کرده است.	<p>دعوا در مجامع بین‌المللی، تشکیل پرونده قضائی در کشورهای مرتبط و صدور اعلامیه (ستاد حقوق بشر و امور بین‌الملل، مرکز رسانه - میان‌مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) شناسایی موارد نقض حقوق بشر، تبعیض و آزادی‌های فردی در کشورهای محوری نظام سلطه و انتشار گزارش سالیانه وضعیت حقوق بشر آنها با سازوکارهایی نظیر زمینه‌سازی دریافت گزارش افراد و توسعه سامانه گزارش‌دهی مردمی چندزبانه، داده‌کاوی روزنامه‌ها و شبکه‌های اجتماعی و تدوین و انتشار آنها (ستاد حقوق بشر و امور بین‌الملل، مرکز رسانه - کوتاه‌مدت)</p> <p>۲) ایجاد سازوکارهای حقوقی و قضائی مشترک با کشورهای همسو به منظور طراحی و پیگیری اقداماتی از قبیل اقامه دعوا در مجامع حقوقی و قضائی بین‌المللی، تشکیل پرونده قضائی در کشورهای مرتبط و پیگیری موضوعات مشترک در مجامع بین‌المللی حقوق بشری به‌ویژه در حوزه‌های تحریم، تروریسم، جبهه مقاومت و قربانیان سلاح‌های شیمیایی (ستاد حقوق بشر و امور بین‌الملل - میان‌مدت)</p>				
<p>**</p> <p>در سند جدید، راهبرد نظارت بر اجرای قوانین، به جای تمرکز کلی بر همه قوانین و دستگاه‌ها، به‌صورت هدفمند بر اجرای شش قانون مهم اقتصادی و اجتماعی (مثل جهش تولید</p>	<p>۱) انتشار عمومی، برخط و یکپارچه تکالیف قانونی، وضعیت اجرای هریک از قوانین، پیشنهادهای اصلاحی ساختاری و فرآیندی و رتبه دستگاه‌های موضوع «قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور» از طریق ایجاد «سامانه جامع تکالیف قانونی» برخوردار از دسترسی سلسله‌مراتبی با اولویت دستگاه‌ها و قوانین مرتبط با نظام‌های پولی و بانکی، مالیاتی، خصوصی‌سازی، بهبود محیط کسب و کار، خانواده، زنان، سلامت، تأمین اجتماعی، قاچاق کالا و ارز و</p>	<p>راهبرد ۱: ارتقاء شفافیت عملکرد دستگاه‌ها در اجرای قوانین سند جدید:</p> <p>راهبرد ۱: ارتقاء شفافیت عملکرد دستگاه‌ها در اجرای قوانین</p>	<p>عامل ۱: ضمانت ناکافی اجرای صحیح قوانین سند جدید: عامل ۱: عدم ضمانت کافی برای اجرای صحیح قوانین</p>	<p>چالش ۱: اجرای ناقص برخی از قوانین مرتبط با دستگاه‌های موضوع «قانون تشکیل سازمان بازرسی کل</p>	<p>مأموریت ۳: «نظارت بر اجرای صحیح قوانین [پاورقی ۴] و حسن جریان امور [پاورقی ۵]» سند جدید: مأموریت ۳: نظارت بر</p>

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>مسکن، جوانی جمعیت، محیط زیست و حمایت از کالای ایرانی) متمرکز شده و از سوی دیگر، نظارت بر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی فضای مجازی را نیز افزوده است. همچنین، اقداماتی پیشگیرانه مانند آموزش مدیران جدید درباره تخلفات رایج در حوزه مدیریتی برای ارتقاء رعایت قوانین در نظر گرفته شده است.</p> <p>نکات پیشنهادی نیز قابل توجه اند: اول، تغییر عنوان راهبرد به «نظارت بر حسن اجرای قوانین» به جای تأکید صرف بر ضمانت اجرا، تطابق بیشتری با قانون اساسی دارد. دوم، افزودن عامل «ابهام در برخی قوانین» به عنوان عامل اجرای ناقص قوانین، و سوم، ضرورت مشارکت نهادهایی غیر از سازمان بازرسی مانند دیوان عدالت اداری و حتی</p>	<p>بودجه ریزی بر مبنای عملکرد (سازمان بازرسی کل کشور، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>(۱) انتشار عمومی، برخط و یکپارچه تکالیف قانونی و آخرین وضعیت عملکردی و رتبه بندی دستگاه های ذی ربط در اجرای قوانین «جهش تولید مسکن»، «حمایت از خانواده و جوانی جمعیت»، «تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار»، «حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی»، «هوای پاک» و مواد (۱۶) و (۱۷) «قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور» و ارائه گزارش عمومی آخرین وضعیت اجرای قوانین مذکور به صورت سالانه و گزارش تخلفات احتمالی به مراجع ذی ربط (سازمان بازرسی کل کشور - بلندمدت)</p> <p>(۲) نظارت بر اجرای مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی فضای مجازی و ارائه گزارش سالانه به مراجع ذی ربط (سازمان بازرسی کل کشور - کوتاه مدت)</p> <p>(۳) پیشگیری از بروز تخلفات مدیران جدید از طریق برگزاری دوره های آموزشی درباره عمده تخلفات حوزه مدیریتی ذی ربط (سازمان بازرسی کل کشور - کوتاه مدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>نهادهای مردمی برای فراگیرتر شدن نظارت. این پیشنهادها تکمیل کننده و تقویت کننده نگاه سند جدید هستند.</p>					
<p>*** در سند جدید، تمرکز بر اجرای «دستورالعمل مقابله با ترک وظایف قانونی» و استفاده از ظرفیت های قانونی موجود است، نه تدوین قانون جدید. در تکمیل، سه پیشنهاد مطرح می شود: تشکیل دادگاه های ویژه قانون اساسی، توجه جدی به گزارش های کمیسیون اصل ۹۰ و نقض قانون اساسی، و لحاظ مشوق برای دستگاه های قانون مدار در کنار ضمانت اجراهای بازدارنده.</p>	<p>۱) پیگیری ترک وظایف قانونی مدیران و اهمال و سهل انگاری در اجرای قوانین با (پیشنهاد قوانین مناسب) تدوین دستورالعمل نحوه مقابله با ترک وظایف قانونی مدیران و کارمندان و پیگیری از آن و تعیین مجازات مناسب برای مدیران دستگاه های موضوع «قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور» با اولویت پیگیری موضوعات مرتبط با نظام های پولی و بانکی، مالیاتی، خصوصی سازی، بهبود محیط کسب و کار، خانواده، زنان، سلامت، تأمین اجتماعی، قاچاق کالا و ارز و بودجه ریزی بر مبنای عملکرد با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان بازرسی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p>	<p>راهبرد ۲: افزایش تبعات عدم اجرای قوانین</p> <p>سند جدید:</p> <p>راهبرد ۲: افزایش تبعات عدم اجرای قوانین</p>			
	<p>۱) پیگیری ترک وظایف قانونی مدیران و اهمال و سهل انگاری در اجرای قوانین با اجرای «دستورالعمل نحوه مقابله با ترک وظایف قانونی مدیران و کارمندان و پیگیری از آن» و با استفاده از ظرفیت احکام مندرج در قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور و کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی و ارائه گزارش سالیانه به رئیس قوه قضائیه و مراجع ذی ربط (سازمان بازرسی کل کشور، دادستانی کل کشور - کوتاه مدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>در سند جدید، به جای تمرکز صرف بر نقاط گلوگاهی نظارتی، نگاه گسترده تری با شناسایی سالانه ده بستر فسادزا شکل گرفته که شامل حوزه هایی چون ارز، مالیات، خصوصی سازی و واگذاری هاست. نظارت ها با دسترسی برخط به داده های حاکمیتی و داده کاوی هدمند شده و در کنار آن، ارزیابی شفافیت و تعارض منافع در دستگاه ها نیز لحاظ شده است، با مشوق هایی مانند جشنواره سالانه برای معرفی دستگاه های برتر.</p>	<p>۱) شناسایی نقاط گلوگاهی اصلی نظارتی با فراهم سازی دسترسی برخط به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی و داده کاوی اطلاعات آنها با اولویت جریان های پول و اعتبار، اسناد و مدارک و کالا و خدمات و تمرکز اقدامات مؤثر نظارتی، پیشگیرانه و قضائی بر این نقاط با هماهنگی و هم افزایی نهادهای مرتبط (سازمان بازرسی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) شناسایی ده بستر اصلی فسادزا با تمرکز بر نظام های پولی و بانکی، خصوصی سازی، مالیاتی، تأمین کالاهای اساسی، ارز دولتی، تسهیلات خاص، واگذاری اراضی و معادن، قاچاق کالا، تغییر کاربری ها و مجوزها و قراردادهای پیمان معاملات متوسط به بالا به صورت سالانه و پیگیری از مراجع اجرایی و تقنینی مسئول برای اصلاح و رفع آنها (سازمان بازرسی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - میان مدت)</p> <p>۲) هوشمندسازی نظارت ها از طریق فراهم سازی دسترسی برخط به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی در دولت، مجلس و قوه قضائیه و داده کاوی اطلاعات آنها با اولویت تقاطع اطلاعات جریان های پول و اعتبار، اسناد و مدارک و کالا و خدمات و تمرکز اقدامات مؤثر نظارتی، پیشگیرانه، اداری و قضائی بر نقاط گلوگاهی با هماهنگی و هم افزایی نهادهای مرتبط (سازمان بازرسی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p>	<p>راهبرد ۱: استفاده از روش های نوین برای تمرکز بر گلوگاه های اصلی سند جدید:</p> <p>راهبرد: استفاده از روش های نوین برای نظارت</p>	<p>عامل ۱: اکتفا به روش های سنتی نظارت سند جدید: عامل ۱: اکتفا به روش های قدیمی نظارت</p>	<p>چالش ۲: استفاده غیر بهینه از توان نظارتی بر دستگاه های موضوع قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور</p> <p>چالش ۱: اکتفا به روش های سنتی نظارت سند جدید: چالش ۲: استفاده غیر بهینه از توان نظارتی بر دستگاه های موضوع قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>۳) ارزیابی دستگاه های اجرایی در زمینه ارتقای شفافیت و رفع تعارض منافع و برگزاری جشنواره سالانه با معرفی و تقدیر از دستگاه های اجرایی برتر (سازمان بازرسی کل کشور - کوتاه مدت)</p>				
<p>** در سند جدید، با حفظ کلیات قبلی، تمرکز بر «ارتقای سامانه جامع عملکرد بازرسان» است تا ارزیابی های دقیق تری با شاخص های متنوع تری انجام شود و نتایج این ارزیابی ها به صورت برخط برای بازرسان قابل مشاهده بوده و مستقیماً بر وضعیت استخدامی، ارتقا، جابه جایی و تمدید قرارداد آنها اثرگذار باشد. تفاوت اصلی در زمان بندی (از میان مدت به کوتاه مدت) و تأکید بر اجرای سریع تر این ارزیابی هوشمند است.</p>	<p>۱) ارزیابی عملکرد بازرسان مبتنی بر شاخص هایی نظیر نتایج بازرسی های گذشته، وضعیت بازرسی های در حال اجرا، میزان تحقق پیشنهادهای اصلاحی ساختاری و فرایندی در دستگاه های اجرایی، سرعت کشف تخلف، میزان حضور در جلسات رسیدگی، میزان پذیرش گزارش ها در دادسراها و دادگاه ها و نتایج نظارت ها و بازرسی های پنهان، فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه با ایجاد «سامانه جامع عملکرد بازرسان» برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی، با قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی برای بازرسان و محوریت نتایج ارزیابی این سامانه در تعیین وضعیت افراد در نظام های منابع انسانی از جمله جبران خدمات، ارتقاء شغلی، نقل و انتقال و تمدید قرارداد (سازمان بازرسی کل کشور - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) ارتقاء «سامانه جامع عملکرد بازرسان» به منظور ارزیابی همه جانبه عملکرد بازرسان مبتنی بر شاخص هایی نظیر نتایج بازرسی های گذشته، وضعیت بازرسی های در حال اجرا، میزان تحقق پیشنهادهای اصلاحی ساختاری و فرایندی در دستگاه های اجرایی، سرعت کشف تخلف، میزان حضور در جلسات رسیدگی، میزان پذیرش گزارش ها در دادسراها و دادگاه ها و نتایج نظارت ها و بازرسی های پنهان، فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی، با قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی برای بازرسان و محوریت نتایج ارزیابی این سامانه در تعیین</p>	<p>راهبرد ۱: استقرار نظام ارزیابی عملکرد نتیجه گرا برای بازرسان سند جدید:</p> <p>راهبرد ۱: استقرار نظام ارزیابی عملکرد نتیجه گرا برای بازرسان</p>	<p>عامل ۲: سازو کارهای انگیزشی کم اثر برای انجام بهینه وظایف بازرسان سند جدید: عامل ۲: سازو کارهای انگیزشی کم اثر برای انجام بهینه وظایف بازرسان</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	وضعیت افراد در نظام های منابع انسانی از جمله جبران خدمات، ارتقای شغلی، نقل و انتقال و تمدید قرارداد (سازمان بازرسی کل کشور - کوتاه مدت)				
	(۱) هوشمندسازی فرایند صدور مجوزهای مورد نیاز بازرسان و فراهم سازی دسترسی اطلاعاتی برخط ایشان به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی (سازمان بازرسی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)	راهبرد ۲: تسهیل فرایند صدور مجوزهای بازرسی و دسترسی بازرسان به اطلاعات			
<p>***</p> <p>در سند جدید، تمرکز از ترغیب عمومی و طراحی سازوکارهای انگیزشی برای گزارشگری فساد به سمت اجرای صریح و قانونی «قانون حمایت از گزارشگران فساد» منتقل شده است. همچنین بر ایجاد «سامانه گزارشگران فساد» طبق الزامات قانونی و ارسال گزارش های سالانه به نهادهای مسئول تأکید شده که نسبت به سند قبلی، جهت گیری اجرایی تر و الزام آورتری دارد.</p>	<p>(۱) ترغیب اشخاص به گزارش دهی از تخلفات، جرائم و سوء جریانات اداری و مالی دستگاه های موضوع «قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور» از طریق تأمین امنیت مادی و معنوی، حفظ محرمانگی هویت، طراحی نظام انگیزشی متناسب برای گزارشگران با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط و توسعه «سامانه گزارش دهی مردمی» و احصاء دقیق و شفاف مصادیق و تعیین حدود مداخله برای گزارش دهی (سازمان بازرسی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>(۱) پیگیری اجرای «قانون حمایت از گزارشگران فساد» از دستگاه های ذی ربط و ایجاد سامانه گزارشگران فساد با لحاظ ویژگی های مندرج در قانون و ارسال گزارش سالانه اجرای قانون به مراجع ذی ربط (سازمان بازرسی کل کشور، وزارت دادگستری - میان مدت)</p>	<p>راهبرد ۱: استفاده از ظرفیت های مردمی برای نظارت</p> <p>سند جدید:</p> <p>راهبرد ۱: استفاده از ظرفیت های مردمی برای نظارت</p>	<p>عامل ۳: کم توجهی به بهره مندی از سایر ظرفیت های نظارتی</p> <p>سند جدید:</p> <p>عامل ۳: کم توجهی به بهره مندی از سایر ظرفیت های نظارتی</p>		
	(۱) ارزیابی و امتیازدهی به احکام صادره قضات دادگاه ها توسط قضات دیوان عالی کشور و تعیین نقاط قوت و ضعف آنها در کاربرگ های استاندارد برخط در «سامانه مدیریت پرونده» با امکان انطباق هوشمند آراء با شاخص های ارزیابی	راهبرد ۱: هوشمندسازی فرایند نظارت بر دادسراها و دادگاه ها	عامل ۱: اکتفا به روش های سنتی نظارت	چالش ۳: استفاده غیربهره از توان	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>آراء مبتنی بر داده کاوی اطلاعات «سامانه مدیریت پرونده»، «سامانه آراء قضائی» و «سامانه آراء متعارض» با تأکید بر موضوعات اولویت دار (دیوان عالی کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>۲) ارزیابی و امتیازدهی به تصمیمات قضات دادسراها توسط قضات دادگاهها و دادستانی کل و تعیین نقاط قوت و ضعف آنها در کاربرگ های استاندارد برخط در «سامانه مدیریت پرونده» از طریق امکان انطباق هوشمند تصمیمات با شاخص های ارزیابی تصمیمات مبتنی بر داده کاوی اطلاعات «سامانه مدیریت پرونده» با تأکید بر موضوعات اولویت دار (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p>		عامل: اکتفا به روش های سنتی نظارت		
<p>***</p> <p>در سند جدید، ارزیابی عملکرد قضات دقیق تر و چندلایه تر شده و به جای تمرکز صرف بر ارزیابی های عمومی، شاخص های تخصصی و کیفی تری برای سنجش تصمیمات و آراء اضافه شده است. این شاخص ها شامل تناسب تصمیمات، سرعت رسیدگی، نرخ مصالحه، تناسب قرارها، کیفیت احکام و میزان پذیرش در مراجع بالاتر است. همچنین ارزیابی توسط سطوح بالاتر (دادگاه تجدیدنظر،</p>	<p>۱) ارزیابی عملکرد قضات دادگاهها مبتنی بر شاخص هایی نظیر امتیاز صدور احکام متناسب (بر اساس گزارش دیوان عالی کشور)، نرخ مصالحه، مدت زمان رسیدگی، برگزاری علنی و منظم جلسات دادگاه، نتایج اعلام نظر برخط مراجعان و نتایج نظارتها و بازرسی های پنهان، فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه با ایجاد «سامانه جامع عملکرد قضات» برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی، قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی برای قضات و محوریت نتایج ارزیابی این سامانه در تعیین وضعیت قضات در نظام های منابع انسانی از جمله جبران خدمات، ارتقاء شغلی، نقل و انتقال و تعیین مفاخر دستگاه قضائی (معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، دادگاه عالی (دادسرا) انتظامی قضات، معاونت راهبردی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استانها - بلندمدت)</p>	<p>راهبرد ۲: استقرار نظام ارزیابی عملکرد قضات سند جدید:</p> <p>راهبرد: استقرار نظام ارزیابی عملکرد قضات</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>دیوان عالی) و نظرسنجی از مراجعان در سامانه ای یکپارچه پیش بینی شده و نتایج آن در تعیین وضعیت شغلی و ارتقای قضات تأثیرگذار خواهد بود. به موازات آن، بازرسی ها نیز بر اساس تحلیل داده های این سامانه هدفمندتر شده اند.</p>	<p>۲) ارزیابی عملکرد قضات دادسراها مبتنی بر شاخص هایی نظیر امتیاز تصمیمات صادره، کشف حقیقت، نرخ مصالحه، میزان تناسب قرارهای تأمین، میزان استفاده از نهادهای ارفاقی، میزان پذیرش تصمیمات در دادگاهها، میزان سرعت و کیفیت در اجرای احکام، نتایج اعلام نظر برخط مراجعان و نتایج نظارت ها و بازرسی های پنهان، فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه در «سامانه جامع عملکرد قضات» برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی، با قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی برای قضات و محوریت نتایج ارزیابی این سامانه در تعیین وضعیت ایشان در نظام های منابع انسانی از جمله جبران خدمات، ارتقاء شغلی، نقل و انتقال و تعیین مفاخر دستگاه قضائی (دادستانی کل کشور، دادگاه عالی انتظامی قضات، معاونت راهبردی، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p> <p>۳) تقویت بازرسی ها و نظارت های فعال مراجع نظارتی قوه قضائیه و اولویت بندی آنها مبتنی بر نتایج حاصل از داده کاوی اطلاعات «سامانه جامع عملکرد قضات» و فراهم سازی امکان گزارش دهی اشخاص با حفظ محرمانگی هویت و تسهیل شکایت از عملکرد قضات به مراجع نظارتی و انتظامی قوه قضائیه (دادسرای انتظامی قضات، دادگاه عالی انتظامی قضات، دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور، مرکز حفاظت و اطلاعات، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) ارزیابی عملکرد قضات و امتیازدهی به تصمیمات و آراء مراجع قضائی و تعیین نقاط قوت و ضعف آنها در کاربرگ های استاندارد برخط با رعایت ملاحظات زیر:</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>- تعیین شاخص های ارزیابی عملکرد قضات مانند امتیاز اتخاذ تصمیمات و صدور احکام متناسب، نرخ مصالحه، مدت زمان رسیدگی، برگزاری علنی و منظم جلسات دادرسی، صدور آرای متقن، میزان استفاده از نهادهای ارفاقی منجر به اصلاح مجرمین، میزان پذیرش تصمیمات در مراجع عالی، میزان تناسب قرارهای تأمین، میزان استفاده از کاربرگ های قرار کارشناسی و کاربرگ های اخذ شهادت شهود و مطلعین، میزان سرعت و کیفیت در اجرای احکام، نتایج اعلام نظر برخط مراجعان و نتایج نظارت ها و بازرسی های فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه (دادسرای انتظامی قضات، دیوان عالی کشور، دادگاه عالی انتظامی قضات، دادستانی کل کشور، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، مرکز حفاظت و اطلاعات - کوتاه مدت)</p> <p>- ارزیابی و امتیازدهی به تصمیمات قضات دادسراها توسط قضات دادگاه ها و دیوان عالی کشور در «سامانه مدیریت پرونده» (دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>- ارزیابی و امتیازدهی به احکام صادره قضات دادگاه ها توسط قضات دادگاه تجدیدنظر و دیوان عالی کشور در «سامانه مدیریت پرونده» (دیوان عالی کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>- ایجاد «سامانه جامع عملکرد قضات» برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی با امکان نظرسنجی از مراجعان نسبت به عملکرد قضات با حفظ محرمانگی هویت، قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی برای قضات و مقایسه با میانگین و رتبه بندی کشوری (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادسرای انتظامی قضات - میان مدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>- ارتقای بازرسی ها و نظارت های فعال مراجع نظارتی با اولویت بندی بازرسی های فوق العاده و موردی براساس نتایج حاصل از داده کاوی اطلاعات «سامانه جامع عملکرد قضات» و انعکاس نتایج نهایی نظارت ها، چکیده بازرسی ها در سامانه فوق (دادسرای انتظامی قضات، دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور، مرکز حفاظت و اطلاعات، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>- اعمال نتایج ارزیابی «سامانه جامع عملکرد قضات» در تعیین وضعیت قضات از جمله نقل و انتقال، ارتقای شغلی، جبران خدمات، ارائه خدمات رفاهی و تعیین مفاخر دستگاه قضائی (معاونت اول، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، دادسرای انتظامی قضات، معاونت مالی، پشتیبانی و امور عمرانی - میان مدت)</p> <p>- ارتقای کارآمدی، هماهنگی و انسجام بخشی مراجع نظارتی قوه قضائیه و جلوگیری از تداخل وظایف در بازرسی های مستمر و دوره ای با اجرای «دستورالعمل ساماندهی نظارت و هماهنگی بازرسی از مراجع قضائی» و انعکاس نتایج در «سامانه جامع عملکرد قضات» (معاونت اول، دیوان عالی کشور، دادستانی کل کشور، دادسرای انتظامی قضات، معاونت راهبردی، مرکز حفاظت و اطلاعات، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دفتر بازرسی ویژه و حقوق شهروندی - کوتاه مدت)</p>				
<p>** در سند جدید، تمرکز به جای اصطلاح کلی «کشف جرم»، بر کل زنجیره «تحقیقات مقدماتی، کشف، تعقیب، شناسایی مجرم، حفظ ادله، و</p>	<p>۱) تشکیل «پلیس قضائی» برای تسهیل و تسریع در اجرای وظایف قوه قضائیه در زمینه کشف، دستگیری، حفظ آثار و دلایل جرم، جلوگیری از فرار و مخفی شدن متهمان و مجرمان، انجام تحقیقات، ابلاغ و اجرای سریع احکام و تصمیمات قضائی و پیشگیری از وقوع جرم با اصلاح قوانین و</p>	<p>راهبرد ۱: انجام تخصصی کشف جرم و تحصیل مشروع ادله سند جدید: راهبرد ۲: کشف تخصصی جرم و تحصیل مشروع ادله</p>	<p>عامل ۱: استفاده غیربهبه از توان کشف جرم سند جدید:</p>	<p>سند جدید: چالش ۱: چالش ۱: دشواری کشف جرائم</p>	<p>مأموریت ۴ «کشف جرم، تعقیب و مجازات و نیز مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزایی اسلام باورقی» سند جدید: مأموریت ۴:</p>

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>اجرای مؤثر احکام» قرار گرفته است. این نگاه، ضعف اصلی در فرایندهای دادرسی کیفری را نه صرفاً در کشف جرم، بلکه در ناتوانی در شناسایی متهم و تحصیل ادله اثباتی می داند. به همین دلیل، راهکارها شامل تأسیس پلیس قضایی، ایجاد واحد تحقیقات مقدماتی، ارتقای صلاحیت ضابطان، تمرکز بر جرائم مهم و پرتکرار از طریق قرارگاه های مشترک، استفاده از کارشناسان رسمی در کشف علمی جرم، و طراحی زیرساخت های لازم برای جمع آوری ادله الکترونیکی است.</p> <p>این تغییر رویکرد، به دنبال پاسخ به چالش جدی ناکامی در اثبات جرم در اکثریت پرونده هاست، نه فقط اعلام شکایت.</p>	<p>مقررات مرتبط (معاونت اول، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور - بلندمدت)</p> <p>۲) صلاحیت سنجی تخصصی ضابطان عام و خاص، ثبت برخط مجوزهای دریافتی و ارزیابی عملکرد آنها مبتنی بر کیفیت انجام دستورات قضائی با ایجاد «سامانه جامع عملکرد ضابطان» و محوریت نتایج ارزیابی این سامانه در تداوم فعالیت ضابطان، سطح دسترسی ضابطان، شناسایی ضابطان برتر و نظارت فعالانه مراجع انتظامی و نظارتی بر عملکرد ضابطان با همکاری دستگاه های مسئول (دادستانی کل کشور، سازمان قضائی نیروهای مسلح، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۳) هدایت، هماهنگی و هم افزایی ضابطان (عام و خاص) به سمت کشف جرائم پرتکرار با اولویت موضوعات امنیت و اقتصاد کشور با همکاری دستگاه های مسئول (دادستانی کل کشور، سازمان قضائی نیروهای مسلح، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) تسهیل و تسریع در اجرای وظایف قوه قضائیه در زمینه انجام تحقیقات مقدماتی، کشف، دستگیری، حفظ آثار و دلایل جرم، شناسایی، جلوگیری از فرار و مخفی شدن متهمان و مجرمان، انجام تحقیقات، ابلاغ و اجرای احکام و تصمیمات قضائی از طریق:</p> <p>- تدوین و پیگیری تصویب لایحه تشکیل پلیس قضائی</p> <p>- تشکیل «واحد تحقیقات مقدماتی» در اجرای ماده (۹۰) قانون آیین دادرسی کیفری</p> <p>(معاونت اول، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور - بلندمدت)</p>		<p>عامل ۱: استفاده غیربهبینه از توان کشف جرم</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>۲) صلاحیت سنجی تخصصی ضابطان عام و خاص، ثبت برخط مجوزهای دریافتی ضابطان و ارزیابی عملکرد آنها مبتنی بر کیفیت انجام دستورات قضائی با ایجاد «سامانه جامع عملکرد ضابطان» و محوریت نتایج ارزیابی این سامانه در تداوم فعالیت ضابطان، سطح دسترسی ضابطان، شناسایی ضابطان برتر و نظارت فعالانه مراجع انتظامی و نظارتی بر عملکرد ضابطان با همکاری دستگاه های مسئول (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۳) هدایت، هماهنگی و هم افزایی ضابطان به سمت کشف جرائم پر تکرار با ایجاد قرارگاه های اقدام مشترک در سطح ملی، منطقه ای و استانی با اولویت موضوعات جرائم خشن و جرائم سازمان یافته، مواد مخدر، مفاسد اخلاقی، سرقت، فضای مجازی و جرائم علیه امنیت با همکاری دستگاه های مسئول و تمرکز برخورد قاطع با سران شبکه های مجرمان (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>۴) ایجاد رشته تخصصی کارشناسی رسمی «کشف علمی جرم»، به منظور استفاده از ظرفیت کارشناسان رسمی در زمینه کشف جرم و ادله آن با تعیین حدود صلاحیت و سازوکارهای لازم (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت)</p> <p>۵) ایجاد زیرساخت های ارتباطی جهت تسهیل در دسترسی به ادله الکترونیکی و تصویب رویه های فنی نحوه نگهداری، حفاظت، توقیف و ارائه داده ها و اطلاعات کاربران و همچنین راهنماهای عملی حفظ امنیت و استنادپذیری داده ها با قابلیت استخراج و مستندسازی ادله الکترونیکی پایگاه های اینترنتی و شبکه های اجتماعی و ارائه در مراجع</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	قضائی (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادستانی کل کشور - میان مدت)				
<p>**</p> <p>در سند جدید، راهبرد «صیانت از امنیت روانی مردم در فضای مجازی» با رویکردی چندلایه دنبال شده است؛ از جمله تصویب لایحه ای ویژه برای مقابله با اطلاعات و محتوای خلاف واقع، رصد سریع جرائم سایبری و برخورد بازدارنده با موارد تهدیدکننده آرامش عمومی مانند محتوای دروغین، قمار، رمزارز غیرقانونی، و داروهای غیرمجاز. همچنین احراز هویت کاربران و طبقه بندی سطح دسترسی به محتوا، ساماندهی فعالیت سکوهای خصوصی در جهت پیشگیری از جرائم، و ارتقای سامانه مدیریت پرونده برای تسریع در رسیدگی الکترونیکی به این جرائم نیز به طور جدی پیگیری می شود.</p>	<p>سند جدید:</p> <p>(۱) پیگیری تصویب لایحه «مقابله با اطلاعات، اخبار و محتوای خلاف واقع» (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور - بلندمدت)</p> <p>(۲) رصد سریع و پایش جرائم مخل امنیت روانی جامعه در فضای مجازی و تسریع در رسیدگی و برخورد متناسب و بازدارنده با آنها مانند ایجاد محدودیت در فعالیت های رسانه ای با همکاری ضابطان ذی ربط (دادستانی کل کشور، مرکز رسانه - کوتاه مدت)</p> <p>(۳) رصد هوشمند و کشف الگوهای جرائم فضای مجازی مانند سایت های قمار، خرید و فروش غیرقانونی رمزارز، انتقال غیرقانونی پول، فروش داروهای غیرمجاز و تسریع در رسیدگی به پرونده آنها با همکاری دستگاه های ذی ربط مانند بانک مرکزی و ضابطان (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - کوتاه مدت)</p> <p>(۴) پیگیری ساماندهی فضای مجازی با اولویت احراز هویت کاربران و طراحی و استقرار نظام طبقه بندی دسترسی براساس سطح احراز هویت، میزان مخاطرات و محدودیت سنی با همکاری دستگاه های مسئول (دادستانی کل کشور - کوتاه مدت)</p> <p>(۵) پیگیری الزام سکوهای خصوصی ارائه خدمات به انجام اقدامات لازم برای پیشگیری از جرائم در فضای مجازی (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - کوتاه مدت)</p>	<p>سند جدید:</p> <p>راهبرد ۱: صیانت از امنیت روانی مردم در فضای مجازی</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>۶) ارتقای «سامانه مدیریت پرونده» به منظور تسریع در کشف و رسیدگی الکترونیکی به جرائم رایانه‌ای و توسعه بستر مناسب برای اشتراک‌گذاری دانش و تجربیات قضات تحقیق ویژه رسیدگی به جرائم رایانه‌ای در دادسراهای سراسر کشور (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادستانی کل کشور - کوتاه‌مدت)</p>				
<p>*** در سند جدید، فرایند کشف و تحلیل جرائم با بهره‌گیری از داده‌کاوی هوشمند، تقویت سامانه‌های تحلیلی، و ایجاد زیرساخت‌های فناورانه ارتقاء یافته است. تمرکز بر تحلیل الگوهای بزه با استفاده از «پایگاه داده تحلیلی راهبردی» و داده‌های سامانه‌های مختلف متهمان با دسترسی طبقه‌بندی‌شده، و ارتقاء بانک ژنتیک مجرمان از طریق اتصال برخط به نهادهای ذی‌ربط، از محورهای اصلی این راهبرد است. همچنین، به‌عنوان راهکار چهارم، بهره‌گیری از دوربین‌ها و تجهیزات پزشکی برای تکمیل داده‌های شناسایی و نظارت، به‌ویژه در جرائم خشن و سازمان‌یافته، پیشنهاد شده است.</p>	<p>۱) کشف الگوهای شکل‌گیری جرائم و تخلفات با استفاده از داده‌کاوی اطلاعات «سامانه مدیریت پرونده»، اطلاعات مربوط به بزه‌دیدگان و بزه‌کاران و اطلاعات سایر سامانه‌های مراجع حاکمیتی و ایجاد نظام جمع‌سپاری به‌منظور بهره‌مندی از توان و تجربه قضات، بازرسان و ضابطان با اولویت موضوعات امنیت و اقتصاد کشور با همکاری دستگاه‌های مسئول (دادستانی کل کشور، سازمان بازرسی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان‌مدت)</p> <p>۲) تقویت توان شناسایی متهمان مبتنی بر داده‌کاوی اطلاعات مجرمان و الگوهای شکل‌گیری جرائم با اولویت جرائم سازمان‌یافته، مهم و شایع از طریق ایجاد «سامانه شناسایی متهمان» با دسترسی سلسله‌مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه با همکاری دستگاه‌های مسئول (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان‌مدت)</p> <p>۳) تشکیل بانک ژنتیک مجرمان و متهمان از طریق اتصال برخط به مراجع قضائی، انتظامی، درمانی و استفاده حداکثری از ظرفیت سایر دستگاه‌ها (سازمان پزشکی قانونی کشور، دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان‌مدت)</p>	<p>راهبرد ۲: بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در فرایند کشف جرم و هوشمندسازی آن سند جدید:</p> <p>راهبرد ۳: بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در فرایند کشف جرم و هوشمندسازی آن</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>سند جدید:</p> <p>۱) ارتقاء فرایند کشف جرم با تحلیل الگوهای شکل گیری جرائم و تخلفات از طریق داده کاوی اطلاعات در «پایگاه داده تحلیلی راهبردی و نظارت هوشمند» مشتمل بر داده های «سامانه مدیریت پرونده»، اطلاعات مربوط به بزه دیدگان و بزهکاران و اطلاعات سایر سامانه های مراجع حاکمیتی با استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان صاحب صلاحیت و ایجاد نظام جمع سپاری به منظور بهره مندی از توان و تجربه قضات و ضابطان با اولویت موضوعات امنیت و اقتصاد کشور با همکاری دستگاه های مسئول (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، پژوهشگاه - میان مدت)</p> <p>۲) تقویت توان شناسایی متهمان مبتنی بر داده کاوی اطلاعات مجرمان و الگوهای شکل گیری جرائم با اولویت جرائم سازمان یافته، خشن، مهم و شایع از طریق ایجاد «سامانه شناسایی متهمان» با دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه با همکاری دستگاه های مسئول (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۳) ارتقای بانک ژنتیک مجرمان و متهمان از طریق اتصال برخط به مراجع قضائی، انتظامی، درمانی و استفاده حداکثری از ظرفیت بانک های ژنتیک سایر دستگاه ها (سازمان پزشکی قانونی کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادستانی کل کشور - میان مدت)</p>				
	<p>۱) هوشمندسازی صدور مجوز تحقیقات و اقدامات ضابطان و فراهم سازی دسترسی اطلاعاتی برخط برای ایشان با دستور الکترونیکی قضائی در «سامانه جامع عملکرد</p>	<p>راهبرد ۳: تسهیل فرایند صدور مجوزها و دسترسی ضابطان به اطلاعات سند جدید:</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>ضابطان» با همکاری دستگاه های مسئول (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) هوشمندسازی صدور مجوز تحقیقات و اقدامات ضابطان و فراهم سازی دسترسی اطلاعاتی برخط برای ایشان با دستور الکترونیکی قضائی در «سامانه جامع عملکرد ضابطان» با همکاری دستگاه های مسئول (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>	<p>راهبرد ۴: تسهیل فرایند صدور مجوزها و دسترسی ضابطان به اطلاعات</p>			
<p>در سند جدید، تمرکز اصلی از تسهیل عمومی فرآیند گزارش دهی مردمی به سمت سامان دهی و تمرکز بر جرائم خرد و دارای بزه دیدگان متعدد، به ویژه در فضای مجازی، تغییر یافته است. «سامانه گزارش دهی مردمی» همچنان ابزار محوری است، اما تأکید جدید بر تجمیع شکایات، همکاری با نهادهایی مانند بانک مرکزی، و تعقیب قضائی متمرکز است. همچنین موضوع جدیدی مانند مقابله با سقط جنین غیرقانونی به فهرست اضافه شده که نشان دهنده گسترش دامنه مداخلات قضائی</p>	<p>۱) تسهیل اعلام جرم توسط اشخاص در «سامانه گزارش دهی مردمی» با ذکر دلایل و ارائه مستندات توأم با تأمین امنیت مادی و معنوی، حفظ محرمانگی هویت، طراحی نظام انگیزشی متناسب برای گزارشگران با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط و انجام اقداماتی نظیر احصاء مصادیق شناسایی علایم بروز جرم، آموزش عمومی مردم و تعیین حدود مداخله برای اعلام جرم (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۱) کشف جرائم خرد دارای بزه دیدگان متعدد با فراهم سازی امکان ثبت برخط در «سامانه گزارش دهی مردمی» و تجمیع شکایات و تعقیب متهمان توسط دادسرا به منظور احقاق حقوق تضییع شده (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>سند جدید: *</p>	<p>راهبرد ۱: استفاده از ظرفیت های مردمی برای کشف جرم</p> <p>سند جدید:</p> <p>راهبرد: استفاده از ظرفیت های مردمی برای کشف جرم</p>	<p>عامل ۲: بی توجهی به بهره مندی از سایر ظرفیت های کشف جرم</p> <p>سند جدید:</p> <p>عامل ۲: عدم توجه لازم به بهره مندی از سایر ظرفیت های کشف جرم</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
در حوزه های خاص و حساس اجتماعی است.	<p>۱) فراهم سازی امکان اعلام جرائم خرد دارای بزه دیدگان متعدد، به ویژه جرائم مالی در فضای مجازی با همکاری بانک مرکزی و تجمیع شکایات و تعقیب متهمان توسط دادسرا به منظور احقاق حقوق تضییع شده (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>۲) فراهم سازی امکان اعلام گزارش برخط درباره انجام غیرقانونی سقط جنین، نظارت بر توزیع داروهای سقط جنین و پیگیری و برخورد با مجرمان به صورت ویژه با همکاری ضابطان (دادستانی کل کشور، سازمان پزشکی قانونی، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p>				
<p>** در سند جدید، ضمن حفظ هدف اصلی یعنی رعایت حقوق زندانیان از طریق انطباق هوشمند آیین نامه ها و بخشنامه ها با شرایط آنها، دو نکته کلیدی اضافه شده است: نخست، تأکید بر اطلاع رسانی حقوق و تکالیف زندانیان با روش های متنوع و متناسب با وضعیت شان؛ دوم، اشاره مشخص به اجرای ماده ۱۱۲ آیین نامه اجرایی سازمان زندان ها. همچنین نام سامانه به «سامانه هوشمند مدیریت زندانی» ارتقا یافته و نقش مرکز آمار و فناوری اطلاعات نیز در</p>	<p>۱) رعایت حقوق زندانیان با انطباق هوشمند آیین نامه ها و بخشنامه ها با شرایط زندانیان در حوزه هایی نظیر اسکان، بهداشت، امنیت، دسترسی به خدمات قضائی، مرخصی و برخورداری از نهادهای ارفاقی با ایجاد «سامانه مدیریت زندانی» با قابلیت دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) اعلام حقوق و تکالیف زندانیان در زندان با روش های اطلاع رسانی متنوع و متناسب با شرایط زندانی و رعایت حقوق زندانیان با انطباق هوشمند آیین نامه ها و بخشنامه ها با شرایط زندانیان در حوزه هایی نظیر اسکان، بهداشت، امنیت، دسترسی به خدمات قضائی، مرخصی و برخورداری از نهادهای ارفاقی از طریق ارتقای «سامانه هوشمند مدیریت زندانی» و قابلیت دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه و اجرای ماده (۱۱۲) آیین نامه اجرایی</p>	<p>راهبرد ۱: اعمال هوشمند، شفاف و برخط اجرای آیین نامه ها و بخشنامه های مرتبط با حقوق محکومان</p> <p>سند جدید:</p> <p>راهبرد ۱: اعمال هوشمند، شفاف و برخط اجرای آیین نامه ها و بخشنامه های مرتبط با حقوق زندانیان</p> <p>** در سند جدید، راهبرد بدون تغییر ماهوی، با جایگزینی واژه «زندانیان» به جای «محکومان» اصلاح شده است. این تغییر موجب شمول بیشتر راهبرد شده و علاوه بر محکومان،</p>	<p>عامل ۱: ضمانت اجرای ناکافی قوانین و مقررات احکام کیفری</p> <p>سند جدید:</p> <p>عامل ۱: اجرای ناقص قوانین و مقررات حاکم بر امور زندانیان</p> <p>** در سند جدید، عنوان عامل از «ضمانت اجرای ناکافی قوانین و مقررات حاکم بر</p>	<p>چالش ۲: ضعف در کیفیت اجرای احکام کیفری</p> <p>سند جدید: چالش ۲: ضعف در کیفیت اجرای احکام کیفری و نظارت بر امور زندانیان</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
فرایند تقویت شده است. این اصلاحات موجب شفاف سازی، اثربخشی و نظارت پذیری بیشتر در اجرای حقوق زندانیان می شود.	سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)	متهمان در بازداشت را نیز که هنوز محکوم نشده اند، در بر می گیرد. در نتیجه، دامنه اجرای هوشمند، شفاف و برخط آیین نامه ها و بخشنامه ها به تمامی افراد تحت نظارت قضائی در زندان ها تعمیم یافته و این نشان از نگاه جامع تر به حقوق همه زندانیان دارد.	اجرای احکام کیفری» به «اجرای ناقص قوانین و مقررات حاکم بر امور زندانیان» تغییر یافته که نشان دهنده چرخش تمرکز از بحث ضمانت اجرا به مشکل اجرایی در میدان عمل است. به عبارت دیگر، به جای تأکید صرف بر ضعف در ابزارهای الزام آور قانونی، حالا تمرکز بر فرایند ناقص اجرای قوانین در مورد حقوق و شرایط زندانیان است؛ یعنی از بُعد صرفاً حقوقی به بُعد اجرایی و میدانی موضوع نگاه شده است.		
در سند جدید، راهکارهای مربوط به نظارت بر رفتار کارکنان زندان با تمرکز بیشتری بر اجرای ماده ۱۱۴ آیین نامه سازمان زندان ها تنظیم شده که به صراحت تسهیل گزارش دهی تخلفات از داخل زندان را هدف گرفته است. همچنین، موضوع اعتراض زندانیان به شیوه اجرای آیین نامه ها و اعلام حقوق آنها که بیشتر مطرح شده بود، حذف شده و به جای آن، تمرکز روی دو محور اصلی قرار گرفته است: اول، تسهیل گزارش دهی محرمانه تخلفات، و دوم، ضبط و پایش تصویری با استانداردهای و هوشمندسازی دوربین ها. این تغییر موجب	۱) فراهم سازی امکان اعتراض زندانیان نسبت به شیوه اجرای آیین نامه ها و بخشنامه ها در «سامانه مدیریت زندانی» با حفظ محرمانگی هویت آنان و دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت) ۲) اعلام حقوق و تکالیف زندانیان در زندان با روش های اطلاع رسانی متنوع و متناسب با شرایط زندانیان و تسهیل گزارش دهی تخلفات از درون زندان به مراجع نظارتی قوه قضائیه ضمن تأکید بر حفظ محرمانگی هویت، تأمین امنیت مادی و معنوی و طراحی نظام انگیزشی متناسب گزارشگران (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت) ۳) ضبط صدا و تصویر زندان ها و مراکز اجرای حدود از طریق استانداردسازی و هوشمندسازی دوربین ها و استفاده از فناوری های نوین کنترل و پایش به منظور رعایت حقوق محکومان با حفظ محرمانگی داده ها و دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه (سازمان	راهبرد ۲: پیشگیری از وقوع تخلفات مأموران اجرای احکام کیفری سند جدید: راهبرد ۲: پیشگیری از وقوع تخلفات کارکنان زندان ** در سند جدید، عنوان «راهبرد ۲» با تغییر واژه «مأموران اجرای احکام کیفری» به «کارکنان زندان» بازنویسی شده که به نوعی دایره شمول بیشتری برای نظارت و پیشگیری از تخلفات ایجاد می کند. این تغییر سبب می شود نظارت نه فقط محدود به مأموران اجرایی، بلکه شامل همه کارکنان در محیط زندان شود و رویکردی جامع تر برای صیانت از حقوق زندانیان و			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
تمرکز بیشتر بر نظارت ساختاریافته و اثربخش درون زندان شده است.	<p>زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) تسهیل گزارش دهی تخلفات از درون زندان به مراجع نظارتی قوه قضائیه با اجرای ماده (۱۱۴) آیین نامه اجرایی سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۲) ضبط صدا و تصویر زندان ها از طریق استانداردسازی و هوشمندسازی دوربین ها و استفاده از فناوری های نوین کنترل و پایش به منظور رعایت حقوق محکومان با حفظ محرمانگی داده ها و دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>	سلامت اداری در نظام زندانبانی به کار گرفته شود.			
** در سند جدید، به جای تمرکز صرف بر ایجاد دو سامانه مجزا یعنی «سامانه اعتبار معاملاتی اشخاص» و «سجل محکومیت های مالی»، یک ساختار جامع تر و یکپارچه پیشنهاد شده که هدف آن فراهم سازی زیرساخت های لازم برای سنجش اعتبار معاملاتی اشخاص در بستر معاملات مالی است. این ساختار براساس امکان استعلام برخط و	<p>۱) فراهم سازی دسترسی طرفین معامله با رضایت یکدیگر به وضعیت اعتباری طرف معامله در مختصات معامله مورد نظر از طریق پیگیری از مراجع مسئول برای ایجاد «سامانه اعتبار معاملاتی اشخاص» با فراخوانی اطلاعات لازم از طریق اتصال به سامانه های مرتبط از جمله ثبت، مالیات، بانک و مدیریت پرونده (معاونت اجتماعی و پیگیری از وقوع جرم، سازمان بازرسی کل کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>۲) فراهم سازی امکان استعلام برخط محکومیت های مالی اشخاص با ایجاد «سامانه سجل محکومیت های مالی» موضوع بند پ ماده ۱۱۶ «قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه</p>	<p>راهبرد ۱: ایجاد تقارن اطلاعاتی برای طرفین معامله سند جدید:</p> <p>راهبرد ۱: ایجاد تقارن اطلاعاتی برای طرفین قرارداد</p>	<p>عامل ۱: کمبود سازوکارهای پیگیری از بروز اختلاف در معامله سند جدید: عامل ۱: کمبود سازوکارهای پیگیری از بروز اختلاف در قراردادها</p>	<p>چالش ۱: تزلزل در روابط حقوقی اشخاص</p> <p>سند جدید: چالش ۱: تزلزل در روابط حقوقی اشخاص</p>	<p>مأموریت ۵: «پیگیری از وقوع جرائم و دعاوی» [پورقی ۲]</p> <p>سند جدید: مأموریت ۵: «پیگیری از وقوع جرائم و دعاوی» [پورقی ۴]</p>

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>ساختاریافته از اطلاعات قضایی، ثبتی، مالیاتی و بانکی، تنها با رضایت طرفین، طراحی شده است.</p> <p>همچنین دامنه اطلاعات توسعه یافته و علاوه بر سوابق اشخاص، شامل اطلاعات اموال و وسایل نقلیه نیز می شود. استفاده از ظرفیت سکوهای اختصاصی برای قراردادهای استاندارد، حسابهای امانی و استعلام املاک و اموال، نوآوری مهم دیگری است که در نسخه جدید اضافه شده و هدف آن ارتقای امنیت حقوقی و کاهش دعاوی پس از معامله است. به طور کلی سند جدید نگاه جامع تر، فناورانه تر و تسهیل گرانه تری نسبت به مدیریت ریسک در معاملات دارد.</p>	<p>جمهوری اسلامی ایران» (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - کوتاه مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) ایجاد امکان سنجش وضعیت اعتباری طرف قراردادها و معاملات و محاسبه خطر (ریسک) انجام معاملات و تعاملات مالی بین اشخاص از جنبه سوابق قضائی از طریق فراهم نمودن امکان استعلام برخط سوابق محکومیت های قطعی و اعسار اشخاص در محاکم حقوقی و کیفری از قبیل تعدد و تکرار محکومیت ها، نوع رفتار ارتكابی، نوع و میزان محکومیت، میزان محکومیت های مالی پرداخت شده و پرداخت نشده، وضعیت اعسار از پرداخت محکوم به و هزینه دادرسی و وضعیت ایفای تعهدات اشخاص در دواير اجرای ثبت به صورت ساختاریافته از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات پس از تقاضای استعلام کننده و تأیید استعلام شونده (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>۲) پیگیری فراهم سازی دسترسی طرفین معامله با رضایت یکدیگر به اطلاعات و سوابق وسایل نقلیه از قبیل وضعیت مالکیت، توقیف، ترهین، وکالتنامه های مرتبط، اعتبار انواع بیمه نامه و ضمانت نامه و گواهی معاینه فنی و سوابق خسارات و همچنین اطلاعات و سوابق اشخاص از قبیل هویت و وضعیت اهلیت متعاملین از طریق سکوهای بخش خصوصی و با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی و همچنین پیگیری فراهم سازی امکان عقد قراردادها بر بستر سکوها مشتمل بر متون قراردادی استاندارد دارای شروط ثابت و شروط قابل تغییر، با قابلیت احراز و اعمال غیرقضایی شروط و امکان اخذ ثمن قرارداد و انتقال آن به طرف دیگر پس از احراز اجرای تعهدات از طریق حسابهای امانی یا وکالتی و</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>یا چک های الکترونیک (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت راهبردی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>۳) پیگیری فراهم سازی دسترسی طرفین معامله پیش از انجام معامله به اطلاعات و سوابق اموال غیرمنقول و اشخاص از قبیل استعلام ثبتی، پلاک ثبتی، وضعیت بازداشت، کد پستی، آخرین پروانه و گواهی پایان کار ساختمانی، اطلاعات مالکیت، اعمال حقوقی انجام شده راجع به ملک، بدهی، جرائم، دعاوی جاری مرتبط با ملک، آرای کمیسیون ماده (۹۹)، کمیسیون ماده (۵) و کمیسیون ماده (۱۰۰) قانون شهرداری و سایر مشخصات ملک و همچنین احراز هویت و اهلیت متعاملین از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات موضوع ماده (۷) قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی، مشروط به رضایت طرفین معامله با رعایت محرمانگی و حفظ حریم خصوصی اشخاص برای سکوهای بخش خصوصی (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p>				
<p>** در سند جدید، علاوه بر حفظ هسته اصلی راهکار قبلی، یعنی امکان عقد قرارداد بر بستر سامانه های مورد تأیید با متون استاندارد و شروط قابل احراز، بر استفاده از ظرفیت سکوهای بخش خصوصی و ابزارهای نوین پرداخت مانند چک الکترونیک و حساب های امانی یا وکالتی تأکید شده است. بر خلاف نسخه قبلی که به اصلاح</p>	<p>۱) پیگیری فراهم سازی امکان عقد قراردادهای رسمی بر بستر سامانه های مورد تأیید مشتمل بر متون قراردادی استاندارد، شروط معین ثابت و قابل تغییر، با قابلیت احراز و اعمال غیرقضائی شروط و امکان اخذ ثمن قرارداد و انتقال آن به طرف دیگر پس از احراز اجرای تعهدات مجری از طریق «حساب های واسط وجوه (حساب های امانی)» با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>سند جدید:</p>	<p>راهبرد ۲: احراز و اعمال هوشمند شروط قراردادی سند جدید:</p> <p>راهبرد ۲: احراز و اعمال هوشمند شروط قراردادی</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
قوانین نیاز داشت، این نسخه تمرکز بیشتری بر اجرایی سازی عملیاتی و بهره گیری از بسترهای موجود دارد و افق زمانی آن نیز از بلندمدت به میان مدت تقلیل یافته است.	۱) پیگیری فراهم سازی امکان عقد قراردادهای بر بستر سامانه های مورد تأیید مشتمل بر متون قراردادی استاندارد، شروط معین ثابت و قابل تغییر، با قابلیت احراز و اعمال غیرقضائی شروط و امکان اخذ ثمن قرارداد و انتقال آن به طرف دیگر پس از احراز اجرای تعهدات مجری با استفاده از روش هایی مانند حساب های امانی یا وکالتی و یا چک های الکترونیکی با استفاده از ظرفیت سکوهاى بخش خصوصی (معاونت اجتماعی و پیگیری از وقوع جرم، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)				
<p>***</p> <p>در سند جدید، سیاست ها با تمرکز بر شفاف سازی، مسئولیت پذیری و تسهیل فرایندهای رسمی معاملات، به صورت یکپارچه تنظیم شده اند. ابتدا با رتبه بندی دفاتر اسناد رسمی طبق شیوه نامه ماده ۵۸ آیین نامه قانون دفاتر، نظامی رقابتی و شفاف پایه گذاری می شود که نتایج آن به صورت برخط در دسترس عموم قرار می گیرد. در ادامه، بر لزوم تفهیم دقیق مفاد اسناد به طرفین معامله توسط سردفتر تأکید شده و دفاتر ملزم به ضبط صدا و تصویر فرایند امضا می شوند؛ به گونه ای که در صورت قصور یا تقصیر و نبود مستندات</p>	<p>۱) تفهیم مفاد اسناد مربوطه و قوانین و مقررات مرتبط به طرف یا طرفین معامله حین امضاء اسناد توسط سردفتر و قید انجام آن در اسناد تنظیمی و الزام دفاتر اسناد رسمی به ضبط صدا و تصویر و ایجاد مسئولیت تضامنی برای آنها در قبال قصور یا تقصیر صورت گرفته در فرایند امضاء اسناد در صورت عدم ضبط با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان ها، کانون سردفتران و دفتریاران - میان مدت)</p> <p>۲) ثبت الکترونیکی و برخط دفاتر تجاری اشخاص حقوقی مشتمل بر ثبت تمامی اطلاعات مؤثر در پیگیری دعاوی و به رسمیت شناخته شدن آن به مثابه سند رسمی در محاکم قضائی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت قضائی، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>۳) اعطای مجوز تأسیس دفاتر اسناد رسمی به متقاضیان براساس صلاحیت سنجی عمومی، علمی و حرفه ای به صورت</p>	<p>راهبرد ۳: تقویت کیفیت خدمات دفاتر اسناد رسمی سند جدید:</p> <p>راهبرد ۳: تقویت کیفیت خدمات دفاتر اسناد رسمی</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>تصویری، مسئولیت تضامنی برای دفاتر در نظر گرفته می شود.</p> <p>در حوزه ثبت تجاری نیز گام مهمی در جهت رسمی سازی دفاتر تجاری اشخاص حقیقی و حقوقی برداشته شده و مقرر گردیده این دفاتر به صورت الکترونیکی و برخط ثبت شوند تا در دعاوی قضایی، مالیاتی و بیمه ای به عنوان اسناد رسمی تلقی شوند. هم زمان، امکان استعلام هویت و قیّم برای اشخاص مشمول ماده ۴۳ آیین نامه، اخذ تأییدیه الکترونیکی دادستان، و همچنین تبادل برخط اطلاعات قضائی درباره سردفتران و دفتریاران در مواردی نظیر احکام کیفری، تعلیق یا رفع اتهام نیز پیش بینی شده است.</p> <p>این مجموعه اقدامات ضمن افزایش کارآمدی نظام ثبتی و رسمی کشور، در راستای صیانت از حقوق شهروندان، اعتمادسازی عمومی و کاهش تخلفات ساختاری در فرایندهای رسمی اسناد و قراردادهای تنظیم شده است.</p>	<p>رقابتهای با تعیین ضوابط لازم و بدون تعیین سقف ظرفیت عددی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، کانون سردفتران و دفتریاران - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) رتبه بندی دفاتر اسناد رسمی کل کشور با تصویب و اجرای شیوه نامه موضوع ماده (۵۸) آیین نامه قانون دفاتر اسناد رسمی و اعلام عمومی نتایج رتبه بندی به صورت برخط و آنی (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، کانون سردفتران و دفتریاران - کوتاه مدت)</p> <p>۲) تفهیم مفاد اسناد مربوطه و قوانین و مقررات مرتبط به طرف یا طرفین معامله حین امضاء اسناد توسط سردفتر و درج انجام آن در اسناد تنظیمی و الزام دفاتر اسناد رسمی به ضبط صدا و تصویر و اجرای بند (پ) ماده (۳۴) آیین نامه قانون دفاتر اسناد رسمی و پیش بینی مسئولیت در نظام تخلفات برای سردفتر علاوه بر طرف معامله در قبال قصور یا تقصیر صورت گرفته در فرایند امضاء اسناد در صورت عدم ضبط، با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استانها، کانون سردفتران و دفتریاران - بلندمدت)</p> <p>۳) فراهم سازی امکان استعلام برخط و آنی اطلاعات هویتی قیّم و متن قیّم نامه در مورد اشخاص موضوع ماده (۴۳) آیین نامه قانون دفاتر اسناد رسمی و همچنین فراهم سازی امکان اخذ تأییدیه الکترونیکی از دادستان برای دفاتر اسناد رسمی از طریق سامانه ثبت الکترونیک اسناد در معاملات غیرمنقول یا سایر اسناد (مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، کانون سردفتران و دفتریاران - میان مدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>۴) ثبت الکترونیکی و برخط دفاتر تجاری اشخاص حقیقی و حقوقی مشتمل بر ثبت تمامی اطلاعات مؤثر در پیگیری دعاوی، اختلافات مالیاتی، بیمه تأمین اجتماعی و به رسمیت شناخته شدن آن به مثابه سند رسمی در کلیه مراجع بهره‌بردار از دفاتر تجاری از جمله مراجع قضائی و ادارات امور مالیاتی با همکاری دستگاه‌های اجرایی مسئول (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان‌مدت)</p> <p>۵) دریافت برخط کیفرخواست، حکم قطعی یا حکم غیرقطعی علیه سردفتران اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفتریاران و همچنین تصمیم یا رأی مرجع قضائی مبنی بر رفع اتهام از اشخاص مذکور بلافاصله پس از صدور و همچنین تعلیق اشخاص مذکور و تعیین کفیل به صورت آنی مطابق ماده (۱۳) قانون دفاتر اسناد رسمی (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، کانون سردفتران و دفتریاران - بلندمدت)</p>				
<p>***</p> <p>در سند جدید، دسترسی عمومی به خدمات حقوقی با توسعه نرم‌افزارهای هوش مصنوعی، ایجاد سامانه رتبه‌بندی و کلا و انتشار برخط عملکرد آنها تسهیل شده است. جذب و کلا و کارشناسان رسمی به صورت رقابتی و بدون ظرفیت عددی انجام می‌شود. امکان وکالت مؤسسات حقوقی، توسعه آموزش تخصصی و اجرای «سامانه جامع</p>	<p>۱) توسعه نرم افزارهای حقوقی به منظور تسهیل دسترسی عمومی به خدمات حقوقی نظیر مشاوره در تنظیم قرارداد، تنظیم اسناد ثبتی و قضائی و پیش‌بینی حکم احتمالی صادره در موارد اختلاف با توجه به داده‌کاوی اطلاعات پرونده‌های مشابه مبتنی بر فناوری‌های نوین و هوش مصنوعی از طریق فراهم‌سازی دسترسی‌های اطلاعاتی لازم برای شرکت‌های فناور و دانش‌بنیان دارای صلاحیت (مرکز امور و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان‌مدت)</p> <p>۲) شفاف‌سازی عمومی و برخط عملکرد ارائه‌دهندگان خدمات وکالت با ایجاد «سامانه رتبه‌بندی و کلا و مؤسسات</p>	<p>راهبرد ۱: تسهیل و تقویت خدمات حقوقی سند جدید:</p> <p>راهبرد: تسهیل و تقویت خدمات حقوقی</p>	<p>عامل ۲: دشواری دسترسی عمومی به خدمات حقوقی سند جدید:</p> <p>عامل ۲: دشواری دسترسی عمومی به خدمات حقوقی</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
کارآموزی» پیش بینی شده و صدور تمام مجوزهای حرفه ای حقوقی نیز الکترونیکی و متمرکز خواهد بود. همچنین مدارک رسمی باید به صورت استاندارد و چندزبانه و با امکان راستی آزمایی برخط صادر شوند.	<p>حقوقی» مشتمل بر شاخص هایی نظیر تعداد و موضوعات پرونده ها، طرح دادخواست ها و شکوائیه ها و لوایح صحیح، نظم حضور در جلسات رسیدگی، اعلام وضعیت قراردادها و میزان رضایت موکل (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها، کانون وکلای دادگستری، مرکز امور وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت)</p> <p>۳) تعیین حدود صلاحیت، درجه بندی و ساماندهی ارتقای وکلا و مؤسسات حقوقی بر اساس شاخص هایی از جمله میزان و کیفیت سوابق خدمات با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، کانون وکلای دادگستری، مرکز امور وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت)</p> <p>۴) فراهم سازی امکان وکالت، طرح دعوا و دفاع توسط مؤسسات حقوقی در مراجع قضائی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>۵) پذیرش وکلا و مؤسسات حقوقی براساس صلاحیت سنجی عمومی، علمی و حرفه ای به صورت رقابتی با تعیین ضوابط لازم و بدون تعیین سقف ظرفیت عددی و با تعیین حداقل ظرفیت لازم برای پذیرش متناسب با نیازسنجی حوزه های قضائی براساس تعداد پرونده ها و جمعیت حوزه قضائی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان ها، کانون وکلای دادگستری، مرکز امور وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده - میان مدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>سند جدید:</p> <p>(۱) توسعه نرم افزارهای حقوقی به منظور تسهیل دسترسی عمومی به خدمات حقوقی نظیر مشاوره در تنظیم قرارداد، تنظیم اسناد ثبتی و قضائی و پیش بینی حکم احتمالی صادره در موارد اختلاف با توجه به داده کاوی اطلاعات پرونده های مشابه مبتنی بر فناوری های نوین و هوش مصنوعی از طریق فراهم سازی دسترسی های اطلاعاتی لازم برای سکوی های بخش خصوصی (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون وکلای دادگستری، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>(۲) انتشار عمومی و برخط اطلاعات عملکردی ارائه دهندگان خدمات حقوقی اعم از وکلای دادگستری و کارشناسان رسمی دادگستری از قبیل تعداد پرونده ها و موضوعات آنها بدون درج محتوای محرمانه پرونده ها، میزان حضور در جلسات رسیدگی، سابقه تخلف انتظامی، پرداخت مالیات و حقوق دولتی، تعداد و موضوعات دادخواست ها و شکوائیه ها و لوایح صحیح ثبت شده و اعلام وضعیت قراردادهای ایجاد «سامانه شفافیت عملکرد و رتبه بندی وکلا و کارشناسان رسمی» با پیش بینی فرایندی جهت اخذ نظرات موکلین و ذی نفعان در پایان هر پرونده و امکان شکایت از وکیل یا کارشناس یا گزارش تخلفات وی (معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی - میان مدت)</p> <p>(۳) پذیرش وکلا، کارشناسان رسمی دادگستری، مشاوران خانواده، سردفتران و دفتریاران اسناد رسمی، سردفتران</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>دفتر ازدواج و طلاق، داوران و میانجی گران براساس صلاحیت سنجی عمومی، علمی و حرفه ای به صورت رقابتی با تعیین ضوابط لازم و بدون تعیین سقف ظرفیت عددی از طریق برگزاری آزمون سالانه و اعلام نتایج نهایی آزمون و کاهش زمان مراحل جذب و گزینش، اخذ استعلامات و کارآموزی علمی و عملی و صدور پروانه یا ابلاغ مربوطه با رعایت «قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» (معاونت حقوقی و امور مجلس، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مرکز حل اختلاف، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی، کانون سردفتران و دفتریاران - کوتاه مدت)</p> <p>۴) توسعه خدمات وکالت تخصصی در حوزه های پر کاربرد با ارائه آموزش های تخصصی لازم (مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون وکلای دادگستری - بلندمدت)</p> <p>۵) فراهم سازی امکان وکالت، طرح دعوا و دفاع توسط مؤسسات حقوقی در مراجع قضائی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>۶) راه اندازی «سامانه جامع کارآموزی» به منظور ارتقای آموزش کارآموزان وکالت، کارشناسی رسمی و سردفتری به گونه ای که داوطلبان با حداقل حضور فیزیکی و به صورت برخط بتوانند آموزش های لازم را دریافت نموده، در آزمون ها و جلسات دادگاه شرکت کرده، گزارش های لازم را بارگذاری نموده و از طریق آن کلیه امور مربوط به وظایف کارآموزی خود را پیگیری کنند (معاونت حقوقی و</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>امور مجلس، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، دادگستری استانها، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی - میانمدت)</p> <p>۷) صدور، تمدید، ابطال، لغو و توسعه هر نوع اجازه الکترونیکی و غیرالکترونیکی از قبیل مجوز، پروانه، اجازه نامه، گواهی، جواز، نماد، موافقت، تأییدیه یا مصوبه و همچنین هر نوع سند یا استعلامی که برای شروع، ادامه، توسعه یا انحلال هرگونه فعالیت از سوی قوه قضائیه، سازمانها و دستگاههای تابعه آن صادر می شود از قبیل پروانه کارآموزی وکالت، پروانه وکالت، پروانه داوری، پروانه میانجیگری، مجوز ثبت علامت و نشان تجاری، مجوز ثبت طرح صنعتی، مجوز ثبت اختراع، مجوز ترجمه رسمی دادگستری، ابلاغ سردفتری اسناد رسمی، پروانه کارشناسی رسمی دادگستری و پروانه مشاوره خانواده به صورت الکترونیکی و منحصرأ از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور (معاونت اول، معاونت حقوقی و امور مجلس، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مرکز حل اختلاف، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، کانون وکلای دادگستری، کانون کارشناسان رسمی - کوتاهمدت)</p> <p>۸) پیگیری برای الزام مراجع صدور مدارک رسمی پر تکرار در مراکز آموزشی، ثبت احوال، ثبت اسناد و املاک، انتظامی، بهداشتی، بانکی و اداری استخدامی به صدور مدارک در قالبهای استاندارد به زبان فارسی و زبانهای خارجی در صورت تقاضای اشخاص با قابلیت راستی آزمایی برخط با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>** استاندارد و یکسان سازی شده انجام می شود. همچنین، هر سال عوامل اصلی بروز ده جرم و دعوای اولویت دار کشوری و یک عنوان استانی با تحلیل داده های «سامانه مدیریت پرونده» و اطلاعات سایر نهادها شناسایی می شود و از ظرفیت مراکز علمی و شرکت های دانش بنیان برای تحلیل این داده ها بهره گرفته خواهد شد.</p>	<p>۱) ثبت هوشمند، برخط و آنی داده های ورودی به دستگاه های قضائی، انتظامی و نظارتی با طراحی کاربرگ های استاندارد برای اقدامات و فرایندهای مرتبط (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p> <p>۲) شناسایی عوامل اصلی بروز ده عنوان اولویت دار جرائم و دعوای در سطح کشور و یک عنوان اولویت دار جرائم و دعوای در سطح استان با داده کاوی اطلاعات موجود در «سامانه مدیریت پرونده» و اطلاعات سایر دستگاه های انتظامی و نظارتی و انتشار عمومی اطلاعات با حفظ محرمانگی هویت اشخاص برای جلب مشارکت مراکز علمی و دانش بنیان در تحلیل اطلاعات (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>سند جدید:</p>	<p>راهبرد ۱: هوشمندسازی فرایند شناسایی عوامل اصلی شکل گیری جرائم و دعوای سند جدید:</p> <p>راهبرد: هوشمندسازی فرایند شناسایی عوامل اصلی شکل گیری جرائم و دعوای</p>	<p>عامل ۱: عدم شناسایی کامل عوامل اصلی شکل گیری جرائم و دعوای سند جدید: عامل ۱: عدم شناسایی کامل عوامل اصلی شکل گیری جرائم و دعوای</p>	<p>چالش ۲: ضعف در حذف عوامل اصلی شکل گیری جرائم و دعوای سند جدید: چالش ۲: ضعف در حذف عوامل اصلی شکل گیری جرائم و دعوای</p>	
	<p>۱) ثبت هوشمند، برخط و آنی داده های ورودی به دستگاه های قضائی، انتظامی و نظارتی با یکسان سازی کاربرگ های استاندارد منطبق با عناوین جرائم و دعوای در «سامانه مدیریت پرونده» و ایجاد کاربرگ استاندارد برای ارسال اطلاعات ضروری از کلانتری ها به دادسراها و جلوگیری از ارسال گزارش های ناقص (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p> <p>۲) شناسایی عوامل اصلی بروز ده عنوان اولویت دار جرائم و دعوای در سطح کشور و یک عنوان اولویت دار جرائم و دعوای در سطح استان به صورت سالیانه با داده کاوی</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	اطلاعات موجود در «سامانه مدیریت پرونده» و اطلاعات ورودی به سایر دستگاه های انتظامی و نظارتی و جلب مشارکت مراکز علمی و شرکت های دانش بنیان صاحب صلاحیت در تحلیل اطلاعات (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)				
<p>***</p> <p>سند دوم نسبت به سند اول با حفظ چارچوب کلی، ضعف های اجرایی سند اول را رفع کرده؛ چون علاوه بر تعیین راهکارها، پیگیری تصویب، اجرا و نظارت مالی را هم اضافه کرده و این باعث شده اقدامات از حالت صرفاً سامانه ای و آماری به اقدامات واقعی و الزام آور تبدیل شود. همچنین با رصد پرونده های پرشاکلی و تبلیغات فریبنده و پیشگیری از ورود شکایات اداری و مدیریت سیم کارت ها و تصادفات، دامنه پیگیری را به مصادیق عینی گسترش داده که در سند اول مغفول بود، بنابراین سند دوم عملیاتی تر، دقیق تر و پاسخگوی ضعف های سند اول است.</p>	<p>۱) تعیین راهکارهای رفع عوامل اصلی بروز جرائم و دعاوی برای ۱۰ عنوان اولویت دار جرائم و دعاوی در سطح کشور و یک عنوان اولویت دار جرائم و دعاوی در سطح استان ها، احصاء ظرفیت های قانونی دستگاه های اجرایی متناسب با هر راهکار و بارگذاری یکپارچه آنها به انضمام عوامل اصلی شناسایی شده با ایجاد «سامانه جامع جرائم و دعاوی» و تمهید دسترسی دستگاه های مسئول در «شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم» با قابلیت گزارش گیری تحقق راهکارها و اعلام رتبه دستگاه ها (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۲) الزام دستگاه های دارای رتبه عملکردی نامناسب در «سامانه جامع جرائم و دعاوی» به انجام وظایف قانونی با استفاده از اختیارات قضائی و نظارتی قوه قضائیه (سازمان بازرسی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۳) شناسایی و پیگیری اصلاح قوانین و مقررات، فرایندها و ساختارهای مانع اجرای راهکارهای اصلاحی مندرج در «سامانه جامع جرائم و دعاوی» (معاونت اجتماعی و پیشگیری</p>	<p>راهبرد ۱: انسجام بخشی و هدایت هدفمند تمامی ظرفیت ها برای حذف عوامل اصلی شکل گیری جرائم و دعاوی</p> <p>سند جدید:</p> <p>راهبرد: انسجام بخشی و هدایت هدفمند تمامی ظرفیت ها برای حذف عوامل اصلی شکل گیری جرائم و دعاوی</p>	<p>عامل ۲: اقدامات پراکنده و کم توجهی به ظرفیت های درونی و بیرونی قوه قضائیه برای حذف عوامل اصلی شکل گیری جرائم و دعاوی</p> <p>سند جدید:</p> <p>عامل ۲: غیر منسجم بودن اقدامات برای حذف عوامل اصلی شکل گیری جرائم و دعاوی و کم توجهی به ظرفیت های درونی و بیرونی قوه قضائیه</p> <p>***</p> <p>در سند جدید، عنوان عامل ۲ با</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>از وقوع جرم، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۴) زمینه سازی مشارکت نهادهای مردمی از جمله مساجد، سازمان های مردم نهاد، هیئت های مذهبی و گروه های جهاد سازندگی در اجرای راهکارهای اصلاحی مندرج در «سامانه جامع جرائم و دعاوی» با ارائه اطلاعات مرتبط، ایجاد دسترسی های لازم و طراحی نظام های انگیزشی متناسب (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) تعیین راهکارهای رفع عوامل اصلی بروز جرائم و دعاوی برای ده عنوان اولویت دار جرائم و دعاوی در سطح کشور و یک عنوان اولویت دار جرائم و دعاوی در سطح استان ها به صورت سالانه و تصویب راهکارها در «شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم» و احصاء ظرفیت های قانونی دستگاه های اجرایی متناسب با هر راهکار و پیگیری از دستگاه های اجرایی مرتبط در خصوص اجرای مصوبات «شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم» با همکاری مراجع نظارتی قوه قضائیه و اعلام رتبه بندی دستگاه ها در اجرای مصوبات و نظارت بر هزینه کرد اعتبارات برنامه های پیشگیری دستگاه ها و بررسی طرح ها و لوایح مطرح از جنبه افزایش جرائم و دعاوی و انعکاس به مراجع ذی ربط (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان بازرسی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>		<p>تأکید بیشتری بر «ناهم افزایی» و «عدم انسجام» میان اقدامات اصلاح شده است. به این معنا که به جای تمرکز صرف بر پراکندگی اقدامات و بی توجهی به ظرفیت ها، مسئله اصلی به نبود انسجام در برنامه ریزی برای حذف عوامل اصلی جرائم و دعاوی و همچنین کم توجهی به ظرفیت های درونی و بیرونی قوه قضائیه نسبت داده شده است. این تغییر نشان دهنده رویکرد ساختاری تر و کل نگر تر در تحلیل مسئله است.</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>۲) رصد و تحلیل روند شکل گیری جرائم و دعاوی دارای خواهان و شاکی متعدد (کشیرالشاکی) با بررسی دقیق سالیانه حداقل یکصد پرونده در هر کدام از حوزه های پیش فروش خودرو، مسکن و جمع آوری وجوه عموم مردم و ارائه راهکارهای اصلاحی و پیگیری اقدامات لازم برای پیشگیری از آنها (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، پژوهشگاه - میان مدت)</p> <p>۳) رصد و پیگیری آگهی های مربوط به تبلیغات در حوزه های پیش فروش خودرو، مسکن و جمع آوری وجوه عموم مردم به منظور انجام اقدامات پیش دستانه و پیشگیری از وقوع کلاهبرداری های جمعی (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۴) پیگیری از ورود شکوائیه ها به دیوان عدالت اداری از طریق تشکیل هیئت های مشترک با دستگاه های اجرایی مسئول به منظور بررسی و آسیب شناسی و پیگیری اصلاح قوانین، مقررات و رویه های مرتبط و انجام اطلاع رسانی عمومی با اولویت ده دستگاه اجرایی دارای بیشترین میزان شکایت و اجرای ماده (۱۱۳) قانون دیوان عدالت اداری (دیوان عدالت اداری - کوتاه مدت)</p> <p>۵) پیگیری از وقوع جرائم مرتبط با سیم کارت های تلفن همراه یا شناسه های مخابراتی معادل آن با یک طرفه یا مسدود کردن سیم کارت های اتباع غیر ایرانی دارای اقامت موقت خارج شده از کشور، زندانیان در طول مدت حضور در زندان، اشخاص حقوقی انحلال یافته یا تعطیل شده و متوفیان تا زمان تعیین تکلیف توسط مالک قانونی (معاونت</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - میان مدت) ۶) پیگیری کاهش تصادفات با اصلاح نقاط حادثه خیز رانندگی در هر حوزه قضائی و اطلاع رسانی عمومی موقعیت مکانی آن نقاط و پیگیری تعیین جریمه پلکانی برای رانندگان پرخطر و به کارگیری ابزارهای نظارتی مانند نصب دوربین ثبت وقایع در وسایل نقلیه (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - میان مدت)				
** متن سند دوم نسبت به سند اول مزایای قابل توجهی دارد؛ زیرا اولاً علاوه بر تکرار و تثبیت برخی محورهای مهم سند اول مانند اعمال محدودیت های اقتصادی و اجتماعی و به روزرسانی جزای نقدی با فرمول مبتنی بر تورم، دو موضوع جدید و راهبردی اضافه کرده که یکی اصلاح قانون کاهش مجازات حبس تعزیری برای سرقت های خرد و تعیین آنها به عنوان جرایم غیرقابل گذشت است که از منظر پیشگیری خاص و حمایت از نظم اجتماعی اهمیت زیادی دارد و دیگری اصلاح قانون	۱) اعمال محدودیت های اقتصادی و اجتماعی مدت دار در حوزه هایی نظیر ثبت شرکت، فعالیت در بورس، دریافت تسهیلات، برخورداری از منابع و امتیازهای بخش های عمومی یا دولتی به عنوان مجازات اصلی و تبعی متناسب با نوع جرائم با اولویت موضوعات اقتصادی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت) ۲) به روزرسانی مبالغ قانونی مربوط به جرائم نقدی و تخلفات با تعیین فرمول بروزشونده به تناسب نرخ تورم اعلامی مرکز آمار ایران و اعمال آن در سامانه «دستیار هوشمند قضائی» با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (وزارت دادگستری، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت) ۳) شناسایی پدیده ها و رفتارهای مجرمانه نوظهور و تعیین مجازات متناسب با اولویت موضوعات امنیت و اقتصاد کشور با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دادستانی کل کشور،	راهبرد ۱: مؤثر و متنوع نمودن مجازات ها متناسب با نوع جرائم سند جدید: راهبرد: مؤثر و متنوع نمودن مجازات ها متناسب با نوع جرائم	عامل ۱: عدم کفایت بازدارندگی مجازات ها سند جدید: عامل: عدم کفایت بازدارندگی مجازات ها	چالش ۳: پایین بودن تبعات ارتکاب جرم سند جدید: چالش ۳: ناکافی بودن تبعات ارتکاب جرم	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>جرایم رایانه‌ای است که با توجه به سرعت تحولات فضای مجازی، خلأ بزرگی را در سند اول پوشش می‌دهد و ضعف سند قبلی در توجه ناکافی به جرایم نوین را برطرف می‌کند؛ بنابراین می‌توان گفت سند دوم نه تنها مزایای سند اول را حفظ کرده بلکه با افزودن ابعاد امنیتی، فضای مجازی و جرم‌انگاری دقیق‌تر، نقص‌های اصلی سند اول یعنی فقدان توجه به تحولات جرم‌شناسی نوین و عدم جامعیت در برخورد با جرایم خرد را به صورت مؤثری جبران کرده است.</p>	<p>معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت حقوقی و امور مجلس، پژوهشگاه - میان‌مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) پیگیری اصلاح «قانون کاهش مجازات حبس تعزیری» به‌منظور کاهش سرقت‌های خرد کمتر از دوست میلیون ریال و اعلام این موارد به‌عنوان مصادیق «غیرقابل گذشت» (معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور - بلندمدت)</p> <p>۲) اعمال محدودیت‌های اقتصادی و اجتماعی مدت‌دار در حوزه‌هایی نظیر ثبت شرکت، فعالیت در بورس، دریافت تسهیلات، برخورداری از منابع و امتیازهای بخش‌های عمومی یا دولتی به‌عنوان مجازات اصلی و تبعی متناسب با نوع جرائم با اولویت موضوعات اقتصادی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>۳) تغییر مبنای تعیین جزای نقدی از مقدار ثابت به واحد روزشونده با تعیین فرمول مناسب و به‌روزرسانی آن براساس نرخ تورم اعلامی کشور و اعمال آن در «دستیار هوشمند قضائی» با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور مجلس، وزارت دادگستری، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان‌مدت)</p> <p>۴) پیگیری اصلاح قانون جرائم رایانه‌ای به‌منظور تسریع دادرسی و جرم‌انگاری و تعیین مجازات مناسب برای پدیده‌ها و رفتارهای مجرمانه نوظهور در فضای مجازی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (معاونت حقوقی و امور</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	مجلس، دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - بلندمدت)				
<p>**</p> <p>با حذف این بند در سند جدید، یک خلأ جدی در راهبرد تقویت باور عمومی نسبت به کشف جرم ایجاد شده؛ چون در سند اول تمرکز بر اطلاع رسانی گسترده، حمایت از تولید رسانه ای و برگزاری نشست های تحلیلی نخبگانی باعث می شد اعتماد عمومی به توانایی دستگاه قضائی در کشف جرم افزایش یابد؛ اما در سند جدید این ابزارهای فرهنگی و رسانه ای حذف شده و در نتیجه ارتباط مستقیم با افکار عمومی و تأثیرگذاری بر ذهنیت جامعه به شدت تضعیف شده و می توان گفت سند جدید در این بخش نه تنها نقص سند اول را برطرف نکرده، بلکه خودش دچار ضعف بیشتر شده است.</p>	<p>(۱) ارتقاء آموزش های عمومی در زمینه جرائم و تخلفات با تمرکز بر ده عنوان اولویت دار جرائم و تخلفات از طریق استفاده از ابزارهای رسانه ای روز با تأکید بر رسانه ملی برای اطلاع رسانی کشف جرائم و تخلفات، فرایند رسیدگی و گزارش اجرای احکام صادره و تسهیل تولید محصولات رسانه ای با ایجاد دسترسی اطلاعاتی برای پدیدآورندگان محصولات رسانه ای و حمایت از محصولات فاخر و برگزاری نشست های تحلیلی نخبگانی (مرکز رسانه، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>	<p>راهبرد ۲: تقویت باور عمومی نسبت به بالا بودن توان کشف جرم و برخورد قاطع و سریع با مجرمان</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>***</p> <p>سند دوم نسبت به سند اول با دقتی تر کردن الزامات و توسعه اقدامات عملی، نواقص موجود را برطرف کرده؛ چون در موضوع پرونده شخصیت متهم، علاوه بر استفاده از داده های برخط و آزمون ها، الزام به تکمیل و به روزرسانی مداوم اطلاعات در تمام مراحل رسیدگی و ورود سازمان زندان ها به فرایند اضافه شده که نقص پیگیری مستمر در سند اول را جبران کرده. همچنین در حوزه نهادهای ارفاقی، دامنه این نهادها گسترش یافته و ابزارهایی مثل عفو، تخفیف، تشدید و توقف موقت مجازات هم وارد شده که نسبت به تمرکز محدود سند اول پیشرفت قابل توجهی است، به علاوه با پیش بینی طرح پایش سالانه وضعیت زندانیان و ایجاد سامانه عفو و بخشودگی، نظارت، ارزیابی و شفافیت ساختاری که در سند اول بسیار محدود بود،</p>	<p>(۱) تکمیل پرونده شخصیت متهمان با استفاده از فراهم سازی دسترسی برخط به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی، فناوری های نوین تشخیص شخصیت، آزمون های شخصیت شناسی برخط، برون سپاری اجرای آزمون ها به مراکز مورد تأیید و پیشنهاد حکم مؤثر بر اصلاح مجرمان در سامانه «دستیار هوشمند قضائی» (دادستانی کل کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>(۲) طراحی و پیگیری اعمال شیوه های ترمیمی در دادرسی و استفاده اثربخش از نهادهای ارفاقی از جمله مجازات های جایگزین حبس، تعویق صدور حکم، تعلیق تعقیب و اجرای مجازات و آزادی تحت نظارت الکترونیک و ضمانت اجرای غیر کیفری مؤثر و روزآمد با فراهم سازی امکان نقش آفرینی نهادهای مردمی، ایجاد زیرساخت ها و سازوکارهای لازم از جمله تعریف فرایند اعمال نهادهای ارفاقی، طراحی شاخص های سنجش پذیر ارزیابی نتایج آن، ایجاد ساختار سازمانی متناسب و ایجاد «سامانه اطلاعات نهادهای ارفاقی» مشتمل بر مواردی از جمله اطلاعات افراد مشمول، نوع نهاد ارفاقی صادره و نتیجه اقدامات انجام شده به منظور رصد مستمر وضعیت افراد (معاونت اول، معاونت راهبردی، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p>	<p>راهبرد ۱: تسهیل صدور تصمیمات قضائی مؤثر بر اصلاح مجرمان سند جدید:</p> <p>راهبرد ۱: تسهیل صدور تصمیمات قضائی مؤثر بر اصلاح مجرمان</p>	<p>عامل ۱: نقص در فرایندهای صدور تصمیمات قضائی مؤثر بر اصلاح مجرمان سند جدید:</p> <p>عامل: نقص در فرایندهای صدور تصمیمات قضائی مؤثر بر اصلاح مجرمان</p>	<p>چالش ۱: صدور برخی تصمیمات قضائی غیر مؤثر بر اصلاح مجرمان سند جدید: چالش ۱: صدور برخی تصمیمات قضائی غیر مؤثر بر اصلاح مجرمان</p>	<p>مأموریت ۸: «اصلاح مجرمان» [پاورقی ۸] سند جدید: مأموریت ۶: «اصلاح مجرمان» [پاورقی ۶]</p>

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
تقویت شده و مجموعه این تغییرات نشان می دهد سند دوم بسیار کامل تر، عملیاتی تر و پاسخگوتر از سند اول تنظیم شده است.	<p>۱) اجرای «دستورالعمل تشکیل پرونده شخصیت متهم» با استفاده از فراهم سازی دسترسی برخط به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی، فناوری های نوین تشخیص شخصیت، آزمون های شخصیت شناسی برخط، برون سپاری اجرای آزمون ها به مراکز مورد تأیید با الزام به تکمیل و به روزرسانی اطلاعات پرونده شخصیت در تمامی مراحل رسیدگی توسط مراجع قضائی و زندان ها و پیشنهاد حکم مؤثر بر اصلاح مجرمان در «دستیار هوشمند قضائی» (دادستانی کل کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۲) استفاده اثربخش از نهادهای ارفاقی از جمله مجازات های جایگزین حبس، تعویق صدور حکم، تعلیق تعقیب و اجرای مجازات، عفو، تخفیف یا تبدیل مجازات، تشدید یا توقف موقت مجازات و آزادی تحت مراقبت الکترونیک و ضمانت اجرای غیر کیفری مؤثر و روزآمد با فراهم سازی امکان نقش آفرینی نهادهای مردمی، ایجاد زیرساخت ها و سازوکارهای لازم از جمله تعریف فرایند اعمال نهادهای ارفاقی، طراحی شاخص های سنجش پذیر ارزیابی نتایج آن برای اصلاح مجرمان، ایجاد ساختار سازمانی متناسب و ایجاد «سامانه اطلاعات نهادهای ارفاقی» مشتمل بر مواردی از جمله اطلاعات افراد مشمول، نوع نهاد ارفاقی صادره مناسب، ظرفیت دستگاه ها و نهادهای پذیرنده و نتیجه اقدامات انجام شده به منظور رصد مستمر وضعیت افراد و افزایش دامنه عناوین مشمول مجازات های جایگزین حبس با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دادستانی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، مرکز آمار و فناوری اطلاعات،</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p> <p>۳) اجرای سالانه «طرح پایش سراسری وضعیت زندانیان» با هدف ارزیابی میزان اجرای مقررات مذکور در قوانین کیفری و آیین نامه اجرایی سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، آسیب شناسی وضع موجود و اتخاذ راهکارهای مؤثر در اعمال نهادهای ارفاقی و ارتقای حقوق شهروندی با تکمیل کاربرگ های استاندارد برای هر کدام از زندانیان در «سامانه هوشمند مدیریت زندانی» (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>۴) شفاف سازی و تسهیل فرایند درخواست عفو با ایجاد «سامانه عفو و بخشودگی» با قابلیت ثبت درخواست مستقیم متقاضیان، درج نظرات شورای طبقه بندی زندان، کمیسیون عفو دادگستری استان، کمیسیون مرکزی و رئیس قوه قضائیه، اعلام نتیجه به دادگستری استان ها و اطلاع رسانی مناسب به متقاضیان در خصوص دلایل مخالفت با درخواست عفو (معاونت قضائی، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p>				
<p>سند دوم به جای افزودن شاخص های نشانگر اصلاح مجرمان در سامانه ارزیابی قضات، تمرکز را بر ایجاد نظام های تشویقی و برگزاری</p> <p style="text-align: center;">**</p>	<p>۱) افزودن شاخص های نشانگر اصلاح مجرمان توأم با رویکردهای حبس زدایی به عنوان یکی از شاخص های ارزیابی عملکرد قضات در «سامانه جامع عملکرد قضات» (معاونت راهبردی، دادستانی کل کشور، معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، دادگاه عالی انتظامی قضات - میان مدت)</p> <p style="text-align: center;">سند جدید:</p>	<p>راهبرد ۲: ترغیب قضات به صدور تصمیمات قضائی مؤثر بر اصلاح مجرمان سند جدید: راهبرد ۲: ترغیب قضات به صدور تصمیمات قضائی مؤثر بر اصلاح مجرمان</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>جشنواره سالانه برای تقدیر از قضات برتر در صدور آرای مبتنی بر نهادهای ارفاقی گذاشته که اگرچه باعث ایجاد انگیزه فردی در بین قضات می شود، اما دقت ساختاری و نظارت سیستمی مستمر را که در سند اول پیش بینی شده بود، ندارد؛ در نتیجه رویکرد سند دوم بیشتر تشویقی و مقطعی شده و ضعف نظارتی سند اول را نه تنها حل نکرده، بلکه با حذف ابزار سنجش دقیق عملکرد در سامانه جامع، یک گام به عقب هم برداشته است.</p>	<p>۱) برگزاری جشنواره سالانه تقدیر از قضات برتر در صدور آراء مبتنی بر نهادهای ارفاقی منجر به اصلاح مجرمان با طراحی نظام انگیزشی مناسب (معاونت منابع انسانی و امور فرهنگی، دادسرای انتظامی قضات، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p>				
<p>سند دوم نسبت به سند اول ساختار برنامه های اصلاح و تربیت زندانیان را منسجم تر و کاربردی تر کرده؛ چون ضمن حفظ برنامه های اصلی مانند اصلاح رفتار، طبقه بندی زندانیان و استقرار نظام مالی جدید، رویکرد بازنگری فضاهای زندان را با برگزاری مسابقات مهندسی به روز کرده که نسبت به تأکید کلی بر بازمهندسی در سند اول</p>	<p>۱) اصلاح رفتار و بازاجتماعی کردن مجرمان با طراحی برنامه های اصلاح و تربیت مبتنی بر آموزه های دینی و فراهم سازی امکان ارتقاء کیفیت زندگی در زندان از جمله دریافت خدمات و استفاده از ارفاقات قانونی مبتنی بر میزان پایبندی زندانیان به ضوابط، میزان مشارکت در برنامه های اصلاح و تربیت و نحوه رفتار در زندان براساس نتایج اعتبارسنجی در «سامانه مدیریت زندانی» و بدون در نظر گرفتن وضعیت ایشان قبل از ورود به زندان (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۲) بازطراحی و اجرای طرح طبقه بندی زندانیان مبتنی بر منشأ جرم و شخصیت زندانیان از طریق تکمیل پرونده</p>	<p>راهبرد ۱: استقرار نظام های جدید تربیتی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی سند جدید:</p> <p>راهبرد: استقرار نظام های جدید تربیتی، سلامت، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی</p>	<p>عامل ۱: نامتناسب بودن برخی تربیت در زندان با فرایند اصلاح مجرمان سند جدید:</p> <p>عامل ۱: نامتناسب بودن برخی برنامه های اصلاح و تربیت با فرایند اصلاح مجرمان</p>	<p>چالش ۲: اثر بخشی محدود اقدامات اصلاحی در زندان چالش ۳: اثر بخشی محدود اقدامات اصلاحی سند جدید: چالش ۳</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>ملاحظات</p>	<p>شخصیت زندانیان با استفاده از نتایج پرونده شخصیت متهمان، فناوری های نوین تشخیص شخصیت، آزمون های شخصیت شناسی برخط و برون سپاری اجرای آزمون ها به مراکز مورد تأیید (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۳) اصلاح، بهینه سازی و بازمهندسی معماری فضاهای زندان با تأکید بر طراحی فضاهای اصلاح پذیر برای اجرای طرح طبقه بندی زندانیان و تأمین منابع مالی آن از طریق اجرای بودجه ریزی بر مبنای عملکرد در زندان ها و طراحی سازوکارهای انگیزشی برای ترغیب مسئولان زندان به جلب مشارکت نهادهای مردمی و حاکمیتی (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، بنیاد تعاون زندانیان - بلندمدت)</p> <p>۴) استقرار نظام مالی جدید برای زندانیان در زندان مبتنی بر مؤلفه هایی نظیر محدودسازی سقف دریافت پول از بیرون زندان، کسب درآمد زندانیان از کسب و کار و خلق ارزش افزوده در زندان و امکان انتقال آن به خانواده خود، تخصیص برخی از هزینه ها به صورت یارانه مستقیم به زندانیان و اعتبارسنجی مستمر زندانیان براساس سوابق عملکردی و ایجاد دسترسی به خدمات تکمیلی براساس نتایج اعتبارسنجی (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور - میان مدت)</p> <p>۵) بازنگری در نظام حرفه آموزی و اشتغال زندانیان با محوریت توسعه کسب و کارهای خرد و خانگی مبتنی بر قابلیت های فردی ایشان و برقراری ارتباط حداکثری میان حرفه فعالیت آنها با تقاضای بازار کار خارج از زندان (سازمان</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، بنیاد تعاون زندانیان، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۶) توسعه نظام حرفه آموزی و اشتغال زندانیان با استقرار نظام جبران خدمات عادلانه و انگیزه بخش برای زندانیان و ترغیب مأموران اجرا به مشارکت فعال در اشتغال زندانیان با تخصیص بخشی از افزایش ارزش افزوده فعالیت اقتصادی در زندان به ایشان (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، بنیاد تعاون زندانیان - میان مدت)</p> <p>۷) توسعه نظام حرفه آموزی و اشتغال زندانیان با فراهم سازی امکان فعالیت نهادهای مردمی، شرکت های تعاونی، خصوصی، دولتی و کارآفرینان اجتماعی در ایجاد و اداره مؤسسات تولیدی، اقتصادی و خدماتی در داخل و خارج از زندان (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، بنیاد تعاون زندانیان، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۸) تمرکز «بنیاد تعاون زندانیان» بر ایجاد اشتغال زندانیان، تعیین میزان درآمد زندانیان از اشتغال به عنوان شاخص نهایی ارزیابی عملکرد بنیاد، تخصیص تمامی منافع عایدات و مازاد درآمدهای آن در حال و آینده به موضوع حرفه آموزی و اشتغال زندانیان و کسب درآمد این بنیاد منحصرأ از طریق ایجاد اشتغال برای زندانیان (بنیاد تعاون زندانیان، سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور - میان مدت)</p> <p>۹) زمینه سازی مشارکت نهادهای مردمی و مجموعه های فرهنگی موفق برای اصلاح مجرمان و ترمیم روابط اجتماعی سالم زندانیان با طراحی نظام های انگیزشی متناسب نظیر ایجاد رقابت، شناسایی و ترویج الگوهای اثربخش و برگزاری</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>جشنواره سالانه ارزشیابی و تقدیر از الگوهای برتر (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>(۱) اصلاح رفتار و بازاجتماعی کردن زندانیان و مددجویان کانون های اصلاح و تربیت با طراحی برنامه های اصلاحی و تربیتی مبتنی بر آموزه های دینی و فراهم سازی امکان ارتقای کیفیت زندگی در زندان از جمله دریافت خدمات و استفاده از ارفاقات قانونی مبتنی بر میزان پایبندی زندانیان به ضوابط، میزان مشارکت در برنامه های اصلاح و تربیت و نحوه رفتار در زندان براساس نتایج اعتبارسنجی در «سامانه هوشمند مدیریت زندانی» و بدون در نظر گرفتن وضعیت ایشان قبل از ورود به زندان (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>(۲) بازطراحی و اجرای طرح طبقه بندی زندانیان مبتنی بر منشأ جرم و شخصیت زندانیان و از طریق تکمیل پرونده شخصیت زندانیان با استفاده از نتایج پرونده شخصیت متهمان، فناوری های نوین تشخیص شخصیت، آزمون های شخصیت شناسی برخط و برون سپاری اجرای آزمون ها به مراکز مورد تأیید (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>۳) برگزاری مسابقات مهندسی و معماری به منظور ایده پردازی های جدید و ارائه طرح های مناسب در زمینه معماری فضاهای زندان در طراحی اماکن جدید و نیز بازمهندسی اماکن موجود با رویکرد طراحی فضاهای اصلاح پذیر (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور - کوتاه مدت)</p> <p>۴) استقرار نظام مالی جدید برای زندانیان در زندان مبتنی بر مؤلفه هایی نظیر محدودسازی سقف دریافت پول از بیرون زندان، کسب درآمد زندانیان از کسب و کار و خلق ارزش افزوده در زندان و امکان انتقال آن به خانواده خود، تخصیص برخی از هزینه ها به صورت اعتبار مالی مستقیم به زندانیان و اعتبارسنجی مستمر زندانیان براساس سوابق عملکردی و ایجاد دسترسی به خدمات تکمیلی بر اساس نتایج اعتبارسنجی (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور - میان مدت)</p> <p>۵) جلب مشارکت نهادهای مردمی و مجموعه های فرهنگی موفق برای اصلاح مجرمان و ترمیم روابط اجتماعی سالم زندانیان با طراحی نظام های انگیزشی متناسب نظیر ایجاد رقابت، شناسایی و ترویج الگوهای اثربخش و برگزاری جشنواره سالانه ارزشیابی و تقدیر از الگوهای برتر و ترغیب مسئولان زندان به جلب مشارکت نهادهای مردمی و حاکمیتی (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم - کوتاه مدت)</p> <p>۶) هدفمندسازی حمایت ها و ایجاد شفافیت و جلب مشارکت حداکثری مردم از طریق ایجاد «سامانه اقدامات حمایتی» با اجرای ماده (۱۶۶) آیین نامه اجرایی سازمان</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور - کوتاه مدت)</p> <p>۷) نظارت مؤثر بر کمپ های نگهداری معتادان موضوع مواد (۱۵) و (۱۶) قانون مبارزه با مواد مخدر برای اطمینان از عدم بازگشت معتادان به چرخه اعتیاد با پیگیری اجرای برنامه های اصلاحی مؤثر نظیر اقدامات درمانی و مددکاری (دادستانی کل کشور، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p>				
<p>سند جدید با حفظ کلیت ساختار ارزیابی عملکرد، برخی اصلاحات و توسعه های جزئی را اعمال کرده اما در عین حال دامنه اثرگذاری اصلی سند اول را محدود کرده؛ زیرا در سند اول ارزیابی مشخصاً بر مسئولان و مأموران اجرای احکام کیفری متمرکز بود که نقطه اتصال بین دستگاه قضائی و نظام اصلاح و تربیت هستند؛ درحالی که سند جدید تمرکز را به مسئولان و کارکنان زندان تغییر داده که هرچند از نظر اجرایی مهم اند، اما نقش آنها بیشتر محدود به درون زندان است و ارتباط مستقیم و کامل با فرایند اجرای احکام کیفری ندارند. همچنین</p>	<p>۱) ارزیابی عملکرد مسئولان و مأموران اجرای احکام کیفری مبتنی بر شاخص هایی نظیر کمیت و کیفیت اجرای حکم، میزان اثربخشی در حرفه آموزی و اشتغال مجرمان، اجرای طرح طبقه بندی زندانیان، جلب مشارکت نهادهای مردمی در فرایند اصلاح مجرمان و صلح و سازش، جلب مشارکت نهادهای فرهنگی برای اصلاح باورها، انجام اقدامات تربیتی، نتایج اعلام نظر برخط زندانیان و نتایج نظارت ها و بازرسی های پنهان، فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه با ایجاد «سامانه جامع عملکرد مسئولان و مأموران اجرای احکام کیفری» برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه، با قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی برای مأموران و محوریت نتایج ارزیابی این سامانه در تعیین وضعیت افراد در نظام های منابع انسانی از جمله جبران خدمات، ارتقاء شغلی، نقل و انتقال و تمدید قرارداد (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) ارزیابی عملکرد مسئولان و کارکنان زندان مبتنی بر شاخص هایی نظیر کمیت و کیفیت اجرای حکم، میزان</p>	<p>راهبرد ۱: استقرار نظام ارزیابی عملکرد مبتنی بر نتیجه برای مسئولان و مأموران اجرای احکام کیفری</p> <p>سند جدید:</p> <p>راهبرد: استقرار نظام ارزیابی عملکرد مبتنی بر نتیجه برای مسئولان و کارکنان زندان</p> <p>سند جدید با تغییر عنوان راهبرد، دامنه ارزیابی عملکرد را از «مسئولان و مأموران اجرای احکام کیفری» به «مسئولان و کارکنان زندان» محدود کرده که موجب کاهش پوشش و کارآمدی راهبرد شده؛ چون سند اول بر کل زنجیره اجرای</p>	<p>عامل ۲: انگیزه کم برخی مسئولان و مأموران اجرای احکام کیفری برای مشارکت در فرایند اصلاح مجرمان</p> <p>سند جدید:</p> <p>عامل ۲: انگیزه کم برخی مسئولان و کارکنان زندان برای مشارکت در فرایند اصلاح مجرمان</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>اگرچه سند جدید بندهایی مثل نظرات مراجعان و اجرای ماده ۳۴۰ آیین نامه سازمان زندان ها را اضافه کرده است. این تغییرات جایگزین دقیق برای ابعاد نظارتی سند اول به شمار نمی آید و در مجموع سند دوم نسبت به سند اول پوشش کمتری بر زنجیره اجرای حکم و تأثیرات اجتماعی آن دارد.</p>	<p>اثر بخشی در حرفه آموزی و اشتغال محکومان، اجرای طرح طبقه بندی زندانیان، جلب مشارکت نهادهای مردمی در فرایند اصلاح مجرمان و صلح و سازش، جلب مشارکت نهادهای فرهنگی برای اصلاح باورها، انجام اقدامات تربیتی، نتایج اعلام نظر بر خط زندانیان و مراجعان و نتایج نظارت ها و بازرسی های پنهان، فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه با ایجاد «سامانه جامع عملکرد مسئولان و کارکنان زندان» برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه، با قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی برای کارکنان و محوریت نتایج ارزیابی این سامانه در تعیین وضعیت افراد در نظام های منابع انسانی از جمله جبران خدمات، ارتقای شغلی، نقل و انتقال و تمدید قرارداد و اجرای ماده (۳۴۰) آیین نامه اجرایی سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادستانی کل کشور - میان مدت)</p>	<p>حکم از صدور تا اجرای نهایی تمرکز داشت؛ در حالی که در سند جدید تنها به بخشی از این زنجیره یعنی داخل زندان پرداخته شده و بنابراین ظرفیت نظارت بر رفتار و عملکرد گروه های مؤثر بر اصلاح مجرمان به شکل ناقص تری لحاظ شده است.</p>			
<p>*** سند جدید با تمرکز ویژه بر عامل «فقدان زمینه مناسب برای اشتغال پایدار زندانیان» نسبت به سند قبلی تحول بنیادینی ایجاد کرده؛ زیرا با طراحی یک راهبرد مستقل برای توسعه نظام اشتغال، زنجیره کاملی از آموزش، تأمین مالی، تولید، بازاریابی و فروش را پیش بینی کرده که در سند اول تنها به صورت پراکنده و محدود به آن پرداخته شده بود. سند</p>	<p>سند جدید: (۱) بازنگری در نظام حرفه آموزی و اشتغال زندانیان با محوریت توسعه کسب و کارهای خرد و خانگی مبتنی بر قابلیت های فردی ایشان و برقراری ارتباط حداکثری میان حرفه فعالیت آنها با تقاضای بازار کار خارج از زندان و بازاریابی تولیدات زندانیان با اولویت استفاده از ظرفیت های فضای مجازی (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، بنیاد تعاون زندانیان، دادگستری استان ها - میان مدت) (۲) استقرار نظام جبران خدمات عادلانه و انگیزه بخش برای زندانیان و ترغیب کارکنان زندان به مشارکت فعال در اشتغال زندانیان با تخصیص بخشی از افزایش ارزش افزوده فعالیت اقتصادی در زندان به ایشان (سازمان زندان ها و</p>	<p>سند جدید: راهبرد: توسعه نظام اشتغال زندانیان با تکمیل زنجیره تأمین مالی، حرفه آموزی و بازاریابی محصولات</p>	<p>سند جدید: عامل ۳: فقدان زمینه مناسب برای اشتغال پایدار زندانیان</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
جدید با گسترش همکاری نهادهای حاکمیتی، خصوصی و مردمی، تدوین شاخص ارزیابی عملکرد بنیاد تعاون براساس اشتغال زندانیان، بهره گیری از ظرفیت فضای مجازی و بازار واقعی، و همچنین ایجاد انگیزه برای کارکنان زندان و تأسیس انجمن خیرین اشتغال، عملاً تمام موانع ساختاری و اجرایی موجود در سند قبلی را رفع کرده و جای خالی اقدامات هماهنگ، منابع مالی مشخص، مشوق های قانونی و نگاه سیستمی را به خوبی پر کرده و در نتیجه نسبت به سند قبلی هم از نظر جامعیت و هم از نظر قابلیت اجرا به مراتب قوی تر و مؤثرتر است.	<p>اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، بنیاد تعاون زندانیان - میان مدت)</p> <p>۳) فراهم سازی امکان فعالیت نهادهای مردمی، شرکت های تعاونی، خصوصی، دولتی و کارآفرینان اجتماعی در ایجاد و اداره مؤسسات تولیدی، اقتصادی و خدماتی در داخل و خارج از زندان و ایجاد فضای رقابتی با بنیاد تعاون زندانیان و اجرای مواد (۱۷۵) و (۱۷۶) آیین نامه اجرایی سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، بنیاد تعاون زندانیان، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۴) اصلاح رویکرد بنیاد تعاون زندانیان با تمرکز بر ایجاد اشتغال زندانیان و مشارکت در توسعه فضای کارگاهی زندان و تعیین میزان درآمد زندانیان از اشتغال به عنوان شاخص نهایی ارزیابی عملکرد بنیاد، چابک سازی در حوزه منابع انسانی و تخصیص تمامی منافع، عایدات و مازاد درآمدهای آن در حال و آینده به موضوع حرفه آموزی و اشتغال زندانیان و کسب درآمد این بنیاد منحصرأ از طریق ایجاد اشتغال برای زندانیان (بنیاد تعاون زندانیان، سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور - میان مدت)</p> <p>۵) استفاده حداکثری از توان نهادهای حاکمیتی مسئول در زمینه اشتغال نظیر ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)، بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی، کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور و سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور به منظور توسعه نظام حرفه آموزی و اشتغال زندانیان و خانواده های آنان (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>تربیتی کشور، دادگستری استان ها، انجمن های حمایت از زندانیان - کوتاه مدت)</p> <p>۶) پیگیری استفاده حداکثری از ظرفیت های توسعه اشتغال زایی در کشور از قبیل جذب سهم اختصاصی از تسهیلات مالی اشتغال زایی کشور مندرج در قانون بودجه سالانه، فروش محصولات تولیدی زندانیان به بخش دولتی و تصویب معافیت های مالیاتی برای حمایت از اشتغال زندانیان (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادگستری استان ها - کوتاه مدت)</p> <p>۷) کمک به تأسیس انجمن خیرین اشتغال زندانیان در سطح ملی و استانی به منظور استفاده حداکثری از توان خیرین و نهادهای مردمی برای توسعه اشتغال زندانیان (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادگستری استان ها - میان مدت)</p>				
<p>سند جدید با حفظ ساختار اصلی اقدامات حمایتی پس از آزادی زندانیان، آن را دقیق تر، هدفمندتر و کاربردی تر کرده، زیرا علاوه بر تأکید بر آموزش، ارتباط با خانواده، تعیین حامی و رصد وضعیت زندانیان آزاد شده، همکاری نهادهای مرتبط با اشتغال و آسیب های اجتماعی و الزام به اجرای ماده ۱۶۸ آیین نامه اجرایی را نیز</p>	<p>۱) ارائه آموزش های لازم به زندانیان در شرف آزادی، توسعه ارتباط با خانواده زندانیان، شناسایی موانع اصلی فعالیت سالم آنها در جامعه، پیگیری تعیین حامی برای ایشان با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و روان شناختی آنها و نوع جرائم با فعال سازی ظرفیت هایی نظیر دستگاه های مسئول، بخش خصوصی، نهادهای مردمی و خیرین برای رفع این موانع و رصد مستمر وضعیت این افراد به منظور اطمینان از بازگشت محکومان به زندگی شرافتمندانه با ایجاد «سامانه حمایت و مراقبت پس از خروج» برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها - بلندمدت)</p>	<p>راهبرد ۱: ارتقاء نظام حمایت و مراقبت پس از خروج محکومان از زندان سند جدید:</p> <p>راهبرد: ارتقاء نظام حمایت و مراقبت پس از خروج محکومان از زندان</p>	<p>عامل ۱: دشواری بازگشت محکومان به جامعه سند جدید: عامل ۱: دشواری بازگشت محکومان به جامعه</p>	<p>چالش ۳: عدم حمایت مؤثر از محکومان پس از اتمام دوره حبس سند جدید: چالش ۳: عدم حمایت مؤثر از محکومان پس از اتمام دوره حبس</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>افزافه کرده که پیوند عملیاتی میان برنامه و ظرفیت های قانونی موجود برقرار می کند. همچنین با تمرکز بر حذف موانع غیرضروری مانند الزام به ارائه گواهی عدم سوء پیشینه، یک مانع مهم ساختاری را که در سند قبلی تنها به صورت کلی و غیرمصدافی به آن پرداخته شده بود، شناسایی و برای رفع آن راهکار قانونی مشخص ارائه کرده؛ بنابراین سند جدید هم از نظر دقت اجرایی و هم از نظر ظرفیت سازی حقوقی، نسبت به سند قبل پیشرفته تر و کارآمدتر است.</p>	<p>۲) جلب مشارکت بخش خصوصی، نهادهای مردمی و خیرین به حمایت از زندانیان و کمک به بازگشت محکومان به زندگی شرافتمندانه پس از اتمام دوره حبس از طریق تمهید ابزارها و مشوق های حاکمیتی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان ها - میان مدت)</p> <p>۲) پیگیری از دستگاه ها و نهادهای حمایتی و جلب مشارکت نهادهای مردمی، خیرین، شرکت های تعاونی، خصوصی و کارآفرینان اجتماعی برای اولویت دهی به ایجاد اشتغال برای خانواده زندانیان دارای ضعف در تأمین معیشت (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، دادگستری استان ها، انجمن های حمایت زندانیان - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) ارائه آموزش های لازم به زندانیان و مددجویان کانون های اصلاح و تربیت در شرف آزادی، توسعه ارتباط با خانواده زندانیان، شناسایی موانع اصلی فعالیت سالم آنها در جامعه، پیگیری تعیین حامی برای ایشان با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و روان شناختی آنها و نوع جرائم با فعال سازی ظرفیت های دستگاه های مسئول، بخش خصوصی، نهادهای مردمی و خیرین برای رفع این موانع و رصد مستمر وضعیت این افراد به منظور اطمینان از بازگشت محکومان به زندگی شرافتمندانه با ایجاد «سامانه حمایت و مراقبت پس از خروج» برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه با همکاری نهادهای فعال در زمینه اشتغال و آسیب های اجتماعی و اجرای ماده (۱۶۸) آیین نامه</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	اجرای سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم، دادگستری استان ها، انجمن های حمایت از زندانیان - میان مدت) ۲) کمک به بازگشت زندانیان به فعالیت های اجتماعی پس از اتمام دوره حبس و رفع موانع اشتغال آنها مانند لزوم ارائه گواهی عدم سوء پیشینه در موارد غیر ضروری با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان ها - بلندمدت)				
** سند جدید با افزودن مؤلفه «رصد و پایش هوشمند» نسبت به سند قبلی تحول مهمی ایجاد کرده، چون صرف اعمال محدودیت موقت پس از آزادی که در سند اول آمده بود، بدون سازوکار کنترل مستمر، ضمانت اجرایی کافی نداشت؛ در حالی که در سند جدید با اضافه شدن کنترل هوشمند، امکان نظارت پیوسته و هدفمند بر رفتار آزادشدگان فراهم شده و این باعث می شود اعمال محدودیت ها هم مؤثرتر و هم عادلانه تر باشد. همچنین ورود دادگستری استان ها به عنوان یکی از مجریان، جنبه	۱) اعمال موقت محدودیت در حوزه های نظیر تغییر محل سکونت، تغییر محل اشتغال، ثبت شرکت و انجام معاملات برای مجرمان حرفه ای و مرتکبان جرائم مهم پس از اتمام حبس متناسب با نوع جرائم توأم با نظام های حمایتی و کاهش تدریجی محدودیت ها متناسب با اصلاح رفتار با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دادستانی کل کشور، سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت) سند جدید: ۱) رصد و پایش (کنترل) هوشمند و موقت مجرمان حرفه ای، سابقه دار و خطرناک و مرتکبان جرائم مهم پس از اتمام حبس و اعمال موقت محدودیت در حوزه هایی نظیر محل سکونت، محل اشتغال، ثبت شرکت و انجام معاملات، متناسب با نوع جرائم توأم با نظام های حمایتی و کاهش تدریجی محدودیت ها متناسب با اصلاح رفتار مجرمان با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (دادستانی کل کشور، سازمان	راهبرد ۱: نظارت موقت بر مجرمان حرفه ای پس از اتمام دوره حبس سند جدید: راهبرد: نظارت موقت بر مجرمان حرفه ای پس از اتمام دوره حبس	عامل ۲: ضعف در رهگیری و نظارت بر مجرمان حرفه ای پس از اتمام دوره حبس سند جدید: عامل ۲: ضعف در رهگیری و نظارت بر مجرمان حرفه ای پس از اتمام دوره حبس		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
نظارت میدانی را تقویت کرده و در مجموع سند جدید با افزودن فناوری و تقویت اجرای میدانی، نواقص عملیاتی سند اول را برطرف کرده و چارچوب کارآمدتری برای بازاجتماعی سازی همراه با کنترل دقیق ارائه داده است.	زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، دادگستری استان ها - بلندمدت)				
سند جدید با حفظ محورهای اصلی سند قبلی، دامنه و عمق اقدامات را به طور چشمگیری گسترش داده و از یک چارچوب محدود در تسهیل ثبت معاملات و حذف تدریجی معاملات عادی، به یک نظام یکپارچه ثبت رسمی اموال غیرمنقول با پوشش حقوق متنوع ملکی، شفافیت مالی، تسهیل خدمات، نظارت الکترونیکی و کنترل دقیق تر بازار املاک تبدیل کرده است. برخلاف سند اول که بیشتر بر اسنادسازی قراردادهای و حذف تدریجی معاملات	<p>۱) تسهیل فرایند ثبت رسمی معاملات املاک با استانداردهای قراردادهای در «سامانه ثبت آنی» و ایجاد دسترسی مشاوران املاک و عموم مردم به این سامانه برای انعقاد قرارداد و همچنین ایجاد زیرساخت انجام بعضی اعمال حقوقی مهم نظیر پیش فروش ساختمان و مشارکت در ساخت در این سامانه با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>۲) عدم ارائه خدمات قضائی و ثبتی به دعاوی مرتبط با اعمال حقوقی ثبت نشده در دفاتر املاک الکترونیک با تعیین موعد مقرر از پیش اعلام شده و تعیین تکلیف حقوق مکتسبه و ثبت نشده قبلی ادعاهای عادی با تعیین دوره زمانی مشخص (دوره گذار) با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p>	<p>راهبرد ۱: ترغیب اشخاص به تبدیل معاملات عادی به اسناد رسمی</p> <p>سند جدید: راهبرد: ترغیب به انجام معاملات رسمی</p>	<p>عامل ۱: اعتبار معاملات عادی</p> <p>عامل ۱: اعتبار معاملات عادی</p>	<p>چالش ۱: تنزل مالکیت اموال غیر منقول</p> <p>سند جدید: چالش ۱: تنزل مالکیت اموال غیر منقول</p>	<p>مأموریت ۷: «حمایت از حقوق مالکیت اشخاص» [پاورقی ۹]</p> <p>سند جدید: مأموریت ۷: «حمایت از حقوق مالکیت اشخاص» [پاورقی ۸]</p>

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>ثبت نشده تمرکز داشت، سند جدید با پیگیری تصویب طرح الزام ثبت رسمی، برخط شدن کامل استعلامات، اصلاح سامانه جامع املاک برای پوشش همه حقوق عینی، ایجاد سکوی دیجیتال خدمات ثبتی، و تدوین نظام شناسه یکتا، زمینه تحقق کامل حاکمیت ثبتی بر بازار املاک را فراهم کرده است. همچنین موضوعات مهمی مانند ثبت ثمن واقعی، دسترسی غیرحضور به سوابق ملکی و تقویت پاسخگویی دفاتر اسناد رسمی نیز که در سند اول غایب بود، در سند جدید به طور جامع پیش بینی شده و جبران خسارت ناشی از خطاهای ثبتی با دربرگیری هم دفاتر رسمی و هم ادارات ثبت، تقویت شده است. بنابراین سند جدید نسبت به سند اول هم جامع تر است، هم دقیق تر و هم با پیش بینی ابزارهای فناورانه و حقوقی، گام بلندی به سوی شفاف سازی بازار ملک، کاهش دعاوی، و افزایش کارآمدی نظام ثبت برداشته است.</p>	<p>۳) جبران خسارت متضرران ناشی از خطا در عملیات ثبتی املاک با فراهم سازی زمینه تشکیل «صندوق جبران خسارات» توسط دفاتر اسناد رسمی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) پیگیری تصویب و اجرای طرح «الزام به ثبت رسمی معاملات اموال غیرمنقول» (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس، معاونت راهبردی - میان مدت)</p> <p>۲) تسهیل فرایند ثبت رسمی معاملات املاک با استانداردسازی قراردادها در «سامانه ثبت آنی» و ایجاد دسترسی مشاوران املاک و عموم اشخاص به این سامانه برای انعقاد قرارداد (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>۳) عدم رسیدگی قضائی در رابطه با اعمال حقوقی ثبت نشده ناقل حقوق عینی املاک دارای سند حدنگار (کاداستری) و تعیین تکلیف حقوق مکتسبه ثبت نشده قبلی این املاک با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>۴) جبران خسارت متضرران ناشی از خطا در عملیات ثبتی املاک با فراهم سازی زمینه تشکیل «صندوق جبران خسارات» توسط دفاتر اسناد رسمی و کارکنان ادارات ثبت با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>۵) برخط و آنی شدن کلیه استعلامات لازم جهت ثبت نقل و انتقال حقوق راجع به املاک نظیر استعلامات مالیاتی و تأمین اجتماعی و همچنین برخط و آنی شدن دریافت پاسخ این استعلامات و پرداخت های لازم و «رفع تکلیف اداره ثبت، سردفتر و منتقل الیه در صورت عدم دریافت پاسخ استعلام» با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>۶) اصلاح سامانه جامع املاک و اسناد به منظور ثبت کلیه حقوق مالکیت راجع به املاک از قبیل مالکیت عین، مالکیت منافع، حق انتفاع، حق ارتفاق، حقوق رهنی، سرقفلی، حق کسب و پیشه و تجارت و همچنین ثبت برخط و آنی اعمال حقوقی ناقل حقوق فوق و تعهدات و فسخ و اقاله آنها از قبیل پیش فروش ساختمان و مشارکت در ساخت، وقایع حقوقی، آرای قطعی، دستورات و تصمیمات مراجع قضائی، شبه قضائی، کمیسیون ها از قبیل کمیسیون های ماده (۹۹) و ماده (۱۰۰) شهرداری، شوراها و سایر مراجع در رابطه با ایجاد و سلب حقوق راجع به این اموال و پاسخ برخط و آنی به استعلامات انجام شده درباره این اطلاعات (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>۷) الزام سردفتران به ثبت ثمن واقعی اظهار شده توسط طرفین معامله در سامانه ثبت الکترونیک اسناد و متن سند رسمی و همچنین مستقل نمودن مأخذ هزینه های ثبت سند و معامله از ثمن واقعی با حفظ درآمدهای دولت، انعکاس آن در استعلامات بعدی راجع به سند یا مورد معامله با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>۸) فراهم سازی امکان مشاهده برخط و غیر حضوری تمام سوابق ثبتی ملک و پرونده ثبتی آن توسط مالک رسمی و قابلیت اشتراک گذاری آن با ذی نفع مورد تأیید مالک (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - بلندمدت)</p> <p>۹) ارائه الکترونیکی تمام خدمات ثبتی از طریق «سکوی خدمات دیجیتال ثبتی» و «پنجره ملی خدمات دولت هوشمند» و الزام به استفاده از امضای الکترونیکی برای دریافت خدمات ثبتی مانند خدمات ثبتی دفاتر اسناد رسمی، دفاتر ازدواج و طلاق و ادارات ثبت شرکت ها (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>۱۰) ارائه غیر حضوری تمامی خدمات ثبتی قابل ارائه در دفاتر اسناد رسمی از طریق سکوهای بخش خصوصی و با تأیید حضوری (در محل دفتر خانه یا به صورت سیار خارج از آن) یا غیر حضوری توسط یکی از سردفتران اسناد رسمی با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - بلندمدت)</p> <p>۱۱) پیگیری تخصیص شناسه یکتا به هر واحد از املاک دارای دستور نقشه صادره از مراجع قانونی شامل تعداد طبقات، سطح اشغال و تعداد واحدهای هر طبقه و فراهم شدن امکان تنظیم سند رسمی پیش فروش ساختمان به همراه کلیه ملحقات، متعلقات، منضات و امتیازات با استفاده از شناسه یکتای مذکور با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>۱۲) پیگیری ایجاد نظام یکتای شناسه دهی به املاک اعم از عرصه، اعیان و اجزای اعیان با ادغام شناسه های مورد</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	استفاده دستگاه های اجرایی نظیر پلاک ثبتی، کد پستی و کد نوسازی شهرداری ها و مینا قراردادن نظام یکتای جدید توسط تمامی دستگاه ها با اصلاح قوانین و مقررات (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)				
<p>***</p> <p>سند جدید با شناسایی عامل مشخص «دشواری مراحل صدور سند حدنگار» و طراحی یک راهبرد متمرکز بر اصلاح فرایندها و موانع قانونی، نسبت به سند پیشین که فاقد این سطح از تمرکز و جزئی نگری بود، گامی دقیق و نظام مند برداشته است. برخلاف رویکرد کلی و پراکنده سند قبلی در خصوص صدور سند رسمی، سند جدید با هدف گذاری دقیق، از یک سو امکان صدور سند حتی در شرایط وجود بدهی یا جریمه را با راه حل هایی نظیر صدور اسناد تفکیکی و تسهیم بدهی میان مالکان فراهم کرده و از سوی دیگر در اراضی کشاورزی با ترکیب رویکرد حمایتی و پیشگیرانه از خرد شدن زمین ها، ضمن تسهیل صدور سند، به حفظ بهره وری اقتصادی زمین</p>	<p>سند جدید:</p> <p>۱) فراهم سازی امکان تنظیم صورت مجلس تفکیکی و سند رسمی تقسیم نامه پیش از صدور گواهی پایان کار برای مالکان املاکی که صدور گواهی پایان کار برای آنها منوط به پرداخت جریمه یا بدهی به دستگاه های اجرایی و بانک ها باشد و همچنین فراهم سازی امکان صدور گواهی پایان کار تفکیکی و سند مالکیت رسمی تفکیکی برای هر یک از مالکانی که سهم خود از جریمه یا بدهی مذکور را به نسبت قدرالسهم ایشان از عرصه پرداخت نموده اند، با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>۲) اعطای سند مالکیت به کلیه اراضی کشاورزی با هر مساحتی که مالک آن، مالک هیچ یک از اراضی کشاورزی مجاور نباشد و سپس جلوگیری از هرگونه افراز، تقسیم و تفکیک اراضی مذکور براساس «قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی» و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی و منوط نمودن تنظیم سند انتقال اراضی با کاربری کشاورزی به تأییدیه برخط و آنی وزارت جهاد کشاورزی مبنی بر حفظ کاربری با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p>	<p>سند جدید:</p> <p>راهبرد: اصلاح فرایند و رفع موانع قانونی صدور سند حدنگار</p>	<p>سند جدید:</p> <p>عامل ۲: دشواری مراحل صدور سند حدنگار</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>نیز توجه کرده است. همچنین با ارائه خدمات غیرحضورى گسترده در فرایندهای تجمیع، تفکیک، افراز، قطعیت تصمیمها و حذف الزامات فیزیکی یا مالکیتی غیرضرور در تجمیع املاک، پیچیدگیهای موجود در صدور اسناد را به صورت نظاممند و واقع بینانه کاهش داده است. در مجموع سند جدید با بهره گیری همزمان از اصلاحات حقوقی، ارتقای زیرساخت دیجیتال، و حذف موانع زائد، سندی کارآمد، اجرایی و تحول آفرین در زمینه تسهیل صدور سند حدنگار است که کاستیهای اساسی سند قبلی را به طور کامل پوشش می دهد.</p>	<p>۳) ارائه غیرحضورى تمامی خدمات ثبتی از قبیل درخواست تجمیع پلاک های ثبتی، درخواست تفکیک آبارتمانی، درخواست افراز، درخواست صدور گواهی عدم افراز، بارگذاری الکترونیک نقشه های عرصه و اعیان، گواهی قطعیت تصمیم واحد ثبتی و درخواست توقف دائمی یا موقت اجرای این درخواستها و همچنین فراهم سازی امکان تصدیق الکترونیک صورت جلسه تجمیع، تفکیک و افراز املاک در سامانه یکپارچه سازمان ثبت اسناد و املاک کشور با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>۴) تسهیل فرایند درخواست افراز، صدور گواهی عدم افراز و صدور دستور فروش املاک مشاعی با ایجاد امکان درخواستهای مرتبط به صورت غیرحضورى و از طریق سامانه و صدور گواهی عدم افراز براساس ضوابط ابلاغ شده از سوی مراجع ذیصلاح مانند ضوابط حداقل حد نصاب مساحت، بدون استعلام از آنها با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p>				
	<p>۵) تسهیل تنظیم سند رسمی تجمیع املاک مجاور از طریق رفع الزام به فقدان مانع فیزیکی، رفع الزام به مشابهت این املاک از نظر کاربری و رفع الزام به مطابقت مالکان و مقدار سهم ایشان از املاک مذکور پیش از تجمیع و فراهم شدن امکان تعیین و ثبت سهم هر یک از مالکان از ملک تجمیعی با ثبت سند تجمیع نامه در دفاتر اسناد رسمی (مشابه سند تقسیم نامه) و همچنین فراهم شدن امکان تجمیع املاک مرهونه در صورت اجازه مرتبه با اصلاح قوانین و مقررات</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - کوتاه مدت)				
<p>***</p> <p>سند جدید با حفظ چارچوب های اصلی، دقت فنی و حقوقی را ارتقا داده و ضعف های اجرایی سند قبلی را پوشش داده است. در بخش نقشه برداری، شرط بیمه مسئولیت برای شرکت ها اضافه شده که ضمانت جبران خطا را تقویت کرده است. اولویت بندی اراضی شهری و کشاورزی و تعیین تکلیف هم زمان پرونده های قضائی باعث انجام بیشتر طرح حدنگاری شده، اعمال محدودیت های مکان مبنا هم با پاسخ برخط و اتصال به طرح های شهری و روستایی دقیق تر و مؤثرتر شده، و الزام دستگاه ها به استفاده از داده های سامانه نیز با حفظ کارکرد، ساده سازی شده است. در مجموع، سند جدید جامع تر و اجرایی تر از سند قبلی است.</p>	<p>(۱) نقشه برداری اراضی کشور با برون سپاری حداکثری و خرید خدمات از شرکت های معتبر تخصصی صاحب صلاحیت دارای مسئولیت تضامنی (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>(۲) استعلام نقشه های دارای نقص اطلاعات مالکیت از دستگاه های موضوع قانون حدنگار در بازه زمانی مشخص به منظور تعیین تکلیف اراضی تحت مالکیت با تولیت خود (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>(۳) اولویت دهی به تعیین حدود و صدور اسناد حدنگاری شده برای اراضی ملی و منابع طبیعی (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - کوتاه مدت)</p> <p>(۴) اعمال هوشمند محدودیت های قانونی مکان مبنا نظیر محدودیت های طرح تفصیلی شهرها، حد نصاب فنی اراضی کشاورزی و نوع کاربری هر پهنه در «سامانه مدیریت حدنگاری» (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>(۵) توسعه پوشش نقشه برداری با استفاده از ظرفیت گیرنده های ثابت ماهواره ای سایر دستگاه ها و نهادها (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - کوتاه مدت)</p> <p>(۶) پیگیری اخذ نقشه ها و اطلاعات املاک متعلق و تحت نظارت دستگاه های اجرایی و الزام این دستگاه ها به</p>	<p>راهبرد ۱: افزایش صدور اسناد حدنگاری شده سند جدید: راهبرد ۲: افزایش صدور اسناد حدنگاری شده</p>	<p>عامل ۲: ضعف در دقت تعیین حدود در اسناد مالکیت سند جدید: عامل ۳: ضعف در دقت تعیین حدود در اسناد مالکیت</p>		

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>فراخوانی داده مکانی اراضی از «سامانه مدیریت حدنگاری» با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان بازرسی کل کشور، دادستانی کل کشور، معاونت حقوقی و امور مجلس - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>(۱) نقشه برداری اراضی کشور با برون سپاری حداکثری و خرید خدمات از شرکت های نقشه برداری معتبر تخصصی صاحب صلاحیت دارای بیمه مسئولیت برای جبران خسارات ناشی از بروز هرگونه خطا مستقل از وجود یا فقدان قصور و تقصیر شرکت مذکور (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>(۲) اجرای کامل طرح حدنگاری با اولویت اراضی شهری و کشاورزی و همچنین تعیین تکلیف پرونده های مطرح در شعب دادگاه های ذی ربط و کمیسیون های رفع تداخلات (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - بلندمدت)</p> <p>(۳) اعمال هوشمند محدودیت های قانونی مکان مبنا نظیر حدنصاب فنی اراضی کشاورزی و نوع کاربری هر پهنه، پاسخ برخط و آنی به استعلام محدوده قرارگیری اراضی و املاک در اراضی ملی و یا مستثنیات و طرح تفصیلی یا طرح هادی روستاها در «سامانه مدیریت حدنگاری» با همکاری دستگاه های ذی ربط و اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>(۴) پیگیری اخذ نقشه ها و اطلاعات املاک متعلق و تحت نظارت دستگاه های اجرایی و الزام این دستگاه ها به فراخوانی داده مکانی اراضی از «سامانه مدیریت حدنگاری»</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)				
	۱) ایجاد نسخه الکترونیک اسناد کاغذی با استفاده حداکثری از ظرفیت های درونی قوه قضائیه و همچنین خرید خدمات از شرکت های فناور صلاحیت دار با ایجاد مسئولیت تضامنی و رعایت ملاحظات امنیتی (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - بلندمدت)	راهبرد ۱: الکترونیکی نمودن اسناد مالکیت	عامل ۳: امکان جعل و مفقود شدن اسناد مالکیت		
<p>***</p> <p>سند جدید با تمرکز بر ایجاد «سامانه خودکاربری اجرای ثبت»، فرایند اجرای ثبت را از یک ساختار نیمه هوشمند در سند قبلی به یک چرخه کاملاً خودکار، آنی و بدون مداخله انسانی ارتقا داده است. برخلاف سند قبلی که بیشتر بر هوشمندسازی اجزای منفرد مانند ارجاع، ابلاغ یا شناسایی دارایی تأکید داشت، سند جدید ثبت، پیگیری، پرداخت، صدور اجرائیه و حتی توقیف اموال را به صورت یکپارچه،</p>	<p>۱) الکترونیکی نمودن فرایند درخواست اجرای ثبت، هوشمندسازی ارجاعات، انجام نیابت های اجرایی و استعلامات با دسترسی برخط به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی و اعمال هوشمند مواعد با ایجاد «سامانه اجرای ثبت» (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - میان مدت)</p> <p>۲) شناسایی دارایی و اموال منقول و غیرمنقول اشخاص با دسترسی برخط مأموران اجرای ثبت به پایگاه های اطلاعاتی مراجع حاکمیتی (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p> <p>۳) استفاده حداکثری از فناوری های روز و هوش مصنوعی به منظور ارائه نظرات کارشناسی به جای ارجاع به کارشناس و در موارد غیرقابل جایگزینی با هوش مصنوعی، ارجاع سامانه ای، هوشمند و بدون مداخله عامل انسانی به</p>	<p>راهبرد ۱: حذف حداکثری مداخلات انسانی در فرایند اجرای ثبت سند جدید:</p> <p>راهبرد ۱: حذف حداکثری مداخلات انسانی در فرایند اجرای ثبت</p>	<p>عامل ۱: وجود زمینه های خطا و اطاله در فرایندهای اجرای ثبت سند جدید: عامل: وجود زمینه های خطا و اطاله در فرایندهای اجرای ثبت</p>	<p>چالش ۲: ضعف در صیانت از حقوق در اجرای ثبت سند جدید: چالش ۳: ضعف در صیانت از حقوق اشخاص در اجرای ثبت سند جدید:</p>	

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
<p>سامانه محور و متصل به داده های حاکمیتی طراحی کرده است. همچنین با حذف ابلاغ پیش از توقیف و جایگزینی آن با ابلاغ خودکار پس از اقدام، ضعف اجرایی مهم سند قبلی در مواجهه با فرار از دین را نیز اصلاح کرده است. در نتیجه، سند جدید نسبت به سند قبلی هم سریع تر، هم دقیق تر و هم با اتکای بیشتر به فناوری و داده های واقعی، کارآمدتر طراحی شده است.</p>	<p>کارشناسان و دریافت نظرات از همین طریق با اصلاح قوانین و مقررات مرتبط (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مرکز امور وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، مرکز آمار و فناوری اطلاعات، معاونت حقوقی و امور مجلس - بلندمدت)</p> <p>۴) فروش دارایی و اموال شناسایی شده محکومان در سامانه رسمی برگزاری متمرکز مزایده ها (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - کوتاه مدت)</p> <p>۵) تسریع در فرایند ابلاغ اجرائیه ثبت و افزایش ضمانت اجرای آن با استفاده از بستر «سامانه ثبت نام الکترونیکی» (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p>				
	<p>سند جدید:</p> <p>۱) فراهم سازی امکان ثبت کلیه درخواست ها، دریافت و پرداخت های تمام یا بخشی از تعهدات لازم الاجرا، امکان احراز سامانه ای پرداخت پیگیری و مشاهده وضعیت پرونده به صورت برخط، آبی و غیرحضوری با ایجاد «سامانه خودکاربری اجرای ثبت» و همچنین فراهم سازی امکان ارائه خدمات مذکور توسط سکویهای بخش خصوصی (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - کوتاه مدت)</p> <p>۲) صدور اجرائیه الکترونیکی در سامانه خودکاربری اجرای ثبت بدون نیاز به تأیید کارکنان اجرا از طریق فراخوانی برخط داده ها و اطلاعات از سامانه های حاکمیتی حاوی اطلاعات مرتبط با تعهدات لازم الاجرا نظیر سامانه های</p>				

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	<p>سمات و صیاد بانک مرکزی و ثبت الکترونیکی اسناد (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - کوتاه مدت)</p> <p>۳) حذف هر گونه ابلاغ و اخطاریه به متعهد (بدهکار) قبل از توقیف اموال بدهکار به منظور جلوگیری از فرار از پرداخت دین و ابلاغ خودکار توقیف مال با استفاده از سامانه «ابلاغ الکترونیکی قضائی» (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، مرکز آمار و فناوری اطلاعات - کوتاه مدت)</p>				
	<p>۱) ارزیابی عملکرد مأموران اجرای ثبت مبتنی بر شاخص هایی نظیر وصول مطالبات در موعد مقرر، درصد وصول مطالبات، نتایج اعلام نظر برخط مراجعان و نتایج نظارت ها و بازرسی های پنهان، فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه با ایجاد «سامانه جامع عملکرد مأموران اجرای ثبت» برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه، با قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی برای مأموران و محوریت نتایج ارزیابی این سامانه در تعیین وضعیت افراد در نظام های منابع انسانی از جمله جبران خدمات، ارتقاء شغلی، نقل و انتقال و تمدید قرارداد (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)</p> <p>سند جدید:</p> <p>۱) ارزیابی عملکرد کارکنان اجرای ثبت مبتنی بر شاخص هایی نظیر وصول مطالبات در موعد مقرر، درصد وصول مطالبات، نتایج اعلام نظر برخط مراجعان و نتایج نظارت ها و بازرسی های پنهان، فوق العاده و موردی مراجع نظارتی قوه قضائیه با ایجاد «سامانه جامع عملکرد کارکنان اجرای ثبت» برخوردار از دسترسی سلسله مراتبی سازمانی و مراجع نظارتی قوه قضائیه، با قابلیت مشاهده برخط نتایج ارزیابی برای کارکنان و محوریت نتایج ارزیابی این سامانه</p>	<p>راهبرد ۲: ایجاد نظام ارزیابی عملکرد نتیجه گرا برای مأموران اجرای ثبت سند جدید:</p> <p>راهبرد ۲: ایجاد نظام ارزیابی عملکرد نتیجه گرا برای کارکنان اجرای ثبت</p>			

ملاحظات	راه حل پیشنهادی		عامل بروز چالش	چالش های اصلی شناسایی شده	مأموریت
	راهکار (راهکار جزئی)	راهبرد (راهکار کلان و کلی)			
	در تعیین وضعیت افراد در نظام های منابع انسانی از جمله جبران خدمات، ارتقای شغلی، نقل و انتقال و تمدید قرارداد (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - میان مدت)				

ملاحظات، چالش‌ها و پیشنهاده‌ها

الف) خلأها و چالش‌ها:

۱. سند، فاقد برنامه‌ای برای ایجاد احساس ضرورت تحول در میان مدیران و کارکنان قوه قضائیه است و همین موضوع مانع شکل‌گیری اراده لازم برای اجرای واقعی تحول می‌شود.
۲. پیوستگی سند با اسناد بالادستی مانند سند چشم‌انداز و برنامه‌های پنج‌ساله روشن نیست و افق‌های زمانی ذکر شده نیز متناقض است.
۳. نقش نهادهای خارج از قوه قضائیه مانند نهادهای علمی، مردمی یا دولتی در متن سند و اجرای آن مشخص نشده و نحوه مشارکت آنها مبهم است.
۴. اهداف سند بیشتر سلبی و در رفع چالش‌ها تعریف شده و از اهداف ایجابی، مطلوب و سنجش‌پذیر خبری نیست.
۵. هیچ‌گونه اولویت‌گذاری میان چالش‌ها، عوامل، راهبردها و راهکارها صورت نگرفته که باعث کاهش اثربخشی در تخصیص منابع و اجرای دقیق سند می‌شود.
۶. رابطه علی و ساختاری بین اجزای سند مانند پیش‌نیازها و هم‌نیازها مشخص نیست و همین موضوع مانع فهم دقیق توالی اقدامات می‌شود.
۷. زنجیره علی چالش‌ها و عوامل ریشه‌ای در سند تشریح نشده و پیشنهادهای تحلیلی یا پیوست محتوایی برای آن ارائه نشده است.
۸. نقشه راهبردی سند که ارتباط اهداف، راهبردها، اقدامات و شاخص‌ها را به صورت بصری و نظام‌مند نشان دهد، طراحی و ارائه نشده است.
۹. سیاست‌های کلی خانواده به عنوان سند بالادستی ابلاغی رهبری، جایگاه ویژه‌ای به خانواده می‌دهد؛ اما در سند تحول قضائی به درستی بازتاب نیافته و نقش خانواده در همه مأموریت‌ها (پیشگیری، اصلاح، رسیدگی، احقاق حق) نادیده گرفته شده است.
۱۰. رویکرد اسلام به توسعه، خانواده‌محور است، نه فردمحور؛ بنابراین خانواده باید به صورت صریح در الگوی برنامه‌ریزی، اجرا، پایش و حتی طراحی ساختار مدیریتی سند لحاظ شود.
۱۱. سند تحول در حوزه منابع انسانی از نگاه اسلامی به ارزش‌گذاری و تفکیک وظایف و مسئولیت‌های حاکمیتی بر مبنای حساسیت شغلی غفلت کرده و سیاست تمایز مجازات و تکریم بر اساس رتبه و جایگاه در سلسله‌مراتب قضائی رعایت نشده است.
۱۲. اصل بازدارندگی مجازات که باید در تمام مأموریت‌های قوه مانند نظارت، رسیدگی و اجرای صحیح قوانین حضور پررنگ داشته باشد، محدود به بخش اقتصادی و پیشگیری شده و اثرگذاری آن بر سایر حوزه‌ها مغفول مانده است.

۱۳. نقش ارشادی و تربیتی قضات، به عنوان مکمل عملکرد حقوقی و ابزاری برای اصلاح مجرم، نادیده گرفته شده و سلوک اخلاقی در تعامل قضات با مردم و مجرمین جایگاهی در سند ندارد.
۱۴. جذب، تربیت و ارتقای قضات و کارکنان قضائی باید براساس معیارهای ایمانی و صلاحیت‌های دینی و قرآنی باشد؛ اما سند رویکردی صرفاً اداری و فنی دارد و این رویکرد با ساختار اسلامی نظام قضائی در تعارض است.
۱۵. شایستگی‌های تعریف شده برای جذب و ارتقاء منابع انسانی ناقص و عمدتاً فنی و اداری است و فاقد عمق ارزشی و معنوی مورد تأکید اسلام می‌باشد. معیارهای دینی مانند سلامت خانوادگی، پایبندی به احکام فردی و اجتماعی، معرفت قرآنی و شایستگی اخلاقی در این بخش مغفول مانده‌اند.
۱۶. سیاست خانواده‌محوری به‌عنوان سیاست کلان ابلاغی رهبری در سند تحول انعکاس کافی نیافته و در برنامه‌های اجرایی، نظام مدیریتی، و طراحی مأموریت‌ها حضور ندارد.
۱۷. در نسبت جنسیت و شغل، سند باید با تأسی از احکام اسلامی، حدود و جایگاه مناسب زنان و مردان در مسئولیت‌های قضائی و اجرایی را با ظرافت و دقت در نظر بگیرد تا ضمن حفظ حرمت‌ها، کارآمدی نیز حفظ شود.
۱۸. در بحث کشف جرم، تمرکز سند بر عنوانی حداقلی و فاقد عمق است؛ زیرا چالش اصلی، ضعف در شناسایی مجرم، جمع‌آوری ادله و تحصیل حجت شرعی برای اثبات جرم است، نه صرفاً کشف آن.
۱۹. عملکرد پایین سیستم قضائی در پیگیری مؤثر شکایات، به‌ویژه در جرائم عمومی و غیرمشهود، نشان‌دهنده ضعف ساختاری، کمبود منابع انسانی توانمند و فرایندهای ناکارآمد در تحقیقات مقدماتی است.
۲۰. در جرائم رایانه‌ای، سند باید با توجه به تنوع و عمق تهدیدات، نگاه امنیتی-فرهنگی جامعی را اتخاذ کند که هم به جرم‌انگاری نوین و هم به راهکارهای قاطع و بازدارنده توجه داشته باشد.
۲۱. عملکرد ضعیف ضابطین در کشف جرم، شناسایی مجرم و تحصیل ادله، موجب مختومه شدن حجم بالایی از شکایات بدون نتیجه و بی‌اعتمادی عمومی به کارآمدی دستگاه قضائی شده است.
۲۲. شناسایی مجرم واقعی، به‌ویژه در جرائم سازمان‌یافته یا مواردی که عوامل جرم به‌صورت غیرمستقیم یا اجیر شده عمل می‌کنند، اغلب مغفول است و تمرکز بر عامل اجرایی سطحی مانع کشف لایه‌های پنهان جرم می‌شود.

۲۳. ناکارآمدی در جمع‌آوری و حفظ ادله اثباتی به دلیل کمبود تخصص، تعلل اجرایی، فرایندهای زمان‌بر قانونی و ضعف نظارت بر ضابطین و کارشناسان، موجب ضایع شدن حقوق شاکیان و خروج متهمان از چرخه پاسخگویی می‌گردد.

۲۴. فقدان آموزش‌های حرفه‌ای هدفمند، نبود نهاد تخصصی علمی در حوزه کشف و تحلیل جرم، و پراکندگی دستگاه‌های ذی‌ربط بدون سازوکار هماهنگ، از موانع اصلی عملکرد نظام قضائی در این زمینه است.

۲۵. فقدان یکپارچگی اطلاعات کیفری، هویتی، و سوابق متهمان بین نهادهای انتظامی، قضائی و زندان‌ها موجب کندی، خطای قضایی، تصمیم‌گیری نادقیق، و فرار مجرمان شده است.

۲۶. عدم دسترسی بلادرنگ به بانک اطلاعات ثبت احوال مانعی جدی در تشخیص هویت واقعی مظنونین است و فرصت جعل هویت یا پنهان‌کاری را افزایش داده است.

۲۷. بسیاری از تصمیمات قضات در صدور رأی، به‌ویژه در احکام مبتنی بر کارشناسی، بدون تخصص موضوعی لازم یا درک عمیق از حوزه جرم صورت می‌گیرد و گاه منجر به صدور آرای ناعادلانه یا ناپایدار می‌شود.

۲۸. اختلاف رویه بین قضات و حوزه‌های قضائی به‌ویژه در تفسیر ارکان جرائم، صدور قرارها و تشریفات دادرسی، باعث بی‌ثباتی در عدالت و احساس تبعیض در میان مردم می‌شود.

ب) پیشنهادها:

۱. در نظام‌های حقوقی پیشرفته، یکی از ارکان اساسی تحقق عدالت، سرعت در رسیدگی به دعاوی و صدور حکم در بازه زمانی معقول است؛ زیرا در غیاب دادرسی به موقع، هر چند رأی نهایی از نظر شکلی و محتوایی صحیح باشد، باز هم اصل عدالت زیر سؤال رفته و حق طرفین دعوی دچار خدشه می‌شود. اطلاع دادرسی نه تنها اعتماد عمومی را نسبت به دستگاه قضائی کاهش می‌دهد و جایگاه قضات را در معرض تردید قرار می‌دهد، بلکه موجب می‌شود کارکرد بازدارنده مجازات‌ها نیز تضعیف گردد؛ چراکه فاصله زمانی میان وقوع جرم و اجرای کیفر، اثر تربیتی و بازدارنده آن را به شدت کاهش داده و زمینه بروز بزه‌های انتقامی یا بازتولید جرم در سطح جامعه را فراهم می‌آورد. در این میان، وقتی مخاطب دادرسی، از نیروهای مسلح کشور باشد، آسیب‌های ناشی از اطلاع دادرسی ابعاد مضاعفی می‌یابد؛ زیرا اعتماد و انسجام درونی این نیروها، رابطه سازمانی افراد، و برداشت عمومی نسبت به اقتدار و سلامت نهادی آنان می‌تواند به واسطه تأخیر در رسیدگی به چالش‌های حقوقی دچار لطمه‌های جبران‌ناپذیر گردد؛ از همین رو، شأن و جایگاه راهبردی نیروهای نظامی اقتضا می‌کند که کوچک‌ترین چالش حقوقی، با بالاترین سطح دقت، فوریت و حساسیت تحلیل و مرتفع شود، و در این میان اطلاع دادرسی، یکی از مهم‌ترین تهدیدهای پنهان اما مؤثر تلقی می‌شود.

۲. در ارزیابی مفهوم دادرسی عادلانه، امروز دیگر تنها محتوای رأی ملاک عدالت نیست؛ بلکه فرایند رسیدگی و زمان تحقق آن نیز در زمره سنجه‌های عدالت قرار گرفته است. رسیدگی‌های طولانی، غیرموجه و فاقد توجیه قانونی، حتی اگر منتهی به صدور حکم صحیح شود، باز هم نقض عدالت محسوب می‌گردد؛ چراکه منجر به فرسایش حقوق شهروندی، تضعیف امنیت روانی اصحاب دعوا، و آسیب به ساختار نظم عمومی می‌شود. این مسئله در خصوص دعاوی کیفری اهمیت دوچندان دارد؛ زیرا تأخیر در اجرای عدالت کیفری، به تجری بزهکار، یأس بزه‌دیده، و حتی توسل به مجازات‌های خصوصی منجر می‌شود؛ عواملی که به تنهایی توان آن را دارند که بنیان نظم حقوقی و اعتماد مردم به عدالت را سست کنند. بنابراین، اصل تسریع در دادرسی نه یک توصیه اخلاقی، بلکه الزام ساختاری برای هر نظام حقوقی کارآمد به‌شمار می‌آید، و به‌ویژه در مورد نیروهای مسلح، باید سازوکارهای ویژه‌ای برای تسریع در رسیدگی، مبتنی بر اقتضائات نهادی و حقوقی آنها طراحی گردد.

۳. اطلاع دادرسی در دستگاه قضایی، معمولاً ناشی از عوامل متعددی است که در سه لایه انسانی، ساختاری و تقنینی می‌توان آنها را تحلیل کرد. از حیث انسانی، کمبود قضات مجرب، تراکم کاری، ناکافی بودن قضات علی‌البدل برای پوشش دوره‌های مرخصی یا بیماری، و همچنین ضعف دانش تخصصی برخی از قضات یا کارکنان اداری، از مهم‌ترین موانع تسریع در رسیدگی‌هاست. آشنایی ناکافی با قوانین نوظهور، فقدان مهارت در مواجهه با پرونده‌های تخصصی به‌ویژه در حوزه سایبری، و ناتوانی در مدیریت زمان، عوامل دیگری هستند که نقش منفی در روند رسیدگی دارند. آموزش مستمر، بازنگری در شیوه‌های جذب قضات، و طراحی نظام ارزیابی عملکرد

دقیق برای کارمندان اداری و قضات، می تواند در این حوزه به صورت مؤثر عمل کند. همچنین، تقویت آموزش های حین خدمت، افزایش تعاملات علمی میان نهادهای قضائی و دانشگاه ها، و ارتقاء مهارت های تحلیلی، از جمله راهکارهای رفع این موانع تلقی می شوند.

۴. در بعد ساختاری، یکی از موانع مهم اطلاع دادرسی، فقدان فضای فیزیکی کافی، کمبود شعب قضایی، فقدان نظام توزیع بهینه پرونده ها، و نیز نبود سامانه های هوشمند برای ارجاع و پیگیری الکترونیکی پرونده هاست. ایجاد ساختمان های مناسب و مجهز، توسعه شعب تخصصی، به کارگیری فناوری های نوین همچون هوش مصنوعی برای تحلیل الگوهای پرونده، و تفکیک منطقی وظایف میان شعب قضایی، می تواند از تراکم بی رویه جلوگیری کند. همچنین، افزایش تعداد ضابطان قضائی کارآمد به ویژه در سطح ضابطان عام، یکی دیگر از ارکان مهم در تسریع فرایند رسیدگی است؛ زیرا نقش کلیدی آنها در کشف جرم، جمع آوری ادله، بازجویی، تنظیم گزارش های اولیه و همراهی با روند تحقیقات، به ویژه در پرونده های حساس، غیرقابل انکار است.

۵. در حوزه تقنینی نیز اطلاع دادرسی به طور مستقیم با ابهام، اجمال و نارسایی قوانین پیوند دارد. برخی از قوانین به گونه ای تدوین شده اند که امکان تفسیرهای موسع و بهره برداری های غیرمنصفانه را به طرفین می دهند و از این طریق، خود به ابزاری برای کش دادن فرآیند دادرسی تبدیل می شوند. در برخی دیگر از موارد، قانونگذار برای تسریع دادرسی پیش بینی هایی انجام داده، اما این پیش بینی ها فاقد ضمانت اجرایی و آیین نامه های عملیاتی هستند. برای مثال، نهاد «پلیس خدمات قضایی» که در برنامه پنجم توسعه به آن اشاره شده بود، می توانست نقش مهمی در تسریع روند ثبت شکایات، هدایت طرفین دعوا، و کاهش بار دادگستری ایفا کند؛ اما به دلیل عدم اجرا، همچنان ظرفیت آن بلااستفاده باقی مانده است. همچنین فقدان قانون جامع و مشخص برای مقابله با اطلاع دادرسی، باعث شده تا محاکم با سلیقه های متفاوت و فرایندهای ناهماهنگ مواجه شوند و این خود بر پیچیدگی پرونده ها بیفزاید. در چنین شرایطی، ضرورت دارد که قوه قضائیه با همکاری مجلس شورای اسلامی، نسبت به تهیه و تصویب چنین قانونی اقدام کند تا با تعریف دقیق اطلاع، تعیین سازوکارهای نظارت، و وضع ضمانت اجرا برای تخلفات ناشی از اطلاع، بتوان مسیر دادرسی عادلانه را هموار کرد.

۶. نباید از نقش مراجعین و اصحاب دعوا نیز غفلت کرد. یکی از دلایل اصلی اطلاع دادرسی، عدم آگاهی عمومی نسبت به اصول و فرایندهای دادرسی است. شهروندان اغلب بدون درک دقیق از مراحل قانونی، اقدام به طرح دعاوی، اعتراضات یا دفاعیات می کنند که این امر باعث اتلاف وقت، تکرار مکاتبات، و سردرگمی در روند رسیدگی می شود. گسترش آموزش های عمومی، انتشار کتابچه های راهنمای حقوقی، طراحی اپلیکیشن های هوشمند قضایی، و تقویت مشاوره های پیش دادرسی در دفاتر خدمات الکترونیک قضایی، می تواند این شکاف دانشی را تا حد زیادی پر کرده و در نتیجه، از تعداد دادرسی های ناتمام، ناقص و وقت گیر بکاهد.

۷. در راستای تحقق دادرسی عادلانه و رفع چالش اطاله دادرسی در نظام قضائی به‌ویژه در پرونده‌های مربوط به نیروهای مسلح، مجموعه‌ای از پیشنهادهای کاربردی قابل طرح است که با رویکردی جامع و اجرایی، می‌تواند زمینه‌ساز اصلاحات بنیادین در ساختار، فرآیند، منابع انسانی و فناوری‌های پشتیبان عدالت باشد. نخست آنکه، تخصصی‌سازی دادگاه‌های نظامی بر اساس نوع جرایم، موجب افزایش دقت در رسیدگی‌ها، تمرکز قضات بر مسائل خاص و نهایتاً تسریع در صدور آرای مستند و متقن خواهد شد. همچنین گسترش نهادهای شبه‌قضایی و داوری با استفاده از ظرفیت‌های انسانی درون نیروهای مسلح، به‌ویژه افراد با تجربه، شناخته‌شده و آموزش‌دیده در حوزه صلح و میانجی‌گری، می‌تواند از حجم ورودی پرونده‌ها به مراجع رسمی بکاهد و موجبات حل و فصل مسالمت‌آمیز بسیاری از اختلافات را فراهم آورد.
۸. در حوزه ارتقاء آگاهی‌های حقوقی، تأسیس مراکز مشاوره حقوقی در یگان‌ها، تولید محتوای آموزشی متناسب با سطح دانش پرسنل، و برگزاری دوره‌های توجیهی مستمر، می‌تواند به آگاهی‌بخشی و پیشگیری از دعاوی غیرضروری کمک کند. همچنین توجه به بازآموزی قضات و کارکنان دادگاه‌های نظامی از طریق برگزاری نشست‌ها و کارگاه‌های تخصصی و تجهیز کتابخانه‌های تخصصی، به‌ویژه در بسترهای دیجیتال، امری ضروری است که به افزایش کیفیت دادرسی‌ها منجر خواهد شد. الگوبرداری از تجارب سایر کشورها در زمینه دادرسی‌های نظامی نیز در طراحی سازوکارهای مؤثر و متناسب با شأن نیروهای مسلح، نقش مهمی ایفا می‌کند.
۹. افزون بر این، ایجاد پلیس قضائی ویژه جرایم نظامی، اقدامی راهبردی در جهت اجرای مؤثر دستورات قضائی و تسریع در فرایندهای کشف جرم، جمع‌آوری ادله و پیگیری قضائی خواهد بود که در اسناد بالادستی نیز مورد اشاره قرار گرفته است. همچنین طراحی یک فرایند اولیه برای بررسی پرونده‌ها پیش از ورود به دادگاه یا دادسرا، می‌تواند از ارجاع بی‌مورد شکایات فاقد وجاهت قانونی جلوگیری کرده و روند رسیدگی‌ها را هدفمند و سریع‌تر نماید. فعال‌سازی واحدهای ارشاد و معاضدت قضائی نیز باید به‌عنوان بازوی پیشگیرانه دادرسی، به کمک مراجعین در تنظیم صحیح دادخواست‌ها و شکایات سامان یابد.
۱۰. بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت فناوری‌های نوین، طراحی بانک‌های اطلاعاتی تخصصی، یکپارچه‌سازی داده‌های مرتبط با پرونده‌های نظامی، و توسعه سامانه‌های استعلام، ابلاغ، رسیدگی و تحلیل رویه‌ها، از جمله پیش‌نیازهای قطعی برای تحقق عدالت الکترونیک و ارتقاء کارآمدی نظام دادرسی است. در کنار این اقدامات، حضور نخبگان حقوقی و دانش‌آموختگان عالی در قالب مشاوران علمی و حقوقی، می‌تواند سطح تحلیل‌های حقوقی، دقت آرای صادره و انسجام راهبردی دستگاه قضائی نظامی را به‌صورت محسوسی ارتقاء بخشد. چنین مجموعه‌ای از اصلاحات ساختاری، آموزشی، تقنینی و فناورانه، می‌تواند به شکل معناداری از بار اطاله دادرسی بکاهد و نظام عدالت در حوزه نیروهای مسلح را به الگویی کارآمد و پاسخگو تبدیل کند.
۱۱. اضافه شدن «خانواده محوری» به‌عنوان یک سیاست حاکم در مقدمه و اصول راهبردی سند، با لزوم اعمال آن در همه مأموریت‌ها، به‌ویژه در پیشگیری از جرم و اصلاح مجرم.

۱۲. تصریح به مشارکت فعال خانواده در فرایندهای اصلاح و بازاجتماعی‌سازی و لحاظ آن در برنامه‌های قضایی، تربیتی، حمایتی و فرهنگی قوه.

۱۳. طراحی نظام تمایز یافته تشویق و تنبیه برای کارکنان براساس جایگاه شغلی در ساختار قوه، با تأکید بر اشتداد مجازات و تکریم در مراتب بالاتر حاکمیتی.

۱۴. گسترش اصل بازدارندگی مجازات به تمام مأموریت‌های قوه و لحاظ احکام فقهی مانند تضاعف مجازات در جرایم تشکیلاتی، جرایم مسئولان و وابستگان آنها.

۱۵. افزودن بعد اخلاقی - تربیتی به نقش قضات، با تعریف راهکارهایی برای تأثیر ارشادی قضات در مراحل رسیدگی، و الزام به ارتقای شایستگی‌های اخلاقی و رفتاری.

۱۶. بازنگری در سازوکار جذب و تربیت منابع انسانی، با گنجاندن معیارهای دینی (ایمان، تقوا، فهم قرآنی) به‌ویژه در گزینش قضات، و تدوین مسیر حرکت تدریجی به سمت تربیت قضات مجتهد قرآن‌محور.

۱۷. بازنگری کامل در بخش منابع انسانی سند با گنجاندن شایستگی‌های اسلامی در سه حوزه سلامت خانوادگی، سلامت ارزشی و سلامت حرفه‌ای و تفکیک سطوح شغلی بر مبنای آنها.

۱۸. درج الزام به رعایت سیاست خانواده‌محوری در طراحی راهبردها، مأموریت‌ها، ساختارهای نظارتی و نظام پایش سند.

۱۹. تعریف دقیق جایگاه شغلی زنان در چارچوب فقه اسلامی، پرهیز از مأموریت‌های قضائی و اجرایی خلاف موازین شرعی و طراحی نظام مأموریت‌های مناسب جنسیتی با حفظ کرامت و کارآمدی.

۲۰. توسعه مفهوم «کشف جرم» به «شناسایی مجرم و تحصیل حجت اثباتی» و تقویت فرایندهای مقدماتی رسیدگی با ابزارهای فنی، نیروی انسانی آموزش دیده، و استقلال عملیاتی ضابطان.

۲۱. ارتقاء نظام پیگیری شکایات با اولویت‌دهی به افزایش اثربخشی قرارهای جلب و کیفرخواست و تحلیل آماری مستمر برای کشف نقاط ضعف و رفع آنها.

۲۲. طراحی راهبرد مستقل برای مقابله با جرائم رایانه‌ای با تأکید بر حفظ امنیت اعتقادی، اخلاقی و روانی جامعه، جرم‌انگاری صریح رفتارهای مجازی مخرب و ایجاد زیرساخت مقابله سیستمی و فناوری‌محور.

۲۳. فضای مجازی در حال تبدیل شدن به بستری برای بروز بخش مهمی از جرائم فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و اخلاقی است؛ اما سند تحول نگاه پراکنده، کم‌عمق و غیرساختاری به این فضا دارد.

۲۴. نظارت مؤثر بر فضای مجازی و هویت‌دار کردن کاربران، ایجاد سازوکارهای فنی برای رصد مستمر، و جرم‌انگاری شفاف در حوزه‌هایی چون قمار، اغفال جنسی، توهین به مقدسات، ترویج بی‌حجابی، شبهه‌افکنی اعتقادی و فرار مالیاتی باید با جدیت در سند تعبیه شود.
۲۵. تأسیس «نظام قضائی سایبری» با زیرساخت آموزش نیروهای متخصص متعهد و تجهیز پلیس فتا در سراسر کشور ضروری است.
۲۶. راه‌اندازی نظام جبران خسارت برای آسیب‌دیدگان فضای مجازی و سازوکار پیشگیرانه برای کنترل داده‌ها و اطلاعات شخصی نیز پیشنهاد می‌شود.
۲۷. ابهام در تعریف جرم سیاسی موجب سوءاستفاده مجرمین امنیتی و اقتصادی از برچسب «منتقد سیاسی» شده و فضا را برای ارتکاب جرائم ضدنظام و ضدامنیت باز گذاشته است.
۲۸. لازم است «تمایز حقوقی و اجرایی بین جرم سیاسی واقعی و پوششی» مشخص شود و شناسایی هم‌دستان و شبکه‌های پشتیبانی آنان در اولویت قوه قرار گیرد.
۲۹. بهره‌گیری از «جهاد تبیین رسانه‌ای» برای اقناع افکار عمومی و شکستن فضای مظلوم‌نمایی مجرمین به ظاهر سیاسی ضروری است.
۳۰. سند تحول نگاه واقع‌بینانه‌ای به فساد سیستماتیک ندارد و سازوکارهای مقابله با نفوذ قدرت و پول در فرایند تعقیب، دادرسی و اجرای حکم ضعیف است.
۳۱. ضرورت «اشتداد در مجازات قضات و مدیران متخلف» و همچنین شفاف‌سازی داریی‌ها، افزایش مصونیت حرفه‌ای قضات رسیدگی‌کننده به این جرائم و ایجاد ساختار حفاظتی مستقل درون قوه، بسیار بالاست.
۳۲. پیشنهاد می‌شود قوه، ضابط قضائی ویژه فساد ساختاری داشته باشد با آموزش، اختیار، مصونیت و پاسخگویی دقیق.
۳۳. نظام تشدید مجازات، حتی پس از محکومیت، با اجرای دقیق و بی‌مماشات باید در دستور کار سند قرار گیرد تا بی‌اعتمادی عمومی نسبت به عملکرد قضائی در این حوزه ترمیم شود.
۳۴. سند نیازمند طراحی یک راهبرد جامع برای مواجهه با «تهدیدات پیچیده و درهم‌تنیده مدرن» از جمله فساد یقه‌سفید، براندازی نرم، جرم سازمان‌یافته در فضای مجازی و جرائم سیاسی پوششی است.
۳۵. پیشنهاد می‌شود برای هر یک از این حوزه‌ها یک فصل یا پیوست تخصصی در سند تدوین شود که شامل شناخت مسئله، راهبرد مقابله، ساختار اجرایی، سازوکارهای حمایتی و شاخص‌های نظارت باشد.
۳۶. بازبینی در ساختار نیروی انسانی و جذب قضات متخصص در حوزه فضای مجازی، امنیت ملی، اقتصادی و رسانه‌ای نیز باید لحاظ شود.

۳۷. طراحی ساختار فرآیندی سه مرحله‌ای در سند تحول برای «کشف جرم - شناسایی مجرم - تحصیل دلیل» با ترسیم دقیق مسئولیت، تخصص، ابزار، ضمانت اجرا و سازوکار هماهنگی میان نهادهای دخیل.
۳۸. تأسیس رشته «پلیس علمی» با گرایش‌های تخصصی در سطح دانشگاهی (جرایم سایبری، اقتصادی، جنایی، قاچاق، مواد مخدر و...) برای تربیت ضابطین توانمند.
۳۹. تدوین آیین‌نامه اجرایی آموزش تخصصی ضابطین عام و خاص، همراه با ارزیابی‌های دوره‌ای و رتبه‌بندی عملکرد، به‌ویژه در حوزه جمع‌آوری و مستندسازی ادله.
۴۰. تخصصی‌سازی مأموران تحقیق بر مبنای نوع جرم و تدوین چارت‌های تخصصی عملیات برای هر گروه جرمی.
۴۱. برگزاری نشست‌های منظم بین ضابطین و کارشناسان حوزه‌های مختلف جرمی برای تبادل تجربه، انتقال یافته‌ها و رفع موانع عملیاتی.
۴۲. تقویت اداره تشخیص هویت و پزشکی قانونی از طریق جذب کارشناسان نخبه، تأمین تجهیزات پیشرفته، و اتصال اطلاعاتی برخط با سیستم قضائی و انتظامی.
۴۳. تدوین دستورالعمل اصلاح فرایندهای قانونی برای تسریع در اقدامات ضروری مانند دسترسی به داده‌های مخابراتی، تفتیش به‌موقع، رصد مالی و استفاده اضطراری از ابزارهای فنی با رعایت چارچوب‌های حقوقی.
۴۴. بازنگری در نظام کارشناسی رسمی با هدف ایجاد سازوکار ارزیابی مستمر، رسیدگی به خطاهای کارشناسی، آموزش مستمر، و در نهایت، تدوین نظام مجازات انضباطی متناسب برای جلوگیری از کارشناسی‌های خلاف واقع یا غیرمفید.
۴۵. ایجاد سامانه ملی جامع اطلاعات کیفری با دسترسی برخط، سلسله‌مراتبی و هدفمند برای مراجع قضایی، پلیس، سازمان زندان‌ها و ادارات تخصصی، شامل: سوابق کیفری، محل اقامت، خطوط تلفن، و پیشینه شخصیتی متهمان.
۴۶. اتصال الکترونیک به بانک ثبت احوال با احراز هویت از طریق اثر انگشت یا تصویر چهره برای تشخیص سریع هویت واقعی مظنونین توسط ضابطین و مراجع قضائی.
۴۷. تخصصی‌سازی قضات رسیدگی‌کننده براساس نوع جرائم (اموال، اشخاص، جرائم رایانه‌ای و...) همراه با دوره‌های مستمر آموزشی، بانک‌های دانش و سامانه‌های تحلیل پرونده مشابه برای ارتقای مهارت قضات در مواجهه با نظریات کارشناسی.

۴۸. تدوین «نظام وحدت رویه عملی» در کنار رویه قضایی، با هدف هماهنگ‌سازی فرایند رسیدگی، قرارهای دادرسی، تفسیر ارکان جرم و نحوه برخورد با دلایل در سراسر کشور، در قالب ابلاغیه‌های منظم به حوزه‌های قضایی.

۴۹. راه‌اندازی سامانه ارزیابی برخط کیفیت آرای قضات براساس میزان اعتراض، نقض، یا تأیید در دادگاه تجدیدنظر و دیوان، با هدف شناسایی گلوگاه‌های ضعف عملکرد و هدایت بازآموزی قضات.

۵۰. پذیرش این واقعیت در سند که بخشی از اصلاحات نیازمند بودجه‌گذاری، نیروی متخصص، و بازآرایی فناورانه است و باید به صورت مرحله‌ای و با اولویت‌بندی

اجرائی شود.

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۲۱۳۱-۳۲ فکس: ۰۲۵-۳۷۷۳۳۸۸۱
آدرس: قم، بلوار سمیه، خیابان شهید رجایی، پلاک ۷۸
کد پستی: ۳۷۱۵۸۱۶۴۴۱
cmir.parliran.ir